



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Oliverii Florentii Waterloop Congreg. Oratorii B. Mariae
Aspricol. Presbyteri Monita Spiritvalia Et Moralia
Tetrastichis distincta**

Waterloop, Oliverius F.

Antverpiae, 1657

Partis Secvndae

urn:nbn:de:hbz:466:1-9689

OLIVERII FLORENTII
 VVATERLOOP,
 POEMATVM SPIRITVALIVM
 PARS SECVNDA.
 TITVLVS PRIMVS.

Fides, Spes, Charitas, Timor Dei,
 Fuga peccati.

1. **N**ihil prius Primo fuit;
 Fuit ante Principiū nihil:
 Secūda sūt Primo omnia;
 Sunt orta Principio omnia.

Primum, atq; Principium, DEUS.
 DEUS, bonum, vnum, & omnia.
 Fons Trinus-unus omnium,
 Quo fonte manant omnia.

Emanat hoc Vno Vnitas,
 Quam dicimus primariam.
 Omnes ab hac primariā
 Huc unitates defluunt.

Essentiæ unitatibus;
 Essentiis vitæ fluunt;
 Vitisq; mentes: denique
 Animi oriuntur mentibus.

Natura ab animis, qualitas
 De fonte Naturæ fluit;
 Formæque qualitatibus;
 Formisq; fiunt corpora.

Spatio tenentur omnia:
 In luce splendent omnia:
 Calore vivunt omnia.
 Per hæc reditur ad DEUM.

2. O qui bonorum es omnium
 Auctor potens, clemens DEUS;
 Felicitatis & via
 Et vita; Finis ultimus.

Tu, quidquid esse cernimus,
 Et quidquid hunc oculum fugit,
 Nullo creas molimine,
 Faciliq; conservas manu.

E

Es

Es Vnus, & Trinus DEUS,
Sine qualitate ter-optimus;
Sine quantitate maximus;
Amor animi, mentis stupor.

3. Est sempiterni Numinis
Speculum Fides: huic facem
Æterna præfert Veritas,
Sine quâ Fides non est Fides.

Felicis est speculum Fides
Æternitatis; omnia
In quo reflexa mens videt,
Quæ sunt, fuerunt, quæq; erunt.

Obscuritas est lucida,
Et lumen obscurum Fides.
Tibi tenebræ sunt, lux DEI:
Simul habitant nox & dies.

Sta, vive, permane in Fide,
Scientiâque Numinis,
Fundamine & fulcro Spei,
Amoris, atque operis boni.

Animi oculus, mentis jubar,
Et vita cordis, est Fides:
Est vita Fidei, Caritas:
Sine opere mortua est Fides.

4. DEUM cole. Hæc prima-ultima
Sit meta. Te nec prodige,
Nec prode, Nec fac alteri,
Fieri quod abnuas tibi.

His tota clauditur tribus
Beatitudo legibus.
Hanc solus infelix homo,
Homo nihili, nihili facis?

Patrem DEUM, Natum DEUM
Parem Parenti, cum pari
Vtriusque Spiritu DEO,
Supplex Fide & vitâ cole.

Quem Spiritum credis DEUM,
Verumque, adora spiritu
Et veritate; quem nequis
Vel cogitare, suspice.

Venerare IESU Nominis
Et numen, & mysterium;
Cui astra, tellus, tartarus
Caput recurvant & genu.

DEUS-HOMO IESU, Tu meus
Rex, Vita, Lumen; Tu meæ
Origo Fidei, Fons Spei,
Tu vena Amoris lactea.

Mihi da te amare, da obsequi,
Vitamque pro te ponere:
Da te Crucis sequi viâ,
Vsq; ad triumphi gloriam.

Salutis auctoris DEI,
HOMINIS-DEI omnis actio,
Omnisque sermo, sit tibi
Virtutis omnis regula.

Sapientiæ breviarium:
DEUM time; ejusque strenue
Mandata serva: in hoc homo,
Et omnis est hominis salus.

Si vis salutem consequi,
Bis crede sex verissima:
Septem à DEO pete optima:
Serva decem justissima.

Vbi

Vbi plena legis actio,
Ibi plena merces solvitur.
Condigna digno cultui
Cælum rependit præmia.

5. Præire vult N, O sequi.
Miraris? Est Nihil Omnibus
Antiquius: nõnne Omnia
Creavit è Nihilo DEUS?

Tuus quis auctor est? DEUS.
Quæ prima materies? Nihil.
Quæ forma? Imago Numinis.
Quis finis ultimus? DEUS.

Finem ad suum ultrò bestia
Contendit. O anima mea,
Finem assequaris ut tuum,
Quot incitamentis egēs!

Tibi Pater, Auctor, Conditor,
Exemplar, unus est DEUS:
Verum tuum bonum, tua
Beatitudo, & omnia.

Hunc quære, & unum cogita;
Suspira, & amplecti stude;
Nil præter illum suspice,
Qui solus est tibi omnia.

Te, sic amantem nos, DEUS,
Redamare quisquis negligit,
Vitâ carere dignus est,
Fieri que, quod fuerat, nihil.

Quem tu, DEUS, te quiq; amat,
Immensa de te cogitat;
Loquitur que de te granditer,
Gaudet que in uno Te unicè.

Cui salutem debeas
Vitam que, te totum, & tua,
Meminisse suadet æquitas,
Animi que grati gloria.

Quòd es, quòd & redemptus es,
Beatus esse quòd potes,
Omnis que particeps boni;
Hoc gloriæ debes DEI.

Esse, & benè esse, possides
Ab optimâ DEI manu:
Omnem beatitudinis
Spem, gratiæ debes DEI.

Quidquid manu peregeris,
Aut ore pulchro dixeris,
Aut mente cogitaveris;
Totum DEI da gloriæ.

Si gratiæ, si gloriæ,
Hoc quidquid es, debes DEI:
Quàm gratus esse, quàm DEI
Studiosus esse gloriæ!

Vis gratus esse Numini?
Ingratus esse desine:
Grates habere Numini,
Cor Numini gratum facit.

Totum creasti me, DEUS,
Totum redemisti; jube
Sic esse totum quod voles,
Me toto ut utaris tuo.

6. Quis imminentis præsciis
Non cogitat fugam mali?
Quis non amet, non ambiat,
Quod mente concepit bonum?

E 2

Si

Si nemo, quod nescit, cupit;
 Quàntò minùs quærit bonum?
 Si nemo quod nescit, timet;
 Quàntò minùs vitat malum?

Cæca est voluntas: nil amat,
 Nullum optat, aut ambit bonum;
 Nullum odit, aut fugit malum,
 Quod antè mens non viderit.

Timenda nosce; nescies
 Timere, quod nescis malum.
 Optanda nosce; nescies
 Optare, quod nescis bonum.

Invisâ multi diligunt;
 Ignota nemo: quod voles
 Amare constanter bonum,
 Oportet antè noveris.

Quod antè non amaveris,
 Gustare non speres bonum:
 Nec antequam gustaveris,
 Videre confidas DEUM.

Quò suaviùs gustaveris
 DEUM, hòc videbis clariùs;
 Gustabis hòc suaviùs,
 Quò fortiùs dilexeris.

O semper idem mi DEUS,
 Me noverim, te noverim.
 Me, mi DEUS, me noverim;
 Et noverim te, mi DEUS.

Quò pleniùs nosces bonum,
 Hòc ipsum amabis pleniùs:
 Quò plus amaveris bonum,
 Hoc plus timebis perdere.

Verum Bonum, summum Bonum
 Est solus æternus DEUS.
 Beate, si noscis DEUM,
 DEUMQUE notum diligis!

Virtute macete, si DEUM
 Et mente adoras agnitum,
 Et corde dilectum tenes,
 Castoque suspicis metu.

7. DEO carere te puta,
 Timore si cares DEI.
 Sequela notitiæ est Amor;
 Amoris indicium, Timor.

Tuine tam sis immemor,
 Ut velle possis optimum,
 Bonique originem DEUM,
 Miser futurus, perdere?

Ut Iudicem justissimum,
 Malæque mentis Vindicem,
 Timoris expers, audeas,
 Possis, velisque offendere?

Ut conscius tot nominum,
 Tot criminum, non horreas
 Hiantis Orci gurgitem,
 Iramque læsi Numinis?

Hiantia ut te devoret,
 Dum laxat ora Tartarus,
 Vtramque securus tui
 Audes in aurem stertere?

Hostes DEI DEUM timent,
 Timent amici. Te decet
 Timere, quem Sancti timent,
 Timentque averni principes.

Credunt

Credunt DEO, credunt DEUM
(Et contremiscunt) dæmones:
Tu, qui in DEUM nihil times
Peccare, credis in DEUM ?

Nec verba te, nec verbera,
Nec dona te movent DEI ?
Redamare amantem qui negas,
Num cor habes adamantinum ?

Iugum suave, onus leve
Cervice ferreâ excutis,
Fronte æneâ. O cor corneum,
Adamante duro durius !

8. Hunc intuere, qui bona,
Mala, præterita, præsentia,
Futuraque, uno & simplici
Oculo, semel simul videt.

Nil mentis auctorem DEUM,
Nil arbitrum cordis latet.
Clàm quod facis, vel cogitas,
Putas esse palàm, vel fore.

Oculus DEI te conspicit,
Et auris audit. Est liber
Quo dicta scribuntur tua,
Quo facta censentur tua.

Ne peccet ullus angulus,
Habe in oculis Oculum DEI.
Quem nullus angulus fugit,
Vbique te spectat DEUS.

Cor hominis inscrutabile,
Ejusque multiplices sinus
Fugiant vel Argos ; at DEO,
Quidquid homines latet, patet.

Vbique præsentis DEI
Quòd non ubique sis memor,
Illinc tuorum maxima
Enascitur pars lapsuum.

Nullum putabis angulum
Vacare teste : consciæ
Vbique menti testis est.
Sine teste nullus est locus.

Quod crimen excusatio,
Aut noctis abscondit favor ;
Et mente facti consciâ,
Et teste damnatur DEO.

Quid mente tractes, quid manu,
Nil scire refert neminem ;
Cùm testis ipse sis tui,
Idemque iudex criminis.

Te teste, ne pecces, vide.
Hoc se nocens damnat die,
Quo peccat : isto iudice,
Nemo nocens absolvitur.

Magna atque multa Sol videt ;
Majora, plura nox tegit
Delicta : mirum ! quis tibi
Gravior teipso testis est ?

Vitare, quidquid optimæ
Vitæ repugnat, te decet:
Levis vel umbra criminis
Damnatur ; haud ullum latet.

9. Quæ culpa parva, quâ DEUS
Offenditur ter-maximus ?
Majoris aspectu minor,
In maximum, fit maxima.

Est ara cor tuum, DEI
Oraculum, sedes, thronus:
Hoc vel levis, cave inquinet
Cupidinis pulvisculus.

O Numinis benignitas !
O humilitas ! DEI humilitas !
Qui fordidi cordis casam
Inhabitat, ipsa Puritas.

Peccata, quæ venialia
Vocamus, haud parva æstima.
Parva esse quis putet, DEO
Quæ displicent ter-maximo?

Quæ parva reris, multa sunt.
At unus, & magnus DEUS:
Arenulæ ingentem aream
Non mole, sed numero obruunt.

An parva moles, quæ DEI
Benignitatem proximam
Moratur, & manum dare
Desiderantis, amovet ?

Culpam licet levissimam,
Parvam esse reris, aut levem?
Malum omne præter unicum,
Hoc est malo minus malum.

Leve esse non potest malum,
Quod maximū impedit bonum.
Levissimi nota criminis,
Est tartaro gravius malum.

Minora ni fugias mala,
Majora te fugient bona.
Ni vera devites mala,
Te falsa decipient bona.

Minora si neglexeris,
Periclitabitur salus.
Messem doloris & metûs,
Major feret prolapsio.

Minora quando negligis,
Majora provocas mala.
Frequenter à levissimo
Mors est secuta vulnere.

Culpæ omnis osor vel levis,
Te trade totum, te in manus
Transfer DEI; haud est certior
Præsentis index gratiæ.

Sit culpa vel levis tuæ
Exosa menti; fiet hæc
Tibi vita carcer, nec diu
Has sustinebis compedes.

Pictura pulchra dicitur,
Pars nulla cujus deficit:
Pars nulla cujus crimine
Est fœda, pulcher est homo.

Bonum, omne transcendit genus:
Nullo coërcetur modi,
Loci, figuræ limite.
Hac lege, quando eris bonus?

10. Pietatis ô Fons, omnium
Dator bonorum, te, optimi
Reflexam imaginem Patris
Contemplor, & veneror DEUM.

Decôris, ô, speciem tui,
Sapientiæ lucem tuæ,
Pacemque Spiritûs, meæ
Infunde mentis turbini.

Tor-

Torporis è lento situ
 Cordis veternum fuscita;
 Extingue rixæ fomites;
 Livoris exsuffla faces.

Extingue opum cupidinem;
 Cordisq̄ue fastum turgidi
 Arce; doma superflua
 Pruriginem scientiæ.

Da, mitis ut sim lenibus,
 Durisq̄ue constans: da, minas
 Ut divitis nec horream,
 Nec pauperis spernam preces.

Da, Caritatis munere
 Ut soler afflictum gregem:
 Da, debitori ut omnia
 Gratis remittam debita.

Quos mole deprimat suâ
 Vitium vetus, DEUS erige.

Quos implicat tenaciter
 Sopor otii, DEUS excita.

II. Est culpa, maximum malum,
 Animi lues, ab eo quod est
 Abitio, transitio ad nihil:
 Nec aliud ipsa, quàm nihil.

Vt liber esse desinit
 Extra suum piscis mare;
 Sic te à DEO cum separas,
 De libero seruum facis.

Ne crede te, cum diffuis
 Licentiâ, esse liberum.
 Vis esse liber? fac volens,
 Libensq̄ue quod Cælo libet.

Est vera libertas, sequi
 Quod vult DEUS liberrimè:
 Pudore digna est & probro,
 Peccare posse, servitus.



POEMATVM SPIRITVALIVM
PARTIS SECVNDÆ
TITVLVS SECVNDVS.

Pœnitentia.

1. **V**T mente constes integrâ,
Hic murus esto aheneus:
Pallere nullo crimine;
Et velle quod volet DEUS.

Vitalis in vitæ viâ
Vis progredi? Cor elue;
Et expia, quidquid DEUM
Habere nolit hospitem.

Est nominis tui unico
Extincta lapsu claritas?
Testare luctum; nomine
Te Numen augebit novo.

Et ara & aura gratiæ
Vbique singulis patet,
Quos tangit actus altiùs,
Et angit errati dolor.

Fugisse te cùm te vides,
Ad te redi: pandit DEUS
Sinum fugaci; ad hunc redi.
Redit ad DEUM, qui ad se redit.

Nulli dolenti seridò,
Est sera pœnitentia.
Te quando verè pœnitet
Peccasse, deles quod doles.

Sperare non frustra potes,
Quamdiu voles resipiscere.
Timere non frustra potes,
Quamdiu perire non caves.

Resipisce; saltem vel die
Vno ante mortem. Incertus est
Mortis dies: hodie igitur
Resipisce, cras promptus mori.

Resipisce: vix umquam fuit
Sera ad bonos mores via:
Peccasse si te pœnitet,
Coram DEO es propè innocens.

2. In lacrymis noctes age,
Et donec adspiret dies,
Precare; & offensum DEUM
Placare lamentis stude.

Errasse pudeat; cóncide
Vtrumque pronus in genu:
Lamenta funde, lectulum
Fletu salutari riga.

Procumbe supplex, & manu
Feriante pectus argue:
DEUS dolentis crimina
Miseretur, & luctum levat.

Quod

Quod totus annus vix dedit,
Sæpè unus abstulit dies:
Totus quod annus abstulit,
Dies, vel hora reddidit.

Bonum placebit hoc magis,
Quod perdidisse sis memor:
Placere nil magis solet,
Quàm quod repenti amissimus.

Vitæ prioris, per preces
Et lacrymas, lustratio,
Vitæ est beatæ exordium:
Hinc esse felix incipe.

Luge, & periculum fuge;
Lacrymisque pœnitentiæ
Cor, perpetrati criminis
Quod noxa fœdat, dilue.

Eme vera luctu gaudia.
Vero voluptas gaudio
Referta, veris lacrymis
Pietatis in regno fluit.

Vitæ peractæ cognitas
Absterge labes fletibus;
Divinior de gemmeis
Fluet voluptas lacrymis.

Est culpa luctuum parens;
Mens recta, mater gaudii:
Ad hanc reducit devium
Erroris agniti dolor.

Luge, beatus ut DEI
Dicaris ore. Cogita,
Si luctus in terris beat,
Quid risus in Cælis erit?

Olympo ut olim nobilem
Risum metas; exul geme,
Valli que, vallis incola,
Committe semen, lacrymas.

Pugnando fit Mars;
Pingendo, Apelles;
Pangendo, Vates;
Plangendo, Sanctus.

3. Ex monte fontes unico
Surgunt duo: falsæ duplex
Hinc amnis undæ labitur.
Ænigma solvit Magdalis.

Ah quàm juventæ, quàm mihi
Placuisse, serò displicet!
Quàm turpis, eheu, sum mihi,
Quæ visa sum nuper Venus!

Speculum, puella comptula,
Tibi opto, quod CHRISTUS mihi.
Hoc & superba vanitas,
Et pompa, vix viso, cadet.

4. Vel una apud nos lacrymula,
Delicta delet plurima:
Apud inferos, nec plurimis
Deletur unum lacrymis.

Noxæ prioris pœnitet?
Confide: tristibus genis
Pendente lacrymâ, sub DEI
Ope pendeat mens subdita.

Te plangis, & tamquam DEI
Ope destitutus ejulas?
Quò te magis miserum vides,
Hoc es DEO pr opinquior.

F

Quos

Quos feminaras hactenus,
Mirum dolores ni metas:
Peccata sementis fuit;
Ærumna reddetur seges.

5. Dolore dele crimina:
Ita feriò doleat caro,
Vt se dolere sentiat,
Et placet offensum DEUM.

Peccasse cùm te senseris,
Noli tibi ipsi ignoscere;
Sed agnitum obiurga scelus,
Pœnasque de te sumito.

Vt in medelâ vulneris
Dolore sanatur dolor;
Animo medelam sic dabit
Amara castigatio.

Vt crimen expies vetus,
Arma preces jejuniis,
Suspiriis, lacrymis, flagris;
Vindicta placabit DEUM.

Peccasse si te pœnitet,
Es ipse supplicium tibi.
Sons, vivus atque mortuus,
Foris & intus plectitur.

Peccare quantò seriùs
Cœpisti, id ipsum nunc gema,
Cœpisse tantò turpiùs:
Se ferus error aggravat.

Cùm punienda sint tua
Peccata, præveni DEUM.
Non vis ut ipse puniat?
Tu puni, ut expies prior.

Est de suo optimus DEUS,
Est de tuo justissimus:
Hanc veritatem feriò
Tertullianus ingerit.

Est de suo mitis DEUS,
Idemque justus de tuo:
Bonum coronat, quod dedit;
Quod adjicis, damnat malum.

Noxas in hoc mundo DEUS
Parcente castigat manu;
Sed plumbeâ, sed ferreâ
In altero æternùm ferit.

Hominem DEUS cùm percutit,
Homini medetur: te DEUS
Nunc terret, ut parcat tibi,
Aut velle monstret parcere.

Cùm te DEI ferit manus,
Amore te ferit tui:
Lacerat, cruentat, ut tuo
Vulnus medela sit malo.

Non te bonus finit DEUS
Gaudere peccantem diu:
Pravos coërcet impetus,
Ne te ad sepulchrum deferant.

Peccasti, & horres anxius
Ob facta damnari impia?
Submitte mentem, & in DEO
Te perde; Spe salvaberis.

Reum gementem perditâ
CHRISTUS redonat gratiâ:
Hunc à piorum cur, homo
Peccator, excludas domo?

Pec-

Peccare, res hominis fuit:
DEI benigni est parcere.
Peccasse, mox homini dolet:
Homo, dolenti sis deus.

6. Tacere noli, quod malè
Fuisse factum noveris:
Malus vidêris, cùm tuo
Malum tegis silentio.

Peccare nulli nesciunt;
Pauci cavent: & hos regit
Ratio atque virtus; vis juvat
Divinioris gratiæ.

Ævo beato vivimus;
Vix ullus errat: ut minùs,
Errasse se pauci vident,
Fatentur, heu! paucissimi.

Vult omnis ætas innocens
Audire; vult omnis puer,
Iuvenis, senex: hinc rarus est,
Qui serio sit pœnitens.

Malus vocari qui fugis,
Cur esse gaudes? Cur malum
Te non fatêris, qui tuis
Temet malum factis probas?

Quanto labores criminum
Sub fasce, vel dicet dies,
Vel Christianæ certior
Lux veritatis humilitas.

Si te inspicias, quàm plurimos
Noxarum acervos inspicias:
Dic ergo; Parvus cetera,
Sum debitor ter-maximus.

Ne crede solo tempore
Delicta deleri tua:
Si nostra temporibus latent
Peccata, parent tempore.

7. Lapsus geme, exurge ocyùs,
Et Numen offensum voca:
Mox vive, ceu vix ampliùs,
Nisi ad fatendum, sis memor.

Veterum mephitim sordium
Confessione corrige:
Bis peccat ille, qui suas
Maculas tuetur, aut negat.

Vt pace cordis gaudeas,
Vitæ prioris crimina,
Fatentis oris, & tui
Rubore vultus, dilue.

Nævos ut eluas tuos,
Velum pudoris indue:
Pudibundus ut retexeris,
Delicta, sic teget DEUS.

Ne noxius faciat pudor
Quin probra detegas tua,
Te candidâ perage fide
Sacro tribunali reum.

Virtute partam gloriam
Nova culpa delet. hanc dolens
Homini fatêre; pristinum
Te tollet in gradum DEUS.

Noxas graves, quarum timet
Lucem pudor, priùs argue.
Confessio, quæ fit homini,
Fit dæmoni confusio.

Sedentis in CHRISTI throno
 Verbum verere iudicis:
 Vocem Sacerdotis DEI,
 Cæleste cense oraçulûm.

8. Culpis abundè pro tuis
 Placabis offensum DEUM;
 Hoc fine, si bonum benè
 Operaris, ut placeas DEO.

Est turpe labi vel semel:
 Tu lapsus, in gradum redi;
 Et stare perge: est turpior
 Lapsu priore, relapsio.

Affueta ne rursus patres
 Delicta, pervigil cave;
 Et cor deinceps integrum,
 Scelerisq̄ue purum, contine.

Si lucra sectaris tua,
 Horresq̄ue damna; dilige
 Virtutem, & omnem criminis
 Occasionem præcave.

Te, damna ni fugis tua,
 Amasq̄ue lucra, non amas.
 Te verè amabis, cùm DEUM
 Amabis, & fugies scelus.

Fuge laxius vitæ genus.
 In pejus est proclivior
 Licentia: illecebris favet,
 Et obvium suadet malum.

Animam antepone corpori.
 Serpentis exemplo, caput
 Ut integrum custodias,
 Expone prudens cetera.

Factum bonum, omne quòd malum
 Cautè caves: sed cogita
 Hoc esse non parvum malum,
 Cùm negligis factum bonum.

Peccati ut omnis fomitem
 Fontemq̄ue vites, à malis
 Vult abstinere te pudor,
 Mala sustinere vult labor.

Cineri propè extincto, & levi
 Si sulphur admoves foco,
 Videbis è scintillulâ
 Ignem renasci maximum.

Constans repelle, quod tuo
 Obstare senseris bono:
 Tibi quod scias hodie aut heri
 Nocuisse, cras sequi cave.

Falsas voluptates, suis
 Quæ te fefellerint dolis,
 Amasse si nunc pœnitet,
 Amare veras incipe.

Timere quando nil voles,
 Timere ne time omnia:
 Cùm læsus est piscis semel
 Fallaci ab hamo, escam timet.

Time ruinam, ne ruas.
 Quisquis ruinam non timet,
 Perit ruinâ. Quod bonum
 Potuit dari, auferri potest.

Imaginem periculi
 Extra periculum prospice;
 Vitat ruinam, qui suæ
 Primam timet rimam ratis.

Veterum

Veterum malorum te timor
 Etiam supervacuos metus
 Habere cogat: horre aquas,
 Etiam quietas, naufragus.

Onustus accedis DEO,
 Qui te gravatum sublevat:
 Ad te levatus ne redi,
 Tibi novum ne sis onus.

Te nosce: vanis viribus
 Ne fide: te fragilem vide:
 Non te latens elatio,
 Aut vota fallant pallida.

Cavere cuncta si voles,
 Timere si voles nihil;
 Ab homine despera omnia,
 Et à DEO spera omnia.

Ad omne proclivis malum
 Te stare dum putas, cadis:
 Vt serio stes, & diu,
 Diviniore opus est ope.

Vis stare? stanti innitere.
 Solus stat æternum DEUS;
 Homo labitur: facile cadit,
 Quisquis cadenti innitur.

Amat DEUS modestiam,
 Humilemque mentem: pectoris
 Odit tumorem, & virium
 Inanium fiduciam.

Si lapsus es, superbiam
 Agnosce causam. Ne cadas
 Rursus, vide ne te efferas:
 Quamdiu jacebis, haud cades.

Dubitare noli, quæ tui
 Sit causa casus: est tui
 Cordis tumor: se, qui cadit,
 Prius extulit superbiâ.

Securus imbecillium,
 Præfidis in te, virium?
 Stas ad ruinam, ni caves
 Expansa ab orco retia,

Casurus es, quisquis tuæ
 Opinioni credulus,
 Tuisque fretus viribus,
 Te posse vel minimum putas.

Fiduciæ de te nihil,
 Nihil supersit virium:
 Spem reddet, & vires novas
 Summum bonum, DEUS omnia.

Vtrumque non potes, simul
 Tibi, DEOque fidere.
 Fidis DEO? haud fidis tibi.
 Fidis tibi? haud fidis DEO.

Te nemo fidit tutius,
 Quando & tibi, & mortalibus
 Fidem negas conatibus,
 Soli ut fidem tribuas DEO.

In puppe, dic, malus mihi
 Sedi magister hæctenus,
 Mihi que ductor devius:
 Sat, & nimis meus fui.

Nunc CHRISTE clavum dirige;
 Huc, CHRISTE, dux melior, cape.
 Te nostra deinceps tutior
 Carina decurrat duce.

9. Moriantur ut vitia ante te,
Hæc ante funus eneca:
Mortalium nemo benè,
In moribus moritur malis.

Vt nocte corpus dormiat,
Togam abjicis, sagum exuis:
Æterna menti ut sit quies,
Mores vetustos exue.

Nil te tibi vicinius.
Bonum quod in te est, à malo
Secerne; & ut crescat bonum,
Evelle radices mali.

Opinionum inanium
Exure stipulas; & stude
Adfectuum ab radicibus
Stirpes malorum excidere.

Propensiones quò magis
Frænabis aut franges tuas;
Hòc lucis in cor liberum,
Et veritatis plus trahes.

Insuesce motæ fervidos
Sedare mentis impetus,
Vt cuncta agendo, suaviter
Se fallat, & sensim domet.

Adfectuum tibi insitas
Propensiones, Numinis
Placito libenter subjice:
Pietatis hoc grande est opus.

Propensiones ad malum,
Aversiones à bono
Veroque, vinclis aureis
Divini amoris alliga.

Vt voce clames liberâ,
REX VIVAT ad CHRISTI pedes;
Vestem profanam, sed magis
Habitus profanos abjice.

Non hòc teipso te exue,
Quò nocte nudus algeas;
CHRISTO sed ut fixo Cruci,
Meliore veste, te induas.

Si passionibus mori
Optas tuis, DOMINI necem
Et Passionem cogita.
Hac morte vita nascitur.

Ne prava mentem passio
Pertentet, & vincat tuam;
Hanc sancta IESU Passio,
Mortis tuæ mors, occupet.

Amoris, ô IESU, mare,
Mors morte mortua est tuâ,
Letumque deletum: mori
Potuisse quis mortem putet?

Quis, CHRISTE, te fixit Cruci,
Mortique dedit? Amor, an furor?
Vterque me fixit Cruci,
Amor meus, furor tuus.

Vixisti, ut Agnus, innocens;
Infons, ut Agnus, occidis;
Venies severus, ut Leo:
Mihi, IESU, ut Agno da mori.

Tua, CHRISTE, quinque Vulnera
Sunt quinque nobis pharmaca:
Nam nostra, Vulneribus tuis,
Sanas abundè vulnera.

Cordis

Cordis mei tellus mala,
Olimque spinis obsita,
Cruore tincta nunc DEI,
Profer rosas, da lilia.

Quem pura mens, os, & manus
Commendat, hunc veterē liquet
Hominem exuisse; quin novum
Hominem induisse; imò DEUM.

Omni die, horis singulis,
Cum Psalte canta regio:
Dixisse, nunc cœpisse sit;
Est dexteræ Excelsi hoc opus.

Te lux honesti, te ad bonum
Fulgor decori provehat:
Impunè nil facies mali;
Immunè nil facies boni.

10. Virtutis ut teneas iter,
Mentis tuere gaudium;
Quidquid cor urit anxium,
Tristesque curas, abjice.

Præscinde curas, & metus,
Et vota quæ mentem gravant,
Ut libera ad DEUM volet;
Terrena nec ducas pili.

Antiqua damna feriùs,
Futura temporius doles:
Solùm dole præsentia;
Brevis erit, aut nullus dolor.

Ærumna si quæ in orbe sit,
Mens novit hoc malè conscia:
Si quod dat orbis gaudium,
Hoc pectoris novit nitor.

Verum merumque gaudium
Mens gaudet expers criminis.
Rarènter, & paucis datur,
Gaudere verum gaudium.

Te, cordis adfectu intimo
Sensus per omnes corporis
Exuberante, gaudium
Et pax beabit spiritûs.

Pax illa quando te occupat,
Quæ filios facit DEI;
Haud tempus, haud æternitas
Auferre possit hanc tibi.

Nocere sæculi solent
Curæ, juvare neminem:
Has abjice; & quidquid potest
Turbare cordis gaudium.

Vt unus unum cogites,
Curas caducas abjice;
Et scrupulorum à pectore
Molestias procul abige.

Evelle corde scrupulos,
Et anxias formidines:
Mœrore mentem subruunt,
Et pace pectus exuunt.

Longum tibi, ni pareas,
Bellum movebunt scrupuli:
Inducias dabunt breves;
Pacis negabunt fœdera.

Humilis obedientia,
Confessionis raritas,
Et crebritas Synaxeos,
Vim scrupulorum deterunt.

Vitæ

Vitæ prioris horrida
Recurrit umbra? adi arbitrum
Secretioris consill,
Audiq̄ue diffisus tibi.

Stato die, curis procul,
Secreta cordis expia;
Quod differes negotium,
Melioꝛe claudes exitu.

In gratiâ vivis DEI?
Si vivo, servet me DEUS:
Si non, eam DEUS dabit,
Amare quem volo, aut mori.

Qui de paratâ apud DEUM
Mercede certus ambulat,
Securus inter omnium
Lacrymas hic unq̄s rideat.

Quis dicat; In Vitæ meum
Est nomen inscriptum libro?
Quis parta nunc juret sibi
Servata Sanctis gaudia?

De te tuisq̄ue quod DEUS
Decernit, absq̄ue te facit.
Quod scire te nolit DEUS,
Quâ sorte speres discere?

Magnum putavit Socrates
Hoc scire, quòd sciret nihil.
Nos nostra, fructu maximo,
Prædestinatio latet.

Ama superni Numinis
Subesse Providentiæ.
Abire si in DEUM potes,
Sines abire cetera.

Divina judicia time,
Sed absq̄ue diffidentiâ:
Promissa spera præmia,
Sed absq̄ue præfidentiâ.

Humili in DEUM fiducia
Adjunge diligentiam.
Suam tibi offeret DEUS,
Nec differet, clementiam.

Præter DEUM si nil times,
Tuto quiescis in loco.
Mens recti & æqui conscia
Est optimæ caput spei.

Mentis bonæ securitas
Spe durioꝛe nascitur.
Grata esse spina debeat,
Quæ tot rosarum sit ferax.

Falsâ subinde nascitur
Spe, vera desperatio.
Ni spes profanas abjicis,
Spes vera non erit tua.

Spes falsa credulas sibi
Mentes ad orcum pellicit,
Vbi incipit, spe mortuâ,
Regnare desperatio.

Sepes viri, fiducia;
Fiduciæ sepes, Fides:
Fidei, DEI offensi Timor:
Sepes timoris, Caritas.

Secura ne mens diffluat,
Vel ic̄ta stringatur metu:
Ne fide, nec time nimis;
At spem timore tempera.

Doctus

Doctus spei diffidere,
Sperare disces in metu:
Sperare fuetus in metu,
In spe timere define.

Pœnas ubi nemo timet,
Ibi nemo sperat præmia.
Mala spem necat securitas,
Spem fulcit & firmat timor.

12. Nusquam, nec in tutâ viâ,
Vacuus timoris ambula:
Oblivione te tui,
Vult perditum stygius draco.

Securiorem dilue
Iugi metu fiduciam:
Invadat ut te incurium,
Dolofus anguis excubat.

Quem diabolus rectâ videt
Securius euntem viâ,
Vanis eundem erroribus
Involvit, atque obnubilat.

Vbique laquei, ubique sunt
A retibus pericula:
Est ipsamet securitas,
Periculum unum, & omnia.

Est arduum, multos simul
Vitare laqueos: cùm tibi
Deesse censebis nihil,
Deesse cernes omnia.

Menses & anni defluunt,
Vix ortus, occidit dies:
Tot obsidemur hostibus,
Vt hora non vacet metu.

Et ludibundi vivimus,
Ceu mortis & vitæ inscii.
O cæca mens mortalium!
Spes vana! vota inania!

Est nulla securo fides.
Dum ludis intrepidò, DEUS
Tremenda de modico facit:
Habet & pilus pondus suum.

Lessum frequenter cogita,
Luxum execrare: ut inclytus
Miles triumphet, imminens
Certamen antè cogitat.

Armare pacis tempore:
In pace securus nimis,
Frequenter incertissimam
Victoriam in bello facit.

Armis cave securior
Semel secundis credere:
Fastum triumphi non semel
Contemptus hostis abscidit.

Sæpè ira vires dat novas,
Ab hoste quæ sperni dolet:
Iræ columbis sunt suæ,
Et tela sunt apibus sua.

Hostem, vel imbellem, time:
Capillus umbram habet suam.
Nil tam minutum, quod suâ
Spe non sit & vi præditum.

Vbi minimum est metûs, ibi
Causa est timendi maxima:
Vbi vita ridet, proxima
Et certa sæpè mors latet.

G

POE-

POEMATVM SPIRITVALIVM
PARTIS SECVNDÆ
TITVLVS TERTIVS.

Tres Animæ Hostes.

1. **T**E quæritât Dæmon, Caro, Bello fatigat virginem
Et Mundus, & IESUS tuus: Hostis triplex; Mundus procax,
Cui te volens parti dabis, Caro insolens, Dæmon ferox.
Hæc sola te capiet suum. Cæleste regnum vis rapit.

Si te Caro, aut Dæmon malus, Terni Sophistæ, inertibus
Aut Mundus inveniatur suum; Vel inermibus nectunt dolos:
Vnus tribus leonibus Horum unus est Logicus Satan;
Voranda præda factus es. Duo Rhetores, Mundus, Caro.

Te solus inventum tuus Tres unus hostes protere:
IESUS beabit, & tibi Mundum recessu despice;
Semet quoque inventum dabit. Iejuniis Carnem doma;
Res tanta nõnne sufficit? Cacodæmonem fuga prece.

Te, ni DEO cor subijcis,
Carnis ligabunt compedes;
Laterumque versabit lutum
Captiva in Ægypto manus.

Ægyptio si displicet
Curvare cervicem jugo;
Divini amoris te suis
Beet catena nexibus.

O lumen in tenebris DEUS,
Solamen in discrimine,
Cæcos, & ignaros viæ,
Per tot pericla nos rege.

Dæmon.

2. **T**E cingit hostis invidus,
Audaciâ promptissimus,
Vi fortis, arte callidus,
Nullius ignarus doli.

Vulpes dolo, leo robore
Est noster hostis: at minùs
Leonis est robur tibi,
Quàm vulpis horrendus dolus.
Nil

Nil hoste pestilentius,
 Qui non videtur, & nocet.
 Qui tela vites? non vides;
 Nec Mars, nec ars te liberet.

Nimis maligni dæmonis
 Aut laxat, aut stringit dolus:
 Est ambidexter, te viâ
 Vult hac vel istâ perdere.

Se fronte apertâ tartarus
 Haud prodit: insidiæ latent
 Sub formâ honesti: tu cave
 Coloribus fidem dare.

Damno carebis, hostium
 Si dona pro dolis habes.
 Nil ulla ab hoste munera
 Morare, donatum gravant.

Grave esse consuevit malum,
 Quidquid bonæ specie rei.
 Fictio sub aspectu latet.
 Persona fallit: abjice.

3. Mille aureos si repperis,
 Reddésne? ait genius malus.
 Quid tunc agendum? dic, Scio:
 Quid tunc agam, nunc nescio.

Si solus hostem repperis
 Solum; quid? hunc dabis neci?
 Quid tunc agendum? dic, Scio:
 Quid tunc agam, nunc nescio.

Si sola soli femina
 Occurrat? an stabit pudor?
 Quid tunc agendum? dic, Scio:
 Quid tunc agam, nunc nescio.

Te Marte tecto pervigil
 Lacescit hostis, ut DEUM
 Sermone vel vitâ neges:
 Hunc furdus audi rhetorem.

Ne turbet instinctus mali
 Suadela, nil metuas nimis:
 Flat ventus, & frondes quatit;
 Quid castra, & arma cogitas?

Vt frondium strepens sonus
 Timidum animal lepusculum
 Dat in pavorem; mollius
 Sic umbra pectus territat.

Vitii, quod intus abnuis,
 Vim nil obest foris pati.
 Quem corde damnas, corpore
 Sentire motum nil nocet.

Te cuncta agentem, suaviter
 Quæ suadet aut jubet DEUS,
 Turbare nulla spiritus
 Potest maligni suasio.

Vt sponte jejunes tuâ
 Cur suadet orcus? Neminem
 Obtemperantem; millies
 Ter mille jejunos habet.

Sibi publicanus displicens
 Manducat; & placet DEO:
 Jejunos, & placens sibi
 Phariseus orat; & perit.

4. Nemo DEI absque gratiâ
 Quidquam boni vult, aut valet:
 Nec ullus insidias potest
 Vitare vafri dæmonis.

Illectus orci fraudibus,
 Sanctæ Crucis signum explica:
 Hoc obsidentes dæmonas
 Ages in horribilem fugam.

Incurfat orcus ? ad pedes,
 Manus, latusque confuge:
 IESU pedes lacrymis riga,
 Rue in manus ; latus bibe.

In aperta CHRISTI Vulnera
 Immerge te ; trans mitte te
 In explicata brachia:
 Latebis hinc tutissimus.

Tuum cor in IESU tuo
 Cùm vivet, & quod amat DEUS
 Amabis ; audebis mali
 Ridere latratum canis.

5. Colubro caput celer obtere,
 Ne cauda virus evomens
 Incogitantem te necet.
 Obstare principiis juvat.

Sic viribus pugna tuis,
 Majore ceu carens ope.
 Victo hoste, victori DEO,
 Et Gratia grates age.

Cave culpam in hostem vertere;
 Te nosce fontem : criminis
 Abs te ignis est, dæmon malus
 Hunc perflat, & flammam excitat.

Age, & quiesce: fac manu;
 Speculare mente: duplici
 Hinc orcus arte vincitur;
 Vtrasque formidat vices.

Ora, labora, dæmonis
 Pulvinar otium fuge:
 Osor laboris, cogitans
 Quod optat, optando fugit.

6. Vt quas tetendit tartarus
 Securus evites plagas,
 Dic Virgini : Fac sit tuus
 Benignus in me Filius.

Fac per Parentis ubera
 Tibi benignum Filium :
 Et Filii per Vulnera
 Exposce propitium Patrem.

Apud bonos si filios
 Sunt matris imperium, preces:
 Tibi, DIVA, pro me supplici
 Parebit ultrò FILIUS.

Vt aure credulam tuam,
 O Virgo, concipis Patrem;
 Da Mater, ut sic me tui
 Fecundet aura Filii.

Per VIRGINIS vestigia
 Graffare ad aulam Cælitum:
 Hæc universis lactea
 Ad astra panditur via.

Florum Parens cælestium
 MARIA, virtutis tuæ
 Legentibus vestigia,
 Ostende palmam gloriae.

Fit, Virgo non carens viro,
 Mater sine viro. Fit Parens
 Parentis, ipsa Filia,
 Et Sponsa sancti Numinis.

Si

Si debuit nasci DEUS,
Decebat ut de Virgine:
Si Virgo parere debuit;
Decebat, ut páreret DEUM.

Caro.

7. **H**Vc te Caro, illuc Spiritus
Trahit misellú, & abstrahit.
Vtrique sit pax mutua;
Et orbe toto pax erit.

Est quisque vicinissimus
Hostis sibi: una plus nocet
Caro, inquilinus proditor,
Quàm mille démonum phalanx.

Nemo alteri est inimicior
Quàm tu tibi: si nemini
Voles perire, seridò
Cave teipsum; vel peri.

Nulla est cavendi occasio
Tibi negligenda, domestico
Ab hoste. Quod contemnitur,
Citiùs venit periculum.

Vis bis perire? bis perit,
Quisquis suis armis perit.
Bis interibis, si tuis
Escam ministras sensibus.

Bellare si vis sensibus,
Vt Christianus audias;
Ne sensibus præbe fidem.
Qui fidit hosti, dat manum.

Credendo speras sensibus
De sensibus victoriam?
Vires dat hosti, sensui
Qui credit in re spiritûs.

Cor Numinis doctum Fide
Iucunda pascit veritas:
At sensui cor credulum,
Molesta torquet vanitas.

In hoc triumphat veritas,
Cujus cor irradiat Fides:
At fallitur, mendacibus
Qui præbet aurem sensibus.

Oculos & aures noxiis
Spectaculis, sonis, nega:
Linguam coërce: sensibus
Vigore mentis impera.

Qui sensui humano studet
Placere, menti displicet:
Animo placebis hoc magis,
Quò sensibus minùs places.

Divinioris spiritûs
Gustare mella non potes,
Nisi sensuum antè dixeris
Longum voluptati Vale.

8. Tibi mater esto; jus docet:
Sed & noverca; vis jubet:
Ne præda factus sensibus,
In rete tendas tartari.

Corrupta si violentiam
Natura sentiat tuam;
Bonum magistro non bono
Hac arte discipulum dabis.

Incus ut ingens stridulos
Contemnit & ridet sonos;
Infracta sic mens, corporis
Stringat rebelles impetus.

Vt imperet mens sensibus,
Noctem precando transige;
Asinum flagellis erudi;
Coriumque setis defrica.

Lascivientem funibus
Concede nodosis cutem;
Vestemque setis horridam
Adstringe cinctu ferreo.

Domesticum fame & siti
Hostem doma: urticis, flagris,
Nodisve terre Dæmonem,
Mundi que ride ineptias.

Dulces humi somnos cape:
Corpus flagellis excita:
Noctu diuque inter pias
Perfiste sobrius preces.

Ne fortè mens superbiam,
Aut membra morbū contrahant;
In membra ne sævi, nisi
Probante mentis iudice.

Vis corpus asperioribus
Cruciare nodis? Arbiter
Dissuadet animi? desine
Tibi esse durus, & DEO.

Crucibus, flagris, siti, fame,
Vexare quid corpus iuvat,
Si non per ista flectitur
Cervicis erectæ rigor?

Tecum tot annos dimicas,
Corpusculo & cuti gravis;
Cur plena nondum contigit
De te tibi victoria?

Opinionis pristinae,
Et inolitis affectibus
Mille intulisse jam neces,
Non distulisse, oportuit.

Bis victor esse si voles,
Te vince, victis hostibus.
Bis vincit ille, qui suâ
Se vincit in victoriâ.

Ni te beatis proximum
Faciât tui victoria;
Miserrimos ages dies,
Aliis molestus, & tibi.

Dimitte grata sensibus;
Admitte grata Numini:
Victor tui, leve senties
Cœpti quod instat ardui.

Vis gaudio mentis frui?
Labore corpus confice.
Cum membra destituit vigor,
Tum læta mens risum parit.

Abrâmus id docet pater,
Qui non prius pater fuit,
Risumque genuit, quam gravi
Ætate fractis viribus.

10. Ad crimen allicit Caro?
Propone flammâs; & vide
Indigna quam sit res viro,
Turpi lupæ succumbere.

Levis

Levis ignis in lignis latens,
Hæc urit, & cinerem facit:
Nos, ligna sicca, amor levis,
Levis urit ignis, & vorat.

Ab igne lignum fit cinis;
Fit ignis aura: nos amor,
Levis amor, in cineres agit;
Levis aura, turpis est amor.

11. Horresce fulmen Numinis,
Qui more belluæ tuum,
Vel non tuum, turpi audeas
Fœdare flagitio torum.

Doctore teste melleo,
Vitæ sacerdos lubricæ,
Omni luto est impurior,
Omni cloacâ spurcior.

12. O qui per ignes ingredi
Nudis amas vestigiis,
Erras; nec illæfos feres
Ab ignium morstu pedes.

Impuritatum fomitem
Horresce: tutius puta
Timere millies benè,
Quàm vel semel malè fidere.

Celeres, leves, & lubricos
Mens feminæ motus habet:
Sed pervicaci feminâ
Nil vivit obstinatus.

Mala est malû, bona est bonum:
At sæpè, quàm vir, femina
Melius bonum, quando est bona;
Levius malum, quando est mala.

Vultum procacis feminæ,
Iuvenum luem, funus virûm,
Certamque perniciem fenum,
Fuge, angue pejus & cane.

Ne lætiore femina
Te fronte decipiat, cave:
Ficto subesse vultui,
Non verus assuevit decor.

Ne blanda te vox feminæ,
Aut picta frons fallat, cave:
Fugacis esca gaudii
Longos dolores occulit.

13. Est temporis spoliolum breve,
Et munus infidum decor;
Tibi commodatum, non datum,
Hero ut placeres, non tibi.

Formosa quæ nuper fuit
Puella, turpis est anus.
Hanc qui vides, unâ vides
Quàm forma sit bonum breve.

Formosulæ quando cutis
Depascet ætas gratiam,
Vivum cadaver nemini
Domum placebit ducere.

14. Fuge curioso lumine
Comptam videre feminam:
Est sæpè forma pulchrior,
Turpissimi semen mali.

Oculi procaces, aut duces
Aut illices sunt ad malum:
Oculis carere te juvet,
Cæcare qui mentem queant.

Si

Si pulchritudo corporis
In mente picta te capit,
Oculos preme, ut vites scelus:
Ad crimen itur per gradus.

Impura prurientium
Ad carmina ædes aurium
Occlude: pectus debile
Verbi ferit lascivia.

Plerisque cantus mollior
Fomes fuit libidinum;
Et curiosis auribus,
Vox blanda, pro lenâ fuit.

Aures loquelis turpibus,
Et mollioribus sonis
Occlude cerâ; ut spiritûs
Mentem recludas vocibus.

Femella fallax abditos
Sensus & affectus gerit:
Frons, vultus, os, oratio
Malè mentiuntur sapiùs.

Animal dolosum est femina:
Habenda tum demum bona,
Cùm se malam palàm gerit.
Hunc, qui sapiis, fucum fuge.

Est turbidarum aut turpium
Magistra rerum femina.
Cave, tuarum ne terat
Hæc larva limen ædium.

Nihil boni mulier mala
Sanas in ædes adferet:
Cave, cave, nocentius
Sparget venenum viperâ.

Amans pudoris, ne logos
Cum feminâ longos habe:
Vrit videndo femina:
Sed colloquendo conficit.

15. Rarenter hospitium terat
Femella, vel numquam, tuum:
Multò minùs cum feminâ
Tecto sub uno mansites.

Ne solus, & sine arbitro,
Sine teste cum solâ sede.
Quidquid tibi adfingi potest,
Linguæ loquaci subtrahe.

Cupedias, munuscula,
Epistolâsque blandulas,
Profana flamma missitat:
Hæc ignis ignorat DEI.

Samfone non es fortior,
Davide non es sanctior,
Salomone nec sapientior,
Quos forma stravit feminæ.

Mortalium qui robore
Genus omne Samson vicerat,
Est arte victus feminæ.
Samfone non es fortior.

Formæ decor, solus locus,
Promissa, blanditiæ, minæ,
Sunt quinque mortis femina:
Fuga, & prece hæc elimina.

Ferit arte vulpes, cornibus
Bos, calce equus, rictu leo,
Vngue ursa: quinque bestiiis,
Formâ puella plus nocet.

Res

Res sunt dracones pessimæ,
Res pessimæ sunt aspides:
Sed pessimas inter feras,
Est feminæ virus duplex.

Malum, maliq̄ue fomitem
Fontemq̄ue vita, feminam:
Cognata quamvis, aut soror,
Haud cessat esse femina.

Amas sororem ? feminam
Fuge : Logicus stygis vafer
Celabit altu sanguinem,
Ostendet arte feminam.

Fuit, est, eritq̄ue femina
Generalis instar regulæ.
Hæc fallit in multis; vide
Ne fallat illa in plurimis.

Si mente verfas turpia ;
Adesse cogitatum
Testes tuorum Cælites
Cense, teipso iudice.

Nisi hostis es superbiæ,
Inimicus iracundiæ,
Livoris & libidinis ;
Hostes habebis Angelos.

Stimulat libido ? mox fuge
Præsentis ad opem Numinis:
Et impudicum dæmonem
Verbis minisq̄ue territa.

Libido jugis ignis est,
Ignarus absque te mori :
Vitalis ignis dum viget,
Illum æger, & senex time.

Parcit libido nemini:
Non te ægra membra, non locus,
Non sparsa canis tempora
Ab hujus eximant metu.

Juvenile luxuries probrum,
Virilis ambitio lues,
Tortura avarities senum,
Tria monstra mūdum fascinant.

Et carnis, & pecuniæ
Æquè est cupido sordidus
Iuvenis voluptatem fuge;
Auri famem expugna senex.

Dulce est voluptatis caput,
Amara cauda : millies
Ingressus ejus blandior,
Quàm sit futurus exitus.

Sic dulcis in falsum mare
Decurrit amnis ocyus:
Vbi æquoris falsuginem
Gustaverit, falsum fluet.

Time voluptatis dolos,
Cui mœror & dolor it comes:
Vbi mella fuderit palam,
Clàm cæca figet spicula.

Bulla est voluptas ; disperit
Vix orta: Virtus, & boni
Facti perennat gloria,
Senii necisq̄ue nescia.

Fuge blanda ; dura amplectere:
Ingressus horum territat;
Egressus illorum necat.
Ride minas ; vita necem.

H

Quæ

Quæ te voluptas in sinu
Fovet supinum, cogitat
Stragem propinquam : forficem
Stringit minacem Dalila.

Ne crede blando vultui:
Tam magnus est prudentiæ
Amor tyrannus, quàm puer
Parvus Cupido pingitur.

Vita voluptatis dolos,
Animi que labes ceteras:
Cupidinis servus tuæ,
Nulli imperabis libero.

Iuvenum querela est, & senum;
Vitæ voluptas ah brevis!
Vita ô voluptatis brevis!
Vtramque uterque despice.

Quid sunt opes, epulæ, joci?
Quid pulchritudo corporis?
Quid est voluptas sordida,
Nisi fungi, & umbræ, somnia?

Placens figura, inanium
Opum que pompa, labilis
Formæ venustas oculis,
Orbis que luxus præterit.

Famæ, sui que prodiga
Libido, damni incuria,
Ferocis instar manuli
Effrenis in vetitum ruit.

Quia turpis est libido,
Et ipsa turpitude,
Tenebrarum amica lucem
Fugit, & fugit videri.

Avis implicata glutine,
Gemino labori subjacet;
Et corpus ut visco eximat,
Pennas & emaculet suas.

Si corporis cupidini,
Et sensibus morem geris;
Quis te explicabit nexibus,
Tractasque sordes eluet?

Pudore primos impetus
Fœdæ voluptatis doma.
Iuvenes, senes maculat, necat:
Iuvenum probrum, pestis senum.

Amor, Crucis CHRISTI memor,
Carnis domat petulantiam;
Et morte mulctat improbos
Animi rebellis impetus.

Pudoris hostem fustibus
Doce pudere feminam;
Vel exacutis unguibus
Ejus nota petulantiam.

Vt castitatis hostium
Victor triumphes, si sapias,
Pugnare noli comminus;
Sed, more Parthorum, fugâ.

Fœdæ voluptatis sitim,
Opum caducarum famem,
Honoris appetentiam
Extingue Numinis metu.

Pudoris illæsam nivem
Crede esse donum gratiæ;
Nec hanc, novâ absque gratiâ,
Servare spera gratiam.

Pudoris

Pudoris amissum decus
Sarcire gemitu, odio tui,
Afflictione spiritûs,
Carnisq̄ue suppliciis, stude.

Animo medere lacrymis,
Iejunio, multâ prece:
Non est reperta spiritûs
Morbis medela certior.

Vt servitutum debitam
IESU & MARIÆ servias;
Cordis dicati lilium
Precibus fove, lacrymis riga.

Tibi corporis flos integer,
Cordisq̄ue puritas placet?
Quæ sors vel insons cogitas,
Deprome in arbitri sinum.

Ne quære, num libidini
Victæ volens accesseris:
Hæc cura vulnus innovat,
Ignemq̄ue sopitum excitat.

An senseris malum, an malo
Consenseris, ne discute:
Quæ vexat, aut quæ displicet,
Nec est voluptas, nec placet.

Tibi castitatis lilium,
Et frontis arridet pudor?
Misereſce lapsi turpiter,
Ne turpius mox corruas.

18. Nolis nitere vestibus,
Quò provoces lasciviam.
Malum est, bonis uti malè;
Malis malè uti, pessimum.

Te liberali munere
Natura finxerat virum:
Cur te refingis feminam,
Et arte pejus eligis?

Est turpe, feminæ mares
Præferre mores: feminam
Castam, probam, modestiæ
Et frontis ostendit pudor.

Oneres an ornes te, vide:
Non tegmen, at tectum tibi
Imponis, & sic non tuum
Ornas, sed ædificas caput.

19. Cur impudicis virgines
Chartas lituris inquinat?
Es paginæ exemplar tuæ:
Vas fundit id quod continet.

Musas amantem, virgines
Amare virginem decet
Chartam; atque versus virgines
Servare, chartâ virgine.

Nescire cùm scias typos
Chartam tueri virginem;
Mirare, nostra quòd procis
Tradam typis tetrasticha.

Dum quæris in Vatum libris
Sermonis elegantias,
Obscœna castum fabula
Pectus latenter inficit.

Cur Heva peccavit prior?
Eclipsis est Lunæ frequens;
Est rara Solis: propior
Est femina ad lapsum viro.

H 2

Res

Res condidit cunctas DEUS :
 Dedit vir illis nomina.
 Quid mulier ? aliquid ? an nihil ?
 Hæc verba largiter dedit.

Cur est viri sublimior
 Quàm feminæ prudentia ?
 Capitis fuit vir filius ;
 Fuit Heva costæ filia.

20. Dant nuptiæ mortalibus
 Optatum, at ignotum malum.
 Qui liber antè vixeras,
 Vxore ductâ servus es.

Formæ, atque nummis antefer
 Mores futuræ conjugis.
 Qui nuptias aliter paras,
 Ad pœnitentiam volas.

Sine dote nupta, diligens
 Et casta, dotata est fatis.
 Est casta, de quâ nec jocus,
 Nec fama mentiri audeat.

Amet vir uxorem suam ;
 Vxor marito præbeat :
 Sui illa cor est conjugis ;
 Sux ille conjugis caput.

Vxor marito ut sit proba,
 Haud debet esse superior,
 Sed obsequens : ruet domus,
 In qua vxor imperat viro.

Studiofa pacis femina,
 Negotiorum nexibus
 Domi ligata, quæ foris
 Audit, filet discrimina.

Rumoris, aut togæ, aut fagi,
 Aut nuptiarum, aut funerum,
 Aut litium strepitu, cavet
 Aures mariti tundere.

Vt pax sit inter conjuges,
 Et una mens, unus animus ;
 Vtriusque conscientiam
 Gubernet unus arbiter.

Odit DEUS libidinem ;
 Amat fideles conjuges :
 Viduum facit pluris torum ;
 Cor virginale deperit.

Rosa pulchra spinis obsita,
 Est par fidele conjugum :
 Meliore natos semine
 Dat virgo plures liberos.

Devotionis in viam
 Est apta duci femina ;
 Viris juvari dignior,
 Se posse qui plus autumant.

Est virgo brachii brevis,
 Sed cordis & cerebri integri,
 Aptanda Virginum gregi :
 Externa nil pensat DEUS.

Quæcumq; virgo est, in se habet
 Et spargit innocuum jubar :
 Cui casta mens est, hæc nihil
 Proferre non clarum potest.

21. Cur Virgo proles Virginis,
 Amat clientes Virgines ?
 Miraris ? atros candidi
 Corvos olores non amant.

Au.

Audire, & esse Virginis
Matrisque qui gaudes eliens,
Aram verere, Filius
In qua immolatur Virginis.

22. Haud ventre qui latrat fame
Oritur, sed è pleno, Venus:
Nec ventre obeso nascitur
Acuta contemplatio.

Inopem Venus fugit domum,
Amica & hospes copiae:
Mare, ignis, & mulier tria
Timenda sunt homini mala.

Vigila pudicus, sobrius:
Virtutis & Sapientiae
Inimica pestis & lues
Sunt pluma, venter, & Venus.

Te si semel captum tenent
Libido, vinolentia,
Aut livor, aut daemon malus,
Mox mente destituent bona.

Odium boni, malus oculus,
Cupidinis praecipuus calor,
Tria haec malorum pessima,
Hominem sibi orbique auferunt.

Id omne quo carnem voles
Fovere, spiritum gravat:
Socordiam venter satur,
Et mentis exilium facit.

Ne ventris appetitui
Remitte habenas laxius;
Sed parciose pabulo
Carnis doma lasciviam.

Aestus voluptatis malae
Frenare vina nesciunt;
Quin pota largè mortuam
Resuscitant libidinem.

Vt affluente fomite
Exardet ignium furor;
Sic vel sepultam suscitatur
Bibacitas cupidinem.

Vix obrutum corpus cibis
Casti pudoris est tenax:
Nam flamma robur, lignea
Sibi strue admota, capit.

Adversa pugnant mutuum:
Mens ventris abdomen terit;
Mentisque flammam igneam
Obscurat alvi vastitas.

Nemo unus atque idem potest
Duplex opus bene facere:
Nimis edere, & satis agere;
Bibere nimis sapere satis.

Dum pascis abdomen putre,
Stulte laboras; ut tibi,
Et ceteris valeas nihil.
Sibi ventriosus est onus.

23. Vitae Charybdis venter est:
Quidquid labor jugis parit,
Id omne venter devorat:
Nec dicere assuevit, Satis.

Nunc esuris; nunc, quas dapes
Voraris, eructas satur:
Vigilas, quiescis, solvere
Dubites tot actus flatibus?

Mentem malam palpo bibax
Divendit : amentes emunt:
Famem ille ponit, & sitim;
Si quid reponit, vendidit.

Fœtens mero, laurum voras;
Omnesque speras fallere.
Frustrà: omnium se sibilus
Laurum bibisse dicitat.

Vbique apud viros graves
Infamis est intemperans:
Concordiæ aut commercii,
Lascivia & laus nil habent.

Celare possis omnia,
Duobus exceptis, mala:
Quòd ebrius sis, aut ames,
Oculi revelabunt tui.

24. Quòd plura te Liber loqui
Docebit, hoc sapiens minus:
Bacchus coëgit plurimos
Inepta contra se loqui.

Silentio convivia
Ornare disce, vel senex
Sermonis, inter pocula,
Parcus senex, miraculum.

Cùm vinolentus in tuum
Invectus est nomen; puta
Istud tibi convitium
Fecisse vinum, non virum.

Cum mente mens debet loqui:
Sed mens abest ab ebrio.
Vide ergo cum quo litiges:
Si cum ebrio; absentem feris.

25. Satùr datori non solet
Habere venter gratiam.
Ingrato habenas contine,
Ne plenus ad pejus trahat.

Ventrem doma : cibi modum
Qui nesciet, modum sciet,
Quò vel secet fluctus rate,
Suæque serviat gulæ.

Ne liber animus corpori,
Sed corpus animo serviat:
Somni, cibi, potùs modum
Mens dicet; observet caro.

Vt multa quando ingesseris,
Sic pauca venter accipit,
Nec plura poscit, cùm caret;
Sed moribus morem gerit.

Ventri latranti da, dato;
Da quod meretur pabulum:
Da temperanti largius,
Intemperanti parcus.

Quod corpori fat est cibi
Potusque, sume quod fat est;
Ne somnolentâ ignaviâ
Animus gravetur, aut dape.

Da quod fatis sit corpori;
Pro mente pugnet quod fat est:
Non lædit hanc, nec impetit,
Sed virium augmento juvat.

Hunc sume, quem fames cibum,
Potumque flagitat sitis:
Necessitati quod dabis,
Nil conferet cupidini.

Vnum

Vnum lubenter subtrahe
Genio bolum. Comedas parum,
Comedere si multum voles:
Parum bibe, ut multum bibas.

Remittitur parvo fames:
Non est molestus creditor;
Minus reposcit debito.
Sic redde; ne des quod potes.

Cibi ac meri cupidinem,
Merito famis, merito sitis
Metire. Deliciis gulæ
Homo mancipatus, fit pecus.

Ardentio rem sobriis.
Restingue potibus sitim.
Sapiens bibit, ne post bibat:
Sed potor, ut bibat, bibit.

Si sanus optas vivere:
Quod profit, & possis, bibe:
Longos dolores corpori
Brevis voluptas parturit.

Vt multum edas, edas parum:
Consuetam vitam protrahit
Dieta. Tam nimius nocet,
Quam debitus prodest cibus.

Torporem & ingluviem cave,
Luxusque fluxam conspue.
Dulcedinem: solo sale
Mens læta panem condiet.

Alternata delectant. Aqua.
Potata semper, displicet:
Diluta menti sobriæ
Falerna profunt, & placent:

Medela vinum corporis:
Tutela mentis est aqua.
Misce: hospes & custos erit
Mens sana sani corporis.

Vim mentis vnda temperat,
Augetque pota sobriè.
Illam suborta crapula,
Luxusque obesus obruit.

Inesse qui solis putas
Mortem venenis, falleris:
Quò plus habet mellis gula,
Hòc sæpè mortis plus habet.

Homo esse cessa, vel gulæ
Dominare: vitæ consulit
Edens leo; mortem cibus
Et potibus ne provoca.

26. Iucunda præter se omnia,
Ieiunium hesternum facit:
Et panis atri frustula
Educat anterior fames.

Stude salutis: sobriâ
Morbum diætâ corrige;
Nec tempus aut locum, tui
Doloris auctor, argue.

Diu, ut labores, & fatis,
Ede, bibe, dormi sobriè:
Cur istud à Medico petas,
Quod ipse, si vis, das tibi?

Valere quò melius voles,
Hòc sis ciborum parcior:
Tuæ salutis plurimum
Debes, voluptati parum.

Ægro

Ægro medela est corpori,
Tutela sano, sobriæ
Exacta vitæ regula.
Modicus cibi, Medicus sibi.

Constans diæta, est omnibus
Medela morbis optima:
Te posse crede nemini
Meliùs mederi, quàm tibi.

Animæ salutis aut corporis
Nocitura quæ nôris, fuge;
Medicum vel expecta trucem,
Intemperans æger, pati.

Odora si te suavitas,
Gratûsve gutturi sapor,
Tactûsve vincat mollior,
Vir antè, fies femina.

27. Ede, bibe, dum licet, domi:
Convivii frequentia,
Multusque risus, aut jocus,
Sapientiam pellunt loco.

Nec mensa lautior tibi,
Nec ulla dulcior quies,
Nec alibi vita lætior
Est obtinenda, quàm domi.

In mensâ honestâ pauperis
Humilis recumbes suaviùs,
Quàm si superbâ te dape
Impinguet aula divitis.

Te plus juvabit, sumptibus
Parata nullis cœnula,
Quàm lautiora prandia,
Quæ somniando struxeris.

Vbi, quod est sat, suppetit,
Inempta præstant pabula,
Quàm cœna delicatior,
Multis parata sumptibus.

28. Prudentioris mentis est,
Homo salivæ virginis:
Vino madens, sibi excidit:
Natante, mens natat, domo.

Iejuni & oris sobrii
Saliva serpentem fugat.
Orci draconem, pabuli
Abs te repellat parcitas.

Cujus cor occupat merum,
Libido, livor hunc premunt:
His lacrymæ, fitis, fames
Medentur, & calidæ preces.

Cor sobrium, superfluis
Non impeditum victibus,
In mentis arcem sæpiùs
Fusum receptabit DEUM.

Vitam & salutem corporum
Curare nos quidem decet:
Sed cura nobis sit prior
Æterna mentium salus.

Fauces ut in mensâ cibum,
Sic & suum aures hauriant;
DEIque Verbum in intimum
Penetrare mentis inferant.

Curam & salutem corporis
Medici docebunt te libri:
Hic disce verus esse homo;
Mens clara, plena Numine.

Mundus.

Mundus.

29. **D**ilecte Cælo, sæculum
Fuge: solus & fuge, & bibe
Suavitates optimi,
Quas turba nescit, nectaris.

Divinioris spiritûs
Extingue poculo sitim:
Sitienti, abundè suppetit;
Fastidienti, deficit.

Quietus optas vivere?
Duo discè; Mundum spernere,
Mundoque sperni. Nulla erit
Mundi æstimatori quies.

Cælo imperantis Principis
Si castra decernis sequi,
Cælum vide: arce spes opum,
Et inopiæ formidinem.

Lætanter omne fac bonum;
Et omne declina malum,
Maliq̄ue suadas, gloriam
Mundi, voluptates, opes.

Inscriptus albo Cælitum,
Curas relinque terreas;
Curas inanes exue,
Multoque spes victas metu.

Araneorum inutiles
Contemne telas: parvulus,
Simplexque mente, sæculi
Subtiliora negligè.

30. Est Mundus infamis procus;
Fugâ pudori consule:
Rubeum, simulque candidum
CHRISTUM tibi Sponsum lege.

Cum pura mentis incoles
Sacra, & summum Bonum
Summè placebit, altior
Tellure, temnes cetera.

Nec feceris, nec dixeris,
Nec videris, quod non decet.
Te semper, atque in omnibus,
Contrarium Mundo gere.

Si te assequendæ nobilis
Virtutis ardor occupat,
Accepta Mundo dogmata
Pro falsimoniis habe.

Te da DEO: Mundi, & tui
Propter DEUM obliviscere.
Hic magna non magnis latet
Inclusa verbis veritas.

Tibi, Munde, res tuas habe:
Nec ullus umquam sit tui
Mihi amor amicus: fidere
Desisto, deceptus semel.

Dic: Res tuas tellus habe:
Mihi nihil est tecum rei;
Nunc rebus exutus tuis,
Ad astra liber evolo.

Immunde Munde, dic, tuas
Tibi res habe: quod nunc sequor,
Mortale non est. Te, DEUS,
Nudum sequor fixum Cruci.

I O te

O te beatum, cui datur
Terrena mella temnere!
Qui te tuâ, CHRISTUM Ducem
Secutus, oblectas cruce.

Dic: VNus est DEUS omnia:
Mihi nihil est, prorsus nihil
In Orbe, quod non est DEUS:
Meus amor est fixus Cruci.

Exosculari nobiles
Vnâ nequis fixos Cruci
CHRISTI pedes, & fordidum
Amare telluris jugum.

Est vile, telluris jugum
Amare, stulti: qui sapis,
Exosculare nobiles
Fixos Cruci CHRISTI pedes.

Manfura quid fluxis times
Mutare? servus es DEI:
Tua forma factus est DEUS,
Ne forma non fieres DEI.

Homo-DEUS pro te tuum
Scelus piavit, non suum:
Et rem putabis arduam,
Emisse terris fidera?

Si vis beatus vivere,
Si vis beatior mori;
Sic vive, præter ut DEUM
Nihil ambias, ames nihil.

Qui fecit è nihilo omnia,
Est ille solus omnia.
Quod fecit è nihilo DEUS,
Est omne præ DEO nihil.

Rebus relictis omnibus
CHRISTI obtinere gratiam,
Est singularum & omnium
Tenere rerum copiam.

31. Nil à DEO non impetras,
Si mente calcas cetera.
Re, teque vacuus, es tui
Rerumque plenus omnium.

Caduca disce spernere,
Disce abdicare, & perdere:
Tunc possidebis omnia,
Habere cum voles nihil.

Mens & voluntas cum tua
Telluris est propè immemor,
Solius es memor DEI,
Vitamque vivis simplicem.

Tibi vita simplex ducitur,
Mens quando, quando Memoria,
Quando Voluntas, sæculi
Inanis, impletur DEO.

Vt cælicâ spe gaudeas,
Spes pone terræ. Proximam
Instare mortem cogita.
Hominem exue, ut DEUM induas.

Rebus libenter ceteris
Carebis, unitus DEO;
Amore si tenes DEUM,
Tenes in illo cetera.

Re nudus omni, Rex eris
Totius Orbis. Omnium
Egenus, in te habens nihil,
Habebis in DEO omnia.

DEO

DEO dicatus, casibus,
Causisq̄ue, curisq̄ue & modis
Mundo relictis, unice
Cura ut vaces uni DEO.

Mens fæce fœda sæculi
Cæleste lumen haud capit:
Rubigo cordis ferrei
Dulcedinem excludit DEI.

Mens scabra, fimo sæculi
Crustata, quærens omnia,
Nil quærit; extra se nihil
Cernit, nec à se cernitur.

Mens quando rebus exteris
Renuntians in se redit,
Externa cernit in sacrâ
Centro quietis omnia.

Felicitas est, sæculi
Felicitatem spernere;
DEOq̄ue cultum, ac debitum
Amori amorem reddere.

Mens orta Cælo, quid tibi
Cum fæcibus negotii,
Quas terra stultis venditat?
Peregrina, quære patriam.

Dicata Cælo, Numini
Devota Mens, mortalibus
Remitte rebus nuntium.
Vni, nec una sufficis.

32. Est Mundus exiliû; omnium
Et maximum & miserrimum.
Hoc crede: & exilium puta,
Et carcerem esse sæculum.

Tellure si voles frui;
Cælo exulabis: te tuam
Amare patriam negas,
Amare si exilium potes.

Fuligine atque sordibus
Vulgi jacentis altior,
Fastum, lucrum, spes ludicras,
Et vota stulta despice.

Nec magna, nec mediocria,
Caduca quæ vides, puta:
Nec parva, nec mediocria,
Æterna quæ sunt, æstima.

33. Inter tumultus plurium,
Orbisq̄ue curas, nil move.
Vnus quiesce: haud natus es
Curas ut orbis augeas.

Vt mentis in silentio
Æterna spectes, te prius
Tibi vindica, & tumultibus
Negotiorum subtrahe.

Quò te magis tumultibus,
Mundiq̄ue curis implicas;
Hoc Christiana in te Fides,
Spes, Caritasq̄ue fit minor.

Mundi procellis quò magis
Os & cor involvis tuum;
Eò magis magisq̄ue te,
Cæliq̄ue ductum deseris:

Tranquilla puri pectoris
Gaudere si vis gaudia;
Orbis caduca despice,
Æterna sola suspice.

34. Si liber optas vivere,
 Affuesce continuò mori;
 Cupidini, atque sæculo
 Suas habere res jube.

Licentioris sæculi
 Nil liberum mores habent:
 Legi obsequens, docilis DEO,
 Scit quid sit esse liberum.

Ne crede, quæ mens arguit
 Licentiæ, esse libera:
 Parere mentis lumini,
 Hoc esse liberum puta.

Sat liber es, quisquis pium
 Firmumque pectus gestitas:
 Sub servitute cetera,
 Et noctis obscuro jacent.

Vitam hoc in orbe liberam
 Sic vive, sic animum gere,
 Ac si sepulto corpore
 Mens inter astra degeret.

Sic fige cor Cælo, ut supra
 Opes, honores, cetera
 Sublatus, hoc volubili
 Imiteris ævo Cælites.

Pietatis orbe semina
 Qui tollit, orbem eviscerat:
 Dixisse plus licuit; necat,
 Orbisque vitam orbe exuit.

35. Te sola securo pede,
 Mundi per anfractus vagos,
 Viasque inexplicabiles,
 Amica ducet Veritas.

DEI fideli lumine
 Absente, per rerum avius
 Abrupta, veri nescius
 Errabis, ignarus boni.

Immersus exterioribus,
 Interna nescies bona:
 Contentus interioribus,
 Externa negliges bona.

Pacis beatæ munere
 Desperet ille perfrui,
 Qui fluxa vitæ commoda
 Amat, cupitque perditè.

Ne crede, posse te soli,
 Cælique deliciis frui:
 Vnius horæ gaudium
 Sequetur æternus dolor.

Mansura in ævum cogita.
 Peribit, instar somnii,
 Terrena cogitatio,
 Ævi perennis immemor.

A terreis & vilibus
 Pretiosa, mente separa:
 Honestus hic placeat tibi,
 Pretiique quantivis labor.

Terræ relictis sæcibus,
 Mirare cælestes globos:
 Humi morari respuit
 Divina mentis indoles.

Ama per altos nubium
 Volare tractus: infima,
 Vilemque despectans humum,
 Te digna regna suspice.

Cæli

Cæli micantis aureos
Vide supina mens globos;
Solisq̄ue contempla jubar,
Mox terra sordebit tibi.

Miratus astrorum globos,
Terrena cense, & compara:
Crescet minori maxima
Collata mundi portio.

Amor faceffe sæculi:
Amor Instituti nobilis,
Divinioribus mihi
Pectus fodit calcaribus.

Amore Cæli non cales?
Cales amore sæculi?
Te vanus exercet labor,
Aut inquieta inertia.

Animæ quietem diligis?
Placere mundo negliges:
Sprevisse mundum debuit,
Cui parta mentis est quies.

Sunt falsa in orbe gaudia,
Veri dolores: est quies
Incerta, certus est labor:
Spes parva, maximus metus.

Si mente tranquillâ boni
Veriq̄ue fontem possides;
Auferre nil poterunt tibi
Externa, nil poterunt dare.

Si non fugis quod possides,
Non possidebis quod cupis:
Res ut trahas quibus cares,
Amare noli quas habes.

Sta mente rectus; nec jace
Salutis immemor tuæ:
Prudens omitte quod fugit;
Quod est perenne, cogita.

Quid corde ad ima cernuo,
In spes inanes promines?
Mors quando te, & res dividet,
Abibis, & spes desinet.

Si te tot annos frivolum
Lusisse curam non pudet;
Cælo labores debitos
Pudeat locare sæculo.

Contemne transitoria;
Mansura lauda. Mundi amor,
Luctûs origo. Gaudii
Fons & caput, mundi fuga.

36. Res terreas, res temporis,
Bona fluxa, pro minimis habe;
Spretoq̄ue disce sæculo,
Æternitati vivere.

Tempus fluit; ne prodige:
Æternitati proximus,
Æternitatem proximam
Tibi beatam fabrica.

Momenta fluxi temporis
In spe & labore transige:
Nam sola mansuram tibi
Æternitas pacem dabit.

Mansura suspira bona,
Caduca calca: quidquid est
In orbe splendidum, puta
Nugas, nuces, crepundia.

Sunt vita nostra nundinæ:
 Eme, vende, permuta; facit
 Ingens lucrum, cælestibus
 Terrena qui mutat bonis.

Negotiare, dum vacat;
 Lucris stude perennibus:
 Post tempus hoc, nullum rei
 Aliud gerendæ suppetet.

37. Diffide momentaneis;
 Orta occidunt: mortalium
 Mortalis est felicitas:
 Perenne sub Cælo nihil.

In orbe quidquid sensibus
 Blanditur, illud illicò
 Ceu verna marcescit rosa:
 Sunt certa menti gaudia.

Bullæ instar, orta sic perit
 Sensus voluptas; gaudium
 Mentis perennat: hoc fove;
 Vives senectæ nescius.

Virtutis est brevis labor;
 Victura in ævum præmia:
 Fluxi voluptas temporis
 Damnum perenne parturit.

Amore temporalium
 Ne sempiterna prodige:
 Lucrare; mansuris bona
 Caduca commuta bonis.

Puris amata mentibus
 Æternitas summi boni,
 Fastidium terræ parit,
 Cæli creat suspirium.

Vt ambias perennia,
 Pereuntibus cor exime:
 Peritura quisquis ambiet,
 Privabitur perennibus.

38. Vt sponte mansuris bona
 Æterna commutes bonis,
 Revolve inexplicabilem
 Æternitatis circulum.

Post evoluta millies
 Millena mille sæcula,
 Intactus, integer manet
 Æternitatis circulus.

Colorem in album nec niger
 Vnquam revertitur color;
 Nec ulla ab orco te via
 Reducet. Æterna est domus.



POEMATVM SPIRITVALIVM
PARTIS SECVNDÆ
TITVLVS QVARTVS.

Via Crucis.

I. **B**Inæ per orbem sunt viæ: Est strata plurimâ Cruce,
Vnam frequenterit Cain; Ad Astra quæ ducit via.
It rarus Abel alterâ. Cruenta Cælum scanditur
Nomen pufillo da gregi. Per Martyrum vestigia.

Cælo exul, ô terræ incola,
Quid quæris ad Cælum viam?
Descendit ad te cælitus
Hæc ipsa, quàm quæris, Via.

Est arcta, clamat Veritas,
Quæ ducit ad vitam via,
Et trita paucis. Tu stude
Augere paucorum gregem.

Speciosa ridet, & patet
Spatiosa ad Inferos via:
Sed arcta, visuque horrida,
Ad Astra ducit semita.

Angusta si non te via
Adducat in latum locum:
Te lata in angustum via
In fine perducet locum.

Qui quæris ad Cælum viam,
CHRISTI vide vestigia,
Sculptumque saxo sanguinem:
Hac itur ad Cælum viâ.

Pauperculis, mœrentibus,
Placidis, modestis, mitibus,
Æqui bonique amantibus,
Cæli parantur atria.

Quicumque parcè seminas,
Parcè metes: fuge inertiam.
Ad ampla cæli præmia
Et vi & labore fit via.

Haud mollis è terris via
Ad Astra ducit: æstimat
Amatque prudens aspera,
Quæ stultus odit, aut timet.

Virtutis est gravis labor,
Et grandis ad Cælum via:
At visa merces grandior
Viæ laborem deterit.

Nil possit esse molestius,
Nihil laboriosius,
Nil arduum aut durum nimis,
Ad Astra quod sternit viam.

Quis

Quis dicat, æternam sibi
Constare magno gloriam,
Qui viderit de nupero
Lictore factum Martyrem?

Vives beatus, cum bona
Bonis parata noveris,
Cum noveris, ditescere
Labore quantillo queas.

Est longa Virtutis via:
Totam simul si prospicis,
Totam relinques: quis rate
Simul omne transmisit mare?

Fit, quando fert opem DEUS,
Facile quod arduum fuit:
Cælo favente, pallium
Aut vimen, est ratis loco.

Virtutis accessu ardua,
Ne terreat mollem via;
Ad hanc amœna, si lubet,
Te duco per viridaria.

2. Palmam præit victoria:
Sed anteit victoriam
Certamen, & luctæ labor.
Optas potiri? stet pati.

Ne, qui inter electos cupis
Vitæ notari in codice,
Pati recuses: est gregis
Character electi, PATI.

Insigne Romanum fuit,
Et fortia facere, & pati:
Nunc Christianum est. Nomine
Es Christianus? re proba.

Est Caritatis maximæ,
Mala sustinere maxima:
Tolerare damna ingentia,
Ingentis est patientiæ.

Armare te patientiâ,
Cur, Christiane, negligis
Cum tot molesta inter mala,
Vitare non possis PATI?

Adversa ferre fortiter,
Fortem decet verè virum:
Perferre dura suaviter,
Est Christiani pectoris.

Egisse vincit fortia,
Res una fortior, pati:
Animi reconditas habet,
Servatque opes patientia.

Ne cede, recta mens, malis;
Sed ito contra audentior.
Debent simul cor vividum,
Et difficultas crescere.

3. In Sanctitatis ingredi
Templum cupis? Crux, regia
Est porta. Si illuc alterâ
Tendis viâ, invenies nihil.

Meliora, docti cælitus,
Charismata æmulamini;
Et regiam Crucis gradu
Inite constanti viam.

Via pacis, est amor Crucis:
Hanc ingredi quisquis voles,
Ama Crucem; sed amabilem
Inter cruces, DOMINI CRUCEM.
Tuam

Tuam ut feras, & præferas
 Omni voluptati crucem;
 Hanc, nõ nisi in CHRISTI Cruce,
 CHRISTI que amore, respice.

Est pro Fide CHRISTI crucem
 Subire, semen gloriae.
 Æternitas unam crucem
 Centum repensat laureis.

Cùm magnus urit te dolor,
 Mœroris æstum ut mitiges,
 Majora CHRISTI respice
 Tormenta; despicias tua.

Sit nudus, & fixus Cruci
 Hominis DEI que Filius,
 Baculus viæ, lassio quies,
 Pax anxio, vitæ scopus.

CHRISTUS cruentus, & lacer,
 Humeris suam tollit Crucem:
 Simon iuvat. Tu fer tuam;
 CHRISTUS ferenti fert opem.

CHRISTO, Cruci que debitam
 Sperans salutem, fac bene.
 CHRISTUM illa pro nobis tulit,
 Tulit iste pro nobis Crucem.

Tormenta, quæ tuus tulit
 Rex & Redemptor, adspice:
 Hæc passus est, tuum ut suo
 Amore amorem suscitet.

Amore IESU, tot mala
 Patientis in tuum bonum,
 Hoc præbibente, fel bibe,
 Absinthium que devora.

4. Plures labores & cruces
 His dat DEUS, quos plus amat.
 Quò crux labor que; erit amplior,
 Hoc plus amoris colliges.

Stringat, premat que te DEUS;
 Luctare Iacob, dum bene
 Tibi dicat: ille te abjicit,
 Ut seruet; ut det, abnuat.

Est vena IESU gaudii.
 Mœrore pro IESU tuo
 Lætus labora: erit merum,
 Tibi mœror iste, gaudium.

Cùm dulce amarum erit tibi,
 Amara fient dulcia:
 Amara quondam, per Crucis
 Sunt facta lignum dulcia.

Amore qui IESU cales,
 Ejus que sub Cruce militas,
 Spera perenni lumine
 Hujus sub umbrâ perfrui.

Gemmis & auro nobiles
 Cruces ama: sed aureæ
 Præfer coronæ spineam,
 Quæ gloriae gignat rosas.

DEI Parentem Virginem
 Imitare: præsepe, & crucem
 Amat; sed Ægyptum suo
 Comitata IESU non fugit.

Flentem MARIA IESULUM
 Audit; canorem, ovium duces.
 Partem MARIA si optimam
 Elegit; hanc & tu elige.

K.

In

In monte Thabor non fuit
 MARIA, sed Calvariæ.
 Bona illa pars; hæc optima:
 Bonâ abstine, fruire optimâ.

Sors varia.

Cur Petre montem splendidum
 Amas, & obscurum fugis?
 Hic fufus audebit cruor
 Splendore solem vincere.

Novi calorem spiritûs
 Comitabitur tentatio:
 Ut obviam sumas Crucem,
 Compose mentem, ne ruas.

Lactatus es? jactaberis;
 Prius Angelus, post vix homo:
 At dura lætanter pati
 Iam doctus, eris Homo-angelus.

Placidi favorem Numinis
 Si mutat aura discolor:
 Cuncta esse cum scias DEI,
 Sine esse; te serva DEO.

Quam ventus incurfat frequens,
 Solidatur arbor; stringitur
 Vexatione, & altiùs
 Agitata radices agit.

Non obstinatis ictibus,
 Longove luctæ tædio
 Cadat animus: quam vult DEUS
 Firmare virtutem, probat.

Seu fel propinet gratia,
 Seu mella stillit; Numini
 Modò servias, modò placeas,
 Cur susque deque non habes?

7. **L** Vgebis, ut post gaudeas;
 Gaudebis, ut post lugeas:
 Amara nexa dulcibus
 Vitæ catena continet.

Sperasne jure gaudium
 Mœroris expers, ô homo,
 Gaudere? vera non potest
 Carere vita lacrymis.

Timebis inter suavia;
 Sperabis inter aspera.
 Hæc vita: gaudio dolor
 Cedit; dolori gaudium.

Tenore res vario fluunt.
 Mortalium rector DEUS
 Vtramque sortem dividit:
 Timet homo vanus, aut tumet.

Metuit in arctis, in bonis
 Cæco insolescit gaudio:
 Hunc recta mens non dirigit,
 Sed æger affectus trahit.

Breves in horas mobilis
 Hæc vita ridet, aut gemit:
 Et unde diviti metus,
 Hinc pauperi spes nascitur;

Spem nutat inter & metum;
 Audet, fugit, vult, abnuit;
 Amat, odit, exultat, dolet,
 Vitæque vivit immemor.

8. DEI

8. DEI eruditus spiritu,
Variabiles vitæ vices,
Et dispares rerum exitus
Pari intuere lumine.

Fit hora nemini bona,
Quæ non sit alteri mala:
Nec hora fit cuiquam mala,
Quæ non sit alteri bona.

Securiora gaudia
Carere ne puta dolis.
Diffide lætis: ni times,
Vincêris; imò victus es.

Vbi omnium perpenderis
Rerum vicissitudinem;
Secunda te non efferent,
Adversa te non depriment.

Fortuna quamvis aurea
Tibi, tuisque rideat;
Relictus à patientiâ,
Diu esse felix non potes.

9. In rebus æternis tuam
Felicitem colloca:
Tuum nec esse censeas,
Fortuna quod fecit tuum.

Volubili plures Deæ
Faciunt sacrum; pauci litant.
Fortuna in hos est pessima,
Qui promerentur optima.

Quid ejulas, aut ringeris,
Querisve quod benè sit malis,
Malè sit bonis? Numquam simul
Duo regna sunt, Mundi, & DEI.

Luit absque culpâ vir bonus,
Non absque causâ. Quod DEUS
Opus probat, quis improbet?
Solutus, quod egit, hoc agit.

Iustè alteri donat DEUS,
Quod alteri iustè eripit.
Mutantur humana omnia,
Varioque voluntur modo.

10. Fortuna, si quid ea Dea
Est, nominatur, fingitur;
Nos sæpius ludos facit:
Cur non & ipsam ludimus?

Quos ficta ludos exhibet
Fortuna, pro ludis habe.
Mentes sumus, non corpora:
Haud illa tanget, quod sumus.

In orbe nil constat diu;
Nil est perenne; casibus
Sors cuncta versat. Hanc fidem
Admittis? amittis tuam.

Sors ridet, ut vides, tibi;
Sed te, vide, ne rideat:
Spondet quietem: sed labor
Speciem quietis opprimet.

Sors ore ridens blandulo,
Vultus resumet asperos:
Vernantis est instar rosæ;
Vere orta, Vere concidit.

Sors dona partitur sua;
Sed ludit, & donat nihil.
Quod arbitraris hanc dare,
Deponit, ut repetat semel.

K 2

Quie-

Quiete quando propriâ
Contentus es, vel commodo,
Adversus eventus tibi
Stultam quietem subruet.

Cùm fors sinistra te solo,
Spem præter, adflixit semel;
Quâ forte prosperum velis
Sperare, quidquid imminet ?

Obesse non erit semel.
Contenta fors: iterùm oberit.
Nullum tibi eveniet malum,
Quod non sequatur alterum.

II. Ridente sorte, sis memor
Solonis, & proverbii:
Sors læta perdit neminem,
Quem non prius stultum facit.

Humana mens felicibus
Sublata rebus, immemor
Sui, futuri nescia,
Servare vix novit modum.

Rebus memento prosperis
Servare cunctanter modum:
Dum cuncta pro voto fluunt,
Lætas quatit mœror fores.

Attenta semper mens tua
Vbiq̄ue vigilet, ne novi
Concussa forte turbinis,
Quæ stabat antè, concidat.

Quò fluctuantis altiùs
Te sortis aura sustulit ;
Hòc ad ruinam pronior,
Tergo propinquam, promines.

Facilè citoq̄ue frangitur,
Cùm maximè fulget, vitrum:
Sors quando ridet prospera,
Mutationem cogitat.

Res læta mœrorem trahit ;
Sors blanda captatum venit:
Tunc est habenda maximè
Suspecta, quando est prospera.

Fortuna nulla est, aut levis:
Citò reposcit, quod dedit.
Cùm delicatè pranderis,
Verè ne cœnes malè.

Quam fluxa produxit dies
Felicitem, non ames :
Struxisse quam valuit dies,
Dies valebit solvere.

Rerum secundis flatibus
Noli ante mortem credere:
Scit nemo mortalis, sibi
Ventura quid vehat dies.

Rebus secundis si potes
Tumere, sat nondum sapis:
Suam quis umbram conspicit
Crevisse post victoriam ?

Hominem vicissim res facit
Adversa timidum ; res facit
Tumidum secunda: sic tuus
Timore ponatur tumor.

Te stringe, quando maximè
Sors obsecundat aurea:
Venti sub aurâ prosperi
Inflata vela contrahe.

Ventos

Ventos voca Favonios,
Quos vulgus adversos vocat:
Favere quos vulgus putat,
Vir justus adversos habet.

Desiderata calamitas,
Virtutis est occasio:
Quò te secunda non tulit,
Rebellis aura subvehet.

Te quando pinguis otii
Securior laxat quies,
Deplange fortem: adversitas
Virtutis est occasio.

Si te, quasi in lento mari,
Felicitate torpidum
Iners habet tranquillitas;
Dilatus es: fluctus time.

Nihil minus fors tollere,
Quàm quidquid attulit, potest.
Zephyro modestus utere,
Euro paratus, & Noto.

Quàm fluxa sit mortalium,
Et quàm brevis felicitas;
Quàm sit caduca gratia;
Iosephus, & carcer docent.

Nihil stultius, quàm prosperis
In rebus insolescere:
Quæ silva cælo creverat,
DEO volente fit cinis.

Est forte Virtus tutior:
Illa impetus rerum levis;
Hæc clavus est vitæ. Fuge
Intuta; tuta amplectere.

Res omnium dignissima est,
In prosperis Prudentia:
In rebus adversis nihil
Honestius Patientiâ.

Adversa quem non dejicit,
Res nec secunda effert nimis,
Hic mentis & sapientiæ
Fructum latentis indicat.

In prosperis cùm te geres
Prudenter, his addet DEUS.
Quod læta prosperitas bonum
Aperit citò, leviter perit.

Quò se altiùs Sol extulit,
Umbras minores hòc jacit:
Prudentior mens leniùs
Inter secunda se gerit.

Abitura sperne; ne tibi
Cor efferat res prospera:
In corde circumfer DEUM;
Imitare Matrem Virginem.

12. Humana perfer suaviter;
Divina constanter cole:
Mentem bonam DEUS sui
Accendet igne spiritûs.

Adversa qui non sentiat,
Marmor sit ille, non homo:
Adversa qui Patientiâ
Vincit, vir est, ingens homo.

Extrema cùm te res premit,
Tibi una sit vinci salus,
Putaque damnum vincere:
Iactura cedit in lucrum.

Beate, quem Crux erudit !
 At ille ter quater miser,
 Quem sæculi, fuique amor,
 Excludit à scholâ Crucis.

12. Iobus quot inter turbines,
 Quot & ruinas, optimâ
 Spe firmus, admirabili
 Constantiâ erectus stetit!

Inimica vis pecus abigit;
 Quod restat, ignis devorat;
 Vna universos protinus
 Sèpelit ruina liberos.

At iste quid Iobus fuit ?
 Non ulcerosus, at merum
 Fuit ulcus, innocentia
 Exemplar, & patientia.

14. Est, hoste qui caret, miser,
 Inertiaeque proximus:
 Nam maximum sine minimo
 Non vincitur periculum.

Si mente, quam subis crucem,
 Iniquiore sustines;
 Ornare quo te vult DEUS
 Honore, te indignum facis.

Te vita damnat, aut beat,
 Ignara Purgatorii.
 Crucis amas ? Paradisus est.
 Horres crucis ? Infernus est.

Tuam DEO ut probes fidem,
 Vexationes æstima:
 Nullam fer ægrius crucem,
 Quàm vivere expertem crucis.

Quò duriora gesties
 Amore CHRISTI perpeti;
 Hòc clarius signum tui
 Amoris in CHRISTUM dabis.

15. Nostris pudor languoribus
 Sit barbaræ gentis rigor,
 Quæ se, cruenta ferreos
 Artus, suis sacrat Diis.

Minas, vir, horres, & cruces ?
 Sexus & ætas debilis
 Virgunculæ, convitium
 Ignavia faciunt tuæ.

Blandina torta clamitat;
 Sum Christiana. Tu tuos
 Inter dolores dic frequens:
 Sum Christianus; aut file.

Vis Margaritæ nomini
 Parem referre imaginem?
 Tibi sub pedes esto draco,
 In corde crux, cor in DEO.

36. Crux, carcer, ærumna, rotæ,
 Lacerationes artuum,
 Ignes, catenæ, compedes,
 Ad astra tollunt spiritum.

Nec verba declarant fatis,
 Nec sensus exactè capit,
 Vnùs internæ crucis
 Quàm digna sit tolerantia.

Sic temperantur singula
 Momenta rerum, ut omnia
 DEO duce in bonum bonis
 Cedant, & in malum malis.

Spes

Spes inter adversantia,
Est mentis infantis nota:
Nisi innocens sis, vix queas
Sperare de malis bonum.

Famem, sitim, internas cruces
Amore CHRISTI ama pati:
Hoc luce mentis, hoc DEO
Est pace cordis gratius.

Oculis DEI fordet magis
Viti cupidus vel levis,
Quam quod molestâ sub cruce,
Tenebrisve sordium gemas.

Cupita si perfeceris,
Crescet cupidus; & hinc dolor,
Mœriorque. Tu cave prior;
Placeatque amarities minor.

Virtutis unica uncia,
Tenebras sed inter aridas
Ex mentis orta vertice,
Aliis trecentis prævalet.

Tibi sit satis, vitam tuam
Quod mentis arbiter probat:
Sentire, vel probabili
Ratione nosse, nil juvat.

Inter tenebras, & cruces,
Quæque orbis hic gignit mala,
Cæci instar, unâ sub DEI
Incede providentiâ.

In re molestâ nil move,
Quin mente tranquillâ prius
Æternitatem videris.
Hoc te docebit Humilitas.

Quocumque confistas loco,
Vbiq; IESUS imperet;
Vbiq; vivat Humilitas,
Vbiq; regnet Caritas.

Adflante vento naviga;
Vertente, siste paullulum,
Aut flecte vela: Numinis
Stude voluntatem sequi.

Magnum atque vicinum DEO,
Non concuti. Tranquillitas
Est optimæ mentis status,
Obtemperantis Numini.

In orbe nil adeò ferum,
Quod viva non domet Fides:
Fide cor adfixum DEO
Procella nulla concutit.

Vera in DEUM fiducia
In rebus arctis cernitur.
Cum spes in angusto tua
Luctatur, est DEUS propè.

17. Pax cordis ô DEUS; ô bonæ
Dulcedo mentis, omnium
Nitela rerum, tu mei
Compone fluctus pectoris.

Mihi CHRISTE vinum deficit,
Aqua est bibenda. At imminet
Intercutis periculum:
Morbum, Salus mea, præveni.

Ne quod prius dederas, neget,
Aut perditum hostis exprobet.
Sed; anne sentio? quid hoc?
Mutata vini munera.

Ada-

Adamus, Abraham, Moyfes,
 Prophetæ erant primum merum;
 Aqua Pharifæus: optimi
 IESU meri es vivus latex.

18. Nulli malo in re turbidâ
 Submitte pectus; spem tene:
 Spes sola, te nixum DEO,
 Nec morte in ipsâ deseret.

Si cuncta quæ tibi accidunt
 De Numinis sumas manu;
 Gaudebis omni de bono;
 Nullo dolebis de malo.

Mortalis in vitæ mari,
 Tua mens juvanti Numini
 Sit nixa: talis neminem
 Vmquam fefellit ancora.

Fingat, refingat, ut lubet,
 Quod vasculum è luto DEUS
 Formavit: illi credita
 Perire nulla res potest.

Felicia adversus DEI
 Sperare providentiam,
 Noli æstimare simplicem
 Amentiam: est duplex furor.

Si non voluntatem tuam
 DEI ad voluntatem ligas,
 Aptasque; vitam turbidam
 Vives, & incerti exitûs.

Hostis furit? quid angeris?
 Tuos ad unum omnes DEUS
 Numerat capillos: ceteris
 Timere quid membris potes?

Meliora quàm tu cogites,
 De te DEUS deliberat.
 A rebus arctis plurimos
 Erexit adflictos DEUS.

19. Mala sustine, quæ non nisi
 Malè sustinenti, sunt mala:
 His abstine, quæ non nisi
 His abstinenti, sunt bona.

Nihil labores in Cruce,
 Ex hoc vel illo fit tibi
 Ligno eligenda; amplectere
 Quam Numen elegit Crucem.

Crucem tuam fer; alteri
 Suam relinque: munia
 Commissa nemini invide:
 Sua cuique crux; nil est nimis.

Aliena plus placent, tuæ
 Te quando fortis pœnitet;
 Aliis tua: at pauci velint
 Mutare, si ad rem venerint.

20. Fer dura lætus, ne malum
 Mœrore stulto duplices:
 Conferre solamen solet,
 In re malâ bonus animus.

Invitus ille nil facit;
 Decreta qui pensat DEI.
 Quod ille vult, cùm non queas
 Vitare, quin lubens velis?

Solamen, ut careas, habe:
 Care, ut habeas: non res duas,
 Carere, habere, unam puta:
 DEOQUE da quod accipis.

Inter

Inter dolores suavitas,
Pax inter iras te virum
Ostendat: hoc oleo tuæ
Fac flamma vivat lampadis.

Molesta cùm fers suaviter
Tranquillus inter turbida,
Virtutis exhibes tuæ
Illustre testimonium.

Quod durius fuerit pati,
Meminisse spera dulcius.
Si ferre nolis aspera,
Sperare noli prospera.

Vbi est gradus patientia,
Ibi fortitudo fit status:
Ad pacis altæ gaudium
Te subvehet patientia.

Patiens doloris fac bonum;
Es liber à violentiâ:
Ad rem malam cogi nequit,
Qui scit dolorem perpeti.

Quò plus laboris hauseris,
Plus coxeris molestiæ,
Mercedis hòc te plus manet:
Vincet dolorem gaudium.

Benè est, quòd assuescis cruces
Animi labore vincere:
Pugnæ fuit comes labor,
Nunc palma erit victoriæ.

Te multa oportet perpeti:
Patiens doloris nescius,
Patientiæ expers vir bonus,
Nullo fuere sæculo.

Vt gaudeas, ama pati:
Tam nemo felix est homo,
Qui dum caret patientiâ,
Censore se non fit miser.

Probra inter, & mentis cruces,
Quemcumque fortem videris,
Miserum nega: quin verius
Hunc ter beatum prædica.

21. Homo, es quidè miserum animal,
Multasque fers molestias:
Sed hoc tuum levet malum,
Tales quòd innumeros vides.

Tua vita fit multis licet
Vbique cincta casibus;
Ferendo disces omnium
Oblivionem casuum.

Subiecta nondum cognitis
Est vita longa casibus.
Quid anxie cineres fugis?
Securus in prunas cades.

Attende, ne faciat fuga
Te repperire, quod fugis.
Dum ficta devitas mala,
In vera temet projicis.

Molesta nequicquam fugis;
Supera ferendo: si levem
Vitas pruina, nix ruet:
Visum fugis? rapiet leo.

Bonus premèris, aut malus.
Te vis bonum, quasi jus, premet;
Aut jus premet, quasi vis, malum:
Hoc vita, & illud elige.

L

In

In te nihil firmum, nihil
Expers senectæ, præter has
Quæ te premunt molestias,
Et magna turbarum agmina.

Horæ, dies, menses fluunt;
Voluntur anni; ætas fugit:
Nec ulla vitæ tempora
Dolore vel metu vacant.

In rebus humanis nihil
Tam prosperum, cui non suus
Sit luctus affecla, aut comes:
Mala juncta cunctis sunt bonis.

Rerum omnium variant vices:
Etiam suas dies habent.
Hodierna si fuerit parens,
Erit noverca crastina.

Vtcumque in alto ventus est,
Exinde velum vertitur:
Noverca sæpè pessimum
Ex patre fecit vitricum.

Felicitatis si comes,
Vel est sequela, afflictio;
Afflictionem proximè
Post se trahet felicitas.

Luctum subit breve gaudium;
Post gaudium luctus redit:
In spe vicissim vel metu
Homo vivit, ambiguus sui.

Vitæ per humanæ vices,
Quod est necesse, fortiter
Perfer malum: doloribus
Acquiritur patientia.

Lepidè probas quàm sis miser,
Quòd esse te miserum putas:
Hæc rerum abundantanti potest
Contingere infelicitas.

Homo es: dolorè tamquam homo
Admitte; vince tamquam homo.
Nulli dolori cedere
Cælestis audet gratia.

Vix ullus exors tristium:
Abs te, quod est nimium, fuga:
Nam sæpè morbos haud leves
Secum gravis mœror vehit.

Spatium relinque luctui:
Querulo dolore cum semel
Obsessa mens est, pervias
Ad læta non habet fores.

Noli tuam superfluo
Augere miseriam metu:
Timere stultum est, quod metu
Mutare non possis tuo.

Prudens suo monitu facit
Patiturque, quod facere aut pati
Monitu alieno debeat,
Nisi ipse pareret suo.

Variæ monent rerum vices,
Moneamus ut nos. Te moneat
Si non monueris; te monent,
Monuisse quod neglexeris.

In rebus antè si tuis
Censuque quod fuit, deest;
Hoc discce contentus frui,
Mutata quod dant tempora.

22. Virtute, quamlibet grave
Levabis & premes malum:
Opinionis pondere
Gravabis auctu centuplo.

Quò durus adfuefcas malis,
Opiniones edoma:
Te nulla læferunt, priùs
Quàm quæftus es lædi, mala.

Neceffitatum incommoda
Ridebis affuetus malis:
Te nulla tunc lædent mala,
Cùm dixeris non lædere.

Lædi volens à nemine,
Te nemo lædet: lædere
Quis namque poffit, te nifi
Et ipfe lædi fentias?

Lædi à feipfo qui nequit,
Lædi poteft à nemine.
Felicittatis quilibet,
Et fortis eft faber fuæ.

Haud imparatus fit tibi
Animus ferendas ad cruces;
Quas antè fis memor tuo
Te fabricaffe malleo.

Res inter arctas quòd tuos
Nævos vides, donum eft DEI:
Age gratias: quos mel parit,
Abfynthium vermes necat.

Tibi de cruce eft ftultum queri,
Quâ culpa purgatur tua:
Peccaffe noxium fuit;
Subire pœnas, utile.

Est æqua pœna, fi malum
Quod feceris debes pati:
Ratione & affuetudine
Incommodum fit commodum.

Quam fers tuo merito crucem,
Exofculare: mens crucis
Amore facta purior,
Est cara Cælo victima.

Potiere votis, fi priùs
Patiare quæ debes pati:
Quietis optatæ bono
Potiere poft patientiam.

Neceffitatis legibus
Natura corpus fubjicit:
Ad regna mentem libera
Probata virtus efferet.

Te fponde legi convenit
Neceffitatis obfequi:
Vnum levamen in malis
Est, ipfa leniter pati.

Quæ fenfui funt afpera,
Mors mollit & patientia:
Eris omnium miferimus,
Si dura non difcas pati.

Adverfa magnanimum acuunt;
Mollem remittunt profpera:
Labor laborem deterit;
Dolor dolorem proterit.

Novitas iniquum cladibus
Dat pondus: eft levior vetus.
Ærumna: longi temporis
Patientia obruit malum.

Gravioribus suetus malis,
Leviora non graviter feres:
Haud pertimescit maximum
Incus tumultum maxima.

Cùm læva fors miserum premet,
Aut comminabitur malum;
Nescire primum, est omnia;
Nescire postremum, nihil.

Fer, craftini spe commodi,
Hujus diei incommoda:
Omni loco, omni tempore,
Ferendo duris imminè.

Casus diei te asperi,
Vel prosperi moveat nihil:
Res quæque momentanea
Citò venit, ut fugiat citò.

Incommodum perfer libens,
Si vis potiri commodo:
Quod lædit, & quod recreat,
Se mutuâ dabunt vice.

Quæ jure, sive injuriâ
Toleras, iis quæ ceteri
Graviora patrant, compara:
Quod fers onus, fiet leve.

Quæcumque in hac vitâ tibi
Tormenta continget pati,
Æternitatis ad rogam
Collata, sunt umbra, & jocus.

Beatiores, quos foris
Miraris, intus aspice:
A ceterorum cœtibus
Nihil dolore differunt.

Qui spernis absentes cruces,
Præsentibus curvaberis:
Cras non eris similis tibi,
Hodie sonanti grandia.

Patientiam alteri potens
Suadere, quin suades tibi?
Patientiam facile omnibus
Suadere, difficile est pati.

23. Malo imminente sæpiùs
Est pejor expectatio;
Maliq̃ue pessimi mora
Est pejor ipsomet malo.

Prævisa vix feriunt mala.
Hæc tu, priusquam venerint,
Tolerare disce: seriùs
Cavebis in mediis malis.

Discrimen instantis mali
Disce ante discrimen pati:
Ægrè malum præsens feres,
Nisi id futurum senseris.

Injuriarum imagines,
Et ficta sustines mala?
Hinc disce vera perpeti,
Sontiq̃ue gratiam refer.

Lædens loquela, vel manus,
Quæ fingitur; ni vincitur
Pietatis ignoscentiâ,
Lædens reipsâ haud vincitur.



Sperne

Sperne sperni.

24. **B**ilem inquieti pectoris
In te protervus evomit.
Vicésne reddas? Neglige,
Auferre quod nequis, malum.

Sublime virtutis genus
Conculcat orbis degener:
Sibi que similes erigit,
Premit que dissimiles sibi.

Calumniæ molimina,
Et invidorum sibilos,
Mentis modestæ robore,
Ceum palma ranas, despice.

Est præmium virtus sibi:
Claret seipsa: spiculi
Linguae nigræ, & discriminis
Secura venturi, nitet:

Nil exteræ cupiens opis,
Nil laudis exteræ indiga,
Tumêre nescit fascibus,
Popularibusve plausibus:

Animosa propriis bonis,
Immota duris; sæculi
Caduca, fluxa, inania,
Ab arce summâ despicit.

Patientiæ necessitas
Vbique regnat. At bonum
Si dum facis, pateris malum,
Duplicem mereris lauream.

Pati necesse est: sed pati
Benè ut opereris, est opus
Dignum coronâ duplici,
Patientiæ, atque operis boni.

Pulchrum pati; at pati mala,
Bona faciendo, pulchrius:
Est magna laus operis boni;
Patientiæ laus maxima.

Te, quando ne perdas DEUM:
Facis bona & pateris mala,
DEUS recusat perdere.
Laboris est seges, salus.

Quicumque, puriori
Cor incitatus cæstro,
Aves parare nomen
Decusque sanctitatis;

Atro licet noteris
Falsæ colore culpæ;
Id ore fer tacente,
Id fronte fer serenâ:

Id corde fer quieto.
Tantum scelus patravi,
Dic; verbulo nec uno
Fictum nefas refelle:

Ni fortè tu vel alter
Passurus inde damnum,
Famæ gravi periculo,
Aut corporis laboret.

Sic magnus ille quondam
Paphnutius, silenti
Est passus ore turpis
Probrum notamque furti.

Theodora sic (licet lux
Phariæ secunda terræ)
Infamiâ pudendæ
Falsò notata culpæ:

Quamvis & hac & ille,
Fraudis sciens iniquæ,
Gravi piaret insons,
Ceu vera probra, damno.

Tales fuere mille,
Quibus probata virtus
Ad astra fortiore
Dedit volare pennâ.

O sanctior ferendæ
Calumniæ voluntas !
Quantâ soles serenas
Mentes beare luce !

Hinc pectoris benigni
Tranquillitas stupenda,
Nullo movenda motu,
Cælo, DEOQUE fixa.

His certiora Vates
Numquam Sybilla dixit;
Quæ me tamen canentem
Profana turba ridet.

Ignara turba veri,
Egena turba mentis,
Vim veritatis audet
Meras putare, nugas.

At, abditam quibus rem
Dedit probare virtus,
Me, corde teste, jurant
Haud frivolum Poëtam.

25. Te spernit alter, & tua ?
Nil verere : ama DEUM.
Quò plus amas ; hòc plus amat:
Amor est amorì præmium.

Sperni recusas & pati ?
Semen recusas gloriæ:
Est turpitude nobilis,
Turpem videri pro DEO.

Animi altioris est nota,
Optare sperni : altissimi,
Gaudere : superas, si potes
Amare qui te spreverint.

Superbus es, quisquis fugis
Sperni, atque despectus doles;
Nec signa reddis debiti
Amoris, à quo sperneris.

Spe liber, & vano metu,
Vt vera suspires bona,
Te sperne : honora ceteros;
Et sperne sperni à ceteris.

Calumniarum & scommatum
In te acta tela despice:
Indigna pro dignis habe.
Sinit DEUS : quid dignius ?

Calumnias, sannas, probra,
(Quæ sæpè spes hominum leves
Turbare mœstitiâ solent)
Pro laude lætus excipe.

Est bulla rumor. Quidlibet
Pro more de te murmuret,
Aut vulgus illi succinat,
Nihil morare : sta in DEO.

Dolor,

Dolor, voluptas, gloria,
Infamia, ut solent, fluant:
Res nulla, te fixum DEO,
Caduca decutiet loco.

Ne crede plus de te alteri,
Quàm tu tibi: vulgi levis.
Leves susurros, ne quidem
Vnius assis æstima.

Mera bulla vulgi opinio.
Miranda sit felicitas,
Prodesse conari omnibus,
Et displicere nemini.

Spe major humanâ, omnibus
Placere, fors est: te licet
Vox plebis ornet, nil tuo
Addet bono, aut demet malo.

Spernente vulgo, te novum
Fecisse questum deputa:
Laudata doctis, & piis
Probata, vulgus improbat.

Nemo unus omnibus placet:
Rarus bonus, plures mali.
Mâlis bono vel unico
Placere, quàm centum malis.

Vni bono quisquis potest
Placere, sat multis placet.
Mâlis proinde uni bono
Placere, quàm multis malis.

Multis malis cùm displices;
Paucis tamen places bonis:
Mâlis placere pauculis,
Malè quàm placere pluribus.

Contemne, honora quos decet.
Rectis probari mentibus,
Honestâ laus est: improbis
Placere, dedecus puta.

Quòd omnibus multum places,
Hoc vita displiceat tua:
Suspecta vir prudens habet
Quæ maximè vulgo placent.

Te quando vulgus æstimat,
Hinc æstima quàm sis miser:
Nisi turba te deriserit,
Nondum beatum te puta.

Te nec bonum laudatio,
Nec probra te facient malum:
Non laude fiet pulchrior,
Nec turpior calumniâ.

Placere tu quidem omnibus
Conare; nec spera tamen.
Age justa: nemini invidere:
Ama bonos, & æstima.

Heri serebas, & tuis
Pluviam precabaris fatis:
Hodie viator, imbris
Precaris optatis malum.

Vnus tot ingratis DEUS,
Tibi que non semper placet:
Te posse semper omnibus
Placere, ne frustra putes.

Placere, nec placeat tibi,
Nec displicere: si placet
Tibi displicere, aut displicet
Tibi placere, æquè sapi.

Malis

Malis placere si studes,
Prodesse non potes bonis:
Bonis nocere non timet,
Placere qui cupit malis.

26. Livoris & calumniæ
Spreta exolefcunt spicula.
Ostendis iras? agnitum
Videbitur culpæ probrum.

Nil corde recto ditius,
Nil innocente tutius.
Amas timere neminem?
Ama nocere nemini.

Injuriam fieri tibi
Nullam putabis, cum nihil
De te arroganter senseris:
Vexata crescit lenitas.

Opus coronat gloria:
Multis tamen, licet bonis,
Antestat actionibus
Dicti unius patientia.

Probrum fer, & grates age;
Nascetur è probro decus:
Ærumna dum mentem premit,
Ad se DEUS cor erigit.

Iuuisse, qui te nunc premunt,
Non pœnitebit: est bonis
Audire pro factis malè,
Et ferre iniqua, regium.

Benè fac; amaque despici.
CHRISTI esse membrum non potes,
Nisi lætus incedas viâ,
Quacumque præcessit Caput.

Fac, dicta aliorum mala
Vt facta dissolvant tua:
Benefac; ut & de te benè
Animus malignus sentiat.

Benefaciens, calumniam
Securus effugies: mala
Quod lingua se, quod est, probat,
Herumque; quid refert tuâ?

Vir magnus es, vir nobilis,
Si more majoris feræ,
Voces tibi oblatrantium
Securus exaudis canum.

Tibi quod adlatrent canes,
Lætare: parva non quatit,
Nec ima livor; impetit
Excelsa, summis imminet.

Calumniam quod alteri
Inferre nolis, justus es:
Sed fortis es vir, si potes
Calumniam ingenuus pati.

Tolerantiâ, calumniæ
Ridebis artificem: levis
Hunc lingua dicet feminam;
Tua te virum patientia.

Benè vive: dicta garrulæ
Contemne linguæ: te penes
Non est, quod unus, aut duo,
De te susurrent rabulæ.

Aliquid sinistri clanculum
De te susurrat sannio:
At fama de illo publica
Nihil susurrat clanculum.

Non

Non unus adfirmat palam,
Mendacii quòd sis parens,
Ab ore cuius veritas
Dudum fugata fugerit.

27. Durum est filere, cùm tibi
Injuria infertur gravis:
Est, cùm filere nescies,
Parata noxa durior.

Calumniarum spicula
Taciturnitate discute:
Ad verba stulti qui tacet,
Respondet aptè, & plus fatis.

Os innocens silentio
Se purgat, & loquitur fatis:
Tacentis ingenuus pudor
Est grandis excusatio.

Ne dente mordacem pete:
Lima, omne quæ ferrum solet
Mordere, nescit contumax
Morsum timere viperæ.

Mentis bonæ tranquillitas,
Modestia, & patientia
Dabunt silendo, ut optima
Loquaris, & persuadeas.

Ab ore freni nescio
Fit vulnus immedicabile,
Nisi medearis unico
Oblivionis pharmaco.

Calumnia, obrectatio
Torquebit innocentiam;
Sed falsitati posthuma
Supernatabit veritas.

Accusat innocentiam
Damnandus à puero senex;
Ne desit innocentia
Etiam patronus innocens.

Suber supernatat fallo,
Mergique nescit: quòd magis
Livore vittus stringitur,
Hòc elevatur altius.

Linguae impudentis, veritas
Calumnias citò dissipat.
Infrenis oris est frequens
Vectigal infortunium.

Argutulis loquaculus
Tacitum petis ratiunculis:
Sed ille, sic victus, tuæ
Non invidet victoria.

Benè quod facis, carpit malus:
Sibi hic nocet; prodest tibi.
Gaude, tuumque auge bonum;
Sed invidi. dole malum.

Cui rectè agendo displices,
Illi nocet, nihil tibi.
Mutare, non in te bonum,
Sed in altero malum stude.

28. Opus optimum livor malus
Obrectat, & solens facit:
Si res bona invidiam parit,
Quis vitet invidiam bonus?

Malo vidente, fac bonum:
Illo invidente, nil age
Cur criminari te queat.
Mala arbor hunc fructum ferat.

M

For-

Formidine invidiam fugis?
 Indigna res verè viro.
 Ne te illa cedentem premat,
 Virtute palma stet tibi.

Virtute livorem doma:
 Frustrà pusillus cogites
 Placare livorem metu;
 Hoc fractus, illum digeres.

Si, laude quod dignum facis,
 Obscuret invidentia;
 Novam pete à speculo tuæ
 Infirmitatis gloriam.

Minoris invidentia,
 Majoris est felicitas:
 Est omnium miserrimus,
 Cui nemo prorsus invidet.

Mores in altos non cadit
 Inertiæ livor comes:
 Hic mentis indigentiam,
 Vitamque degenerem notat.

29. Si certius rerum omnium
 Valor carendo discitur:
 Te scire, mi Lector, volo
 Quantum sit invidiæ valor.

Qui nostra rides carmina,
 Non ista, sed te negligis:
 Poteras beatæ plurima
 Vitæ doceri commoda.

Nasute, quisquis nauseas,
 Versusque diltringis meos;
 Vis innocenti carmini
 Nocere, ne sis innocens.

Amice Lector, his scio
 Quid iudices de versibus:
 Dices bonos, qui sunt mali;
 Et optimos, qui sunt boni.

Inique Lector, his scio
 Quid iudices de versibus:
 Dices malos, qui vix boni,
 Et pessimos, qui vix mali.

Ni falsus es, vel invidus,
 Ne sperne, nec lauda omnia:
 Si cuncta laudas, falsus es,
 Si cuncta spernis, invidus.

Quæ pulchra sunt, velis licet
 Videre, stulte, non potes:
 Quæ pulchra sunt, possis licet
 Videre, non vis invidere.

Cur pulchra stultus non potes
 Videre, non vult invidus?
 Mens clara stulto, mens bona
 Adeste nescit invidio.

30. Vin' scire, cur non omnibus
 Probetur hic meus labor?
 Hoc nolo multis dicere;
 Tibi uni in aurem suggero.

Nescire me unum fat scio,
 Quæ scire se multi putant:
 Sed nescio an multi sciant,
 Me scire quanta nescio.

Plebs imperita quæ probat,
 Probare sæpè nescio:
 At plebs vicissim sæpius
 Probare nescit quæ probo.

Vt huic aduler, aut tibi,
Aptare frontem nescio:
Non capto, musca, nec sequor
Pinguis culinæ prandia.

Non verba prurientibus
Vendo libenter auribus:
Nil intus inclusum mali
Abscondo; nil simulo boni.

Et oris, & cordis mihi
Iugis placet concordia:
Vbique constat frons mihi
Aperta, sermo candidus.

Major videri publicè,
Quàm sim, recuso: vocabula
Postpono sesquipedalia;
Socum cothurno præfero.

Non jacto ceras, nec genus,
Nec alia. Non sunt hæc mea:
Mei memor, memet mei
Dimetior modulo pedis.

Aliena mitto. Neminem
Honore minuo. Sat mihi,
Id esse quod sum: ceteros
Id esse quidquid sunt, sino.

Nec opto, nec mos est meus
Homines notare singulos;
Sed tempora & mortalium
Mores malos distringere.

Vbique quòd censoria
Delicta stringat virgula,
Id hujus ævi moribus,
Vix Christianis, imputa.

Genio quidem placabile
Placet meo consortium;
Sed hic ubique turgidæ
Fucum fugit facundiæ.

Est lingua vendendis mihi
Inepta fumis: vix emo
Minore majus munere;
Majore cur emam minus?

Haud opto congestas opes:
Mihi est abunde, qui famem
Sedat cibus, scyphus sitim,
Et lana, quæ frigus fugat.

31. Vt nemo te spernat, vide.
Suâ ille culpâ spernitur,
Qui quid loquatur haud capit:
Aut canticum furdo canit,

Qui se indigenti supplicat;
Qui musca mensis imminet;
Ab hoste qui laudem petit,
Vel à tenace peculium;

Qui doctiorem se docet;
Prudentiori qui præest;
Qui se, simul loquentium
Injussus infert in gregem;

Qui Principem dicto ferit;
Qui spernit urbis Præsides;
Qui non suam regit domum;
Aut non suum tenet locum.



Neminem sperne.

32. **C**Arnes ede, & vinum bibe;
Sed insolentem proximi
A carnibus dentem abstine,
Fex audienti, nex tibi.

Mens & voluntas proximi,
Scientiæ boni & mali
Est arbor; hanc te tangere,
DEUS Vltor, & Iudex vetat.

Et carpis omnium omnia,
Et unus ignoscis tibi:
Sed iste, quo te amas, amor,
Odium meretur omnium.

Tibi unus uni cùm places,
Et spernis unus ceteros;
A ceteris si sperneris,
Quod antè vendebas, emis.

Tibi places, & ceteros
Contemnis; at contemneris
A ceteris: nunc venditor,
Nunc mercis emptor pessimæ.

Malè alteri cùm dixeris,
Quo jure non malè audias?
Iure audies semper benè,
Si dixeris numquam malè.

Quando tui oblitus; probro
Audes sodalem carpere;
De fronte civilem tuâ
Cecidisse lauream puta.

Natura partitur vices:
Dat multa posse dicere
Sapientibus; sed plurima
Dat velle stultis carpere.

Fratrem cavillo qui petis,
Vide teipsum. Irrisio
Eò unde nata, regeritur.
Parce alteri, ut parcas tibi.

Quod alteri temerariâ
Loquacitate fannio
Malum paras, paras tibi;
Et in tuum spuis sinum.

Qui falsa vel risu acria
Dicteria in fratrem jacies,
Teli venena lividi
Redisse retrò senties.

Nasi, atque dentis spicula
In se redundant: quod notas
In fratre, temet arguit.
Quis est homo, & culpâ vacat?

33. **Q**uamdiu placebit scenica
Dicacitas, irrisio,
Postica fanna, ineptus es
Haurire CHRISTI spiritum.

Vrbanitates, & sales,
Loci, aulicæque ineptiæ,
Quas erubescit mens pia,
DEO sacrâ exulent domo.

Te cordis index optimi
Oris decet serenitas,
Et nata cælo gaudia,
Sed futiles vita jocos.

Gaude

Gaude quòd obsequeris DEO:
At gaudio, & linguæ modum
Ni ponis, expers spiritûs,
Et lucis internæ, gemes.

Dicacitatis unguine
Ne profer illitos sales:
Virtutis indoles jocos
Amariores non amat.

Gustum sinapi provocat;
Sed lacrymas idem ciet:
Quem scomma risum procreat,
Hunc & sequuntur lacrymæ.

Tacere mâlis, quàm sales.
Illiberales fundere,
Aut verba coram Principe,
Reditura per jugulum, loqui.

Lambendo mordes? & joco
Tectum jadis convitium?
Est oris improbi nota,
Melle illitos lapides loqui.

Vita venenatos jocos,
Et felle suffusos sales.
Condisce verbis neminem
Mordacibus distringere.

Aliena scurrili joco
Ne carpe facta: cùm tibi
Sat curta sit virtus domi,
Te cerne, te purga prius.

Si vel joco absentem feris,
Præsentis ut des auribus;
Linguæ timebit hic tuæ.
Pòst vapulare verberare.

Qui tangit absentem probro,
Tuas ut aures mulceat;
Is & tuam petit cutem:
Hac peste te mox exime.

Qui recta non solens facis,
Ne censor alterius velis
Notare curva: nil minus
Hæc stulta res sit, quàm mala.

Sodalium de moribus
Ne calculum fer è tuis:
Quàm censor alterius frequens,
Tam rarus est censor sui.

Aliena ne cerebro ex tuo,
Staterâ iniquâ, examina.
Ignosce socio; nec tui
Te judicem fratris gere.

34. Opus caveto carpere,
Quod æmulari est arduum:
Obturet os dicacius
Silentii pater pudor.

Quid in venusto corpore
Nævum notas? quid efferâ
Scabie obsitus, tubercula,
Papulasque rides? Te vide.

Vis pœnitere, dum leves
Lapsus amici examinas.
In fratre festucam notas?
At quis tuam feret trabem?

Tu te tui tutissimum
Fac judicem: ex oculo tuo
Trabem ejice; & , si pòst vacat,
In fratre festucam vide.

M. 3. Tibi

Tibi tribuantur tubera
 Vitio vereris ne tua?
 Hæc deprecare; & omnium
 Ignosce verrucis prior.

Aliena qui numeras mala,
 Te calculo damnas tuo:
 Tua seriatim digere,
 Numeroque pondus adjice.

Tuum cor, & corpus vide;
 Extraque, & intra discute:
 Ut fratris adnotes probra,
 Nec mens nec hora suppetet.

Minora dum alterius vides
 Errata, nec vides tua
 Majora; es imprudens tibi,
 Nimisque prudens alteri.

Haud lucis expertem decet
 Damnare tenebras. Tu stude
 Carere labe, cum voles
 Aliena facta carpere.

Tua facta prudens inspice;
 Aliena simplex transfili:
 In fratre quod cernis bonum
 Piumque, sectari stude.

Peccata nec soles tua
 Videre, ferre nec potes:
 Quam Iuris ergo regulam
 Aliena facta iudices?

Cur indecorum in altero
 Vides, quod in te non vides?
 Oculi alieni nævulos
 Oculus videt, numquam suos.

Cur rarus in se corripit,
 Quod in altero carpit malum?
 Assueta jam dudum suo
 Natura blanditur malo.

Meus oculo caret oculus,
 Mens mente; talpæ sunt sibi:
 Cui ergo quid sim, quid sciam,
 Ausim roganti dicere?

Non alterum, sed te excute:
 Aliena mitte; te vide.
 Hoc cedit in lucrum tibi;
 Ditabit illud alterum.

Errata fratris transvola;
 Tua disce, lustra, discute.
 Sit grata fratri Caritas,
 Severa Veritas tibi.

Vbi sale verbi, proximi
 Culpam voles perstringere;
 Tua te premat: dic; Hoc malum
 Quod damno, feci, aut fecero.

Homo rarus es, si in alterum,
 Idem quod in te, cogitas:
 Sed rarior, si inter tua
 Errata: dissimulas nihil.

Vir justus unum se, & sua
 Peccata damnat; alterum
 Excusat: inspector sui,
 Laudator idem proximi.

Alios monere, si jacent,
 Aut si quid errent, novimus:
 At nostra prætercurrimus
 Errata: nemo se videt.

Cur

Cur noctuino propria
Errata lustras lumine,
Aliena milvino vides?
Propriora projecis procul.

Oculis ubique lynceis
Aliena facta pervides:
At negligis tergum tuæ
Videre, talpa, manticæ.

Tibi talpa, talpa Numini,
Es Argus & lynx ceteris:
Attende Numini, & tibi;
DEUM verè, te vide.

Aliena rides, & notas?
Ridenda propinas tua.
Sunt ista sæpè mutua,
Reditque fors cum fœnore.

In altero nil despice;
Tua dicta, facta respice:
Meliora nihilo se tibi
Spectâda in hoc speculo dabunt.

Alius artem despicias?
Alius tuam: subeunt vices
Despectus & laus, mutuam
Laudem atque despectû trahunt.

Est si quid in malo mali,
Hoc turpis arrodit culex:
Minimû quod in bono est mali,
Est pessimæ linguæ optimum.

Errata amici paucula
Virtutibus multis tege:
Quis ille tam plenè bonus,
Vt vel levi careat malo?

Aliena sordent? & tua
Sordere possunt alteri.
Vitanda quin potiùs tibi
Vides in alterius malis?

35. Vndas maris de littore
Spectare dulce: tu stude
Vitare cautus, quod vides
Alius in malo malum.

In proximi lapsu, tui
Speciem vide discriminis:
Vnius exitium, tui
Exemplar est periculi.

Suspectus esto tu tibi;
Non hic, vel alter, aut ego:
Tibi alter esto, ego mihi.
Ruit sibi, quisquis ruit.

36. Aliena quæ carpis bona,
Carpando non facis tua.
Laudando sed facis tua,
Aliena quæ laudas bona.

Quod non quieto lumine
Inspexeris, ne despice:
Nec argue ex bono malum;
Sed erue ex malo bonum.

Qui quod bonus facit, malè
Interpretatur, mentis est
Nullius, aut mentis malæ;
Indignus audiri à bonis.

Quem judicant plures bonum,
Ne censeas unus malum:
Malè arbitrandi de bono,
Multis fit ansa fatuitas.

Lau-

Laudanda lauda sobriè:
At jure quem laudaveris,
Ne carpe: mentis est malæ,
Laudare eundem, & carpere.

Fuge curiosum, qui sui
Incurius lustrans tua,
Scit antè quid mali tibi,
Quàm quid sibi accidat boni.

37. Ne sperne quemquã: neminè,
Nocere qui nequeat, puta.
Quemvis saluta: cui libet
Hoc defer obsequium prior.

Qui purus est affectuum,
Nihil sinistri in altero;
In se videt; se corripit:
Sunt munda mundis omnia.

Sunt manca, sunt mutila omnia:
Est nemo, cui desit nihil.
Deest singulis aliquid; tuis
Carere te nævis putas?

Sua quemque torquent noxia:
Suas reservant optima
Falerna feces. Est nihil
Plenè beatum sub Polo.

Noris, bonarum quàm tibi
Rerum sup' ellex sit brevis;
Et messe propriã tenus,
Non erubescas vivere.

Soli DEO deest nihil.
Beatus es, quisquis tuum
Ab homine non speras bonum,
Sed ab optimo expectas DEO.

38. Nec gaudium fratris mala
Tibi, nec bona invidiam creent.
Fratri quod est benè aut malè,
Cense bonum aut malum tibi.

A veritate devias,
Fallisquæ te, qui te & tuã
Miraris, & nulli alteri,
Soli tibi, te comparas.

Virtute, quã forsã nites,
Quare carentem despicias?
Hic forsã ex aliã nitet
Virtute, quã certò cares.

Majora nactus es bona?
Moderare; fastuquæ abstinence:
Minora spernentem, æquior
Te jure spernet arbiter.

Spernis quod est facile tibi;
Captumquæ quod superat tuum,
Majore fastu despicias:
Vtrumque cordis indiges.

Homini suas, cùm sis homo,
Quid inanitates objicis?
Natura, mater omnium;
Noverca, fors est omnibus.

Conferre te aude nemini;
Tibi præfer omnes: omnium
Postremus esse inter bonos
Ama: sit hoc fat, & nimis.

Vide cui te conferas;
Vide cui te præferas:
Si conferendo desipis,
Te præferendo quid facis?

Te

Te pœnitere nunc decet,
Non prænitere ceteris :
Altissimo stabis gradu,
Cùm te locaris infimo.

Cur quilibet se ceteris
Præfert libenter ? An quia
Secunda Tu, Ille tertia,
Sed prima persona est Ego ?

Te quando cum minoribus
Metiris atque comparas ;
Virtutis à fastigio
Quàm sis remotus, haud vides.

Hinc intumescis, intuens
Modulum minorum gentium ;
Et alta de te sentiens,
Donare vis quibus cares.

Dedisce quemquam spernere ;
Et discè sperni ab omnibus :
Vilis videri nescius,
Opinione fallitur.

Si neminem vis spernere,
Nec ferre vis censoriam
De ceteris sententiam,
Te, quamque sis miser, vide.

Inertiæ memor tuæ,
Quàm nil habes facti, vide ;
Ne, perditâ modestiâ,
Perdâris à superbiâ.

Quàm sis inanîs atque inops
Cælestium rerum, vide ;
Et à piis supplex opem,
Stipemque mendicus pete.

Miser es : sed hoc uno tamen
Felix, quòd esse te vides ;
DEIque quòd tua supplicat
Misera misericordiâ.

Quòd esse te miserum vides,
Homo es miser, non bestia.
Tua æstimetur humilitas,
Quòd æstimari amas miser.

39. Summo placere vis DEO ?
Ne sperne plebis infimum :
In vase Numen fictili
Numos recondit aureos.

Non corporis cultu virum,
Sed mentis ornatu æstima :
Subinde sub vili togâ
Pretiosior virtus latet.

Quàm sæpè in occulto latet
Mens magna, servulus docet :
Sic servulo est herus minor,
Qui corrigi à servo timet.

Humilis paludis incola
Noli invidere diviti :
Potest pusillâ (imò solet)
Exire magna mens casâ.

40. Immensa possideas licet,
Cares teipso, sensuum
Quando cares modestiâ.
Quàm pauper est, qui se caret :

Benè fit ; abundes ; sat tibi
Videare dives : ni vides
Quàm multa desint, te tui
Quis esse compotem putet ?

N. Dant

Dant larga valles pascua;
Dant parca colles gramina:
Sapit modesta mens satis;
Parum, superba, vel nihil.

Arista vacua effert caput:
Arista granorum gravis,
Submittit. Hòc minùs tibi
Confide, quò plus possides.

Arista inanis stat, caput
Erecta; curva est plenior:
Inane sic ovum natat;
Plenum sub undâ desidet.

Sublata frons, oculus vagus,
Vox tinnula, arrogantia
Virus latentis indicant:
Vas quod vacat, tinnit magis.

Tibi quando confides nimis,
Falles frequenter ceteros,
Te semper: illis & tibi,
Tui timore consule.

Novissimo sede loco,
Paratus aut mori aut pati;
Hinc vera læto pectori
Pax atque libertas erit.

Superbia, Humilitas.

1. **C**Or mite, fastus nescium,
Inter pares & supbares,
Deposcit ultimas sibi,
Primasque defert alteri.

Comes ruina superbia:
Homines ad astra subvehit
Mens mitis: hæc faciet tui
Te sola voti compotem.

Modulo modesto te & tua
Metire: nec temerè altius
Ausis cacumen scandere,
E quo ruendum sit tibi.

Scalis in altum putridis
Qui scandis, hoc audacia
Te divitem facto probas,
Sed pauperem prudentia.

Præceps in exitium ruit,
Quisquis superbus ambulat:
Ad astra vir sui memor
Benignitate tollitur.

Quò te feres hodie altiùs,
Gravior ruina hòc cras erit:
Delapsa ab alto pondera
Celeriter in præceps eunt.

Se quidquid altè sustulit,
Occasui est occasio:
Quercus ruentis quilibet
Præcisa ligna colligit.

Quò se quis arrogantius
Effert, eò mox fœdiùs
Devolvitur: levis asseclam
Lactantia Nemesin time.

Quod altiùs sese extulit,
Putat propinquum lapsui:
Servetur ut felicitas,
Felicitate alià est opus.

Non

Non te propinqui gurgitis
Terret vorago? firmius
Quò stare te reris, cave,
Eò profundius rues.

2. Te despice inspectum probè.
Dic: Ecquid expectas DEUS
A me malo, præter malum,
Ni me tuâ sanes manu?

Te nosce. Dic humilis DEO:
Cor hoc vide: piger est ager;
Si non rigarit hunc tuâ
Ros gratiæ, lolium metes.

Abest, ubi adsunt lacrymæ,
Superba pollicitatio:
Sed lacrymas nescit, sui
Infana confidentia.

Apostolorum Principem
Fiducia in præceptis dedit.
Gallo canente flet Petrus:
En lacrymas cantus parit.

Virtute, ais, non sanguine
Niti decet. Sed hoc nota:
CHRISTI decet te Sanguine,
Virtute non niti tuâ.

Tu si boni quid feceris,
Ego si mali quid fugero;
Dicemus ambo consciï,
Nos servi inutiles sumus.

Dic: Servulus sum inutilis;
Factum quod à me oportuit,
Rite exequi pro viribus
Conatus, haud feci satis.

Si nil habes facti hactenus
Factum voluntas suppleat:
Hanc te volente si DEUS
Gubernet, effectum dabit.

3. Oculus DEI non fallitur.
Quantum ille te videt oculus,
Tu tantus es; nil amplius.
Attende tibi: DEUS videt.

Tibi displicere non placet?
Placere displiceat tibi.
Vtrumque si pariter placet;
Tibi nec places, nec displices.

Si magna vis per nomina
Major videri, aut maximus;
Sic vive, ut ex vero queas
Audire servus omnium.

Ne mentis inflat te tumor;
Lacerâ lacernâ & squallidâ
Ornatus, abjectis tere
Vtramque muniis manum.

Sinister œconomus comes,
Pinguis canistri bajulus,
Plebis cachinnus, per forum
Cælo verendus, ambula.

4. Facilia, celsa, suavia,
Majora, plura respue:
Molèsta, vilia, aspera,
Minora quære, vel nihil.

Ruina virtutum omnium
Et pestis, est jactantia.
Te quando laudas, limites
Veri & decori transilis.

Suffene, cur tanti facis
 Quod esse jactitas tuum?
 Magni seipsum qui facit,
 Magni facit quod est suum.

In anthe Narcissus suam
 Spectare pulchritudinem
 Dum quærit, amittit: velit
 Talpâ fuisse cæcior.

5. Vetus querela: Proprio
 Ex ore laus sordet. Vide
 Ne culpa sit major tibi,
 Ex ore culpa proprio.

Modestus effari timet,
 Quod clanculò facit bonum:
 Quo dignus es cognomine,
 Qui faris id, quod non facis?

Plus dicis, & facis minus?
 Sic te esse, quod non es, facis.
 Par dicis, & facis bonum?
 Modestix damnum facis.

Tantum facis, quantum potes:
 Hoc dicis; & nos credimus.
 Atqui potes plus quam licet;
 Plus ergo quam licet, facis.

Verbis in ore splendidis,
 Operis rei que inanibus,
 Ne fide: publicum probrum
 Citò fit, superbi gloria.

Te moribus monstra bonis,
 Non ore, sed præstantiâ:
 Manus peritæ, & editis
 Pictor tabellis se probat.

Nec ulla vultui fides,
 Nec extimo apparatus:
 Non larva verborum virum,
 Sed facta virtutem probant.

Spirare cessa grandia,
 Aurasque voce tundere:
 Vim Solis ex motu vides;
 Benè acta virtutem probant.

6. Amor verecundus tui
 Silebit id quod est tuum;
 Aliena laudabis parum.
 Cave fictionem; fac fidem.

Re sat semel gestâ benè
 Tumere noli: sed time:
 Majora damna, minoribus
 Vicina sæpè sunt lucris.

Cave insolescas, res tibi
 Secunda quando riserit:
 Est rarus, arrogantix
 Qui fugerit pœnam suæ.

7. Sententiam audi plurium.
 Solus sapi? frustra sapi.
 Opinio una, plurium
 Opinione vincitur.

Ne plurium sententiam
 Vnus superbe spreveris;
 Ne, cum probaris neminem,
 Nemo vicissim te prober.

Quæ mentis est perversitas,
 Probata nolle credere?
 Nondum probata, per novam
 Superbiam, præsumere?

8. Lauda

8. Lauda alterum, cùm noveris; Vis scire, meque interrogas,
Veritus ruborem, si ruat: De te quid orbis sentiat?
At ne ad tuas laudes tume, Es, quidquid orbis sentiat,
Quibus esse te scis imparem. Opiniorum servulus.

Citò neminem laudaveris; Inanis aura gloriæ
Citò neminem culpaveris. Ut omnis est radix mali,
Nihil, negaturus, pete; Sic omnis est pestis boni,
Nihil, petiturus, nega. Hominis ruina, hostis DEI.

Est omnis ebrietas nocens, Est præpotens & pertinax
Seu sicca, seu fit humida: Motus, cupido gloriæ:
Solet hæc placere nemini; Hoc exuèris omnium
Sed illa sæpè plus nocet. Affectuum novissimo.

Amore bino vinceris, Hunc ut retundas, arietes
Tui, atque vini: sed tui Tot atque tales admove,
Inanis æstimatio, Menses ut intra pauculos
Est morbus insanabilis. Exsibilatus gaudeas.

Tui quid æstimatio? Nonnemo si te in circulis
Est mater ignorantia, Traducit, aut ridet; DEI
Pudoris ac periculi, Memor æmulusque, injuriis
Mendaciique filia. Adplaudet tranquillus tuis.

Tui quid improbatio? Te pauperem & miserum vide,
Est lucis & sapientiæ, Talemque te palàm voca;
Honoris & meriti parens; Idque audienti credulo
Est veritatis filia. Latare quòd persuaseris.

9. Laus vera radices agit; 10. O quisquis umbellam tui
Repentè ficta corruunt: Honoris, umbellam vocas,
Virtutis expers gloria, Spernisque, quot semel simul
Ceu flos in herbà, concidit. De te refers victorias!

Humana de te opinio, Ventosa si te gloria
Sparsi que fama nominis, Habet anxium, variabili
Sunt fumus, aura, vanitas, Pendebis actus flamine:
Et umbra, & umbræ somnium. Cùm stare te credes, cades.

Quos occupavit gloriae
 Agitque transversum sitis,
 Aut cura ventris; nil boni
 Veri vident, nec audiunt.

Quid est inanis gloria?
 Est vanus aurium tumor,
 Qui lapsus in cordis specum,
 Ab ore vano subsilit.

Est fumus, orbis gloria;
 Est pulvis Euro; est ignibus
 Nix: una solus fit tua
 Et sola, IESUS, gloria.

Est vera res, quod corpus est;
 Est umbra corporis nihil:
 Sic pulchra virtus, vera res;
 Nil, ejus umbra, gloria.

Rem quære, virtutem: fuge
 Virtutis umbram, gloriam:
 Hominis quis esse rem putet,
 Cum nominis sit, gloria?

Qui lucis audis filius,
 Sectaris umbras? Desine:
 Lux ipsa veri non satis
 Dat lucis, umbrarum nimis.

Germana lux veri later;
 Expressa lex later boni:
 Nos lucis, & legis vice,
 Umbrâ utriusque ducimur.

11. Cerebri character est levis,
 Gaudere plausu, & nominis
 Inanis umbrâ: lacrymas
 Quisquis fugis, fumum fuge.

Captare fumum, lacrymas
 Ciere qui volet, potest.
 Gaudere ne tumo velis,
 Nisi ante lacrymas ames.

Gaudésne fumo? lacrymas
 Amas: inanis nominis
 Amor necandi te tenet?
 Hoc peste pejus oderis.

Virtutis expers, nutibus
 Verbisque jacta glorias:
 Majore sed fumo time
 Perire, fumi venditor.

12. De te cave mortalium
 Sentire sensu: decipit
 Multos adulatoria
 Fallaxque vulgi opinio.

Sapientis animo quod sapit,
 Pectus supinum nauseat:
 Ægro palato plus sapit
 Plebeja fex, opinio.

Opinionum sordibus
 Onusta mens; profuga est sui:
 Dum cuncta captat, nil capit;
 Nec se, nec extra se videt.

Est terra gemmarum parens,
 Parensque florum: quis pares
 Genere sorores, impares
 Facit esse pretio? Opinio.

13. Laus vana, mentes subdolâ
 Inescat arte simplices:
 Vigila; caveto ne tuam
 Hæc esca transversum ferat.

Te quando stultus incipit
Laudare, sis superbior.
Te nemo laudet, qui sapit:
Quare? superbus es satis.

Qui laude blandulâ tuas
Demulcet aures, rem facit
Vulpes suam: vult credulum
Hac arte pectus fallere.

Laudaris; & cùm sis nihil,
Laudem esse non censes nihil.
Ruet ruinâ temporis,
Quam stare credis gloriam.

Si gloriosi nominis
Laude insolenter uteris,
Time sequacem infamiam:
Brevis est superbi gloria.

Qui laude sublatus novâ
Tumes, & ambitu petis.
Majora; spera insanix
Palâm tuæ pœnas dare.

Captare quæ plausum solet,
Est stulta gloriatio:
Namque illa, cùm mollissimè
Punitur, irrisum merit.

14. Laudare non potest bonos,
Qui moribus vivit malis:
Namque improbo viro probus
Videtur esse pessimus.

Nemo improbos laudat probus.
Laudas malignos? in parem
Vidêris ingressus viam:
Quod approbas, facis malum.

Damnare noli clanculò,
Quod antè laudaris palâm:
Levitatis est index suæ,
Qui, quod probavit, improbat.

Ne parciùs laudes, tace:
Silentio qui se negat.
Sat posse laudis dicere,
Dixisse censetur satis.

Laudare nolis alterum,
Vt ille te, laudis memor,
Laudet vicissim, & prædicet:
Sic mutuum muli scabunt.

Aufert amor laudi fidem.
Solet esse cæcus calculus
Amantis: id quod plus amas,
Laudando commendas tibi.

15. Obnoxia est jactantiæ
Mens famæ avara: nominis
Laudumque si fumos fitis,
Tibi esse dices, quod deest.

Famam parantis rarus est
Felix labor: sed rarior
Tuentis est felicitas.
Est gloriæ custos DEUS.

Est magna cura nominis,
Iactura famæ: quærere
Vbique famam, est nominis
Famæque fructum perdere.

Vocis DEI auditor rudis,
Noli eruditi pectoris
Captare famam. Sustine:
Est fama sera, seria.

Captare

Captare si famam studes,
Tua dicta ad unguem, factaque
Specta; ut loquaris quod decet,
Et cuius haud pigeat, agas.

Famam bonis factis eme,
Tibi illa sponte ferviet,
Humeris geret; te ad ardua
Nec annuentem provehet.

Opibus nitorem nominis
Præpone prudens, & volens.
Malis egenus & bonus
Audire, quàm dives malus.

Cave boni, time optimi
Decoctor esse nominis;
Ne defuisse sit probro,
Cœpisse quod laudi fuit.

Iactura magna temporis;
Iactura honoris maxima:
Ibi vita mortis instar est,
Vbi nulla vitæ dignitas.

Vt gloriam parias tuis,
Bonum tibi nomen para:
Tuis laboras posteris,
Dum nomini studes bono.

Benefacta fac, ut sint tuæ
Augmenta vitæ: vivere
In posterorum mentibus
Et ore, non finit mori.

Probus videri negligere;
Stude esse. Famam nec nimis
Ama, nec omnem. Simiam
Dici leonem, quid juvat?

Student videri plurimi,
Pauci esse, iusti. Opinio
Vbi regnat, unà vanitas:
Hac stante, veritas jacet.

Nolis videri; sis probus,
Piusque: qui simulat, sui
Persona & umbra est. Tu stude
Esse; & videri negligere.

16. Cicuta flore blandior
Arridet; at mortem tegit:
Virtutis umbrâ, & aureo
Vitia induuntur pallio.

Fles, & gemis, vix exuli
Patere virtuti locum?
Tu candidâ tantò magis
Nitere mente nitere.

Virtutis eheu præmia
Hoc sæculo vitium capit:
Pœnasque culpæ debitas
Creberrimè virtus luit.

Sic vivitur: locum, & gradum
Virtutis heu vitium tenet;
Vitiòque virtus vertitur:
Hinc vera virtus rarior.

Vitium est ubique carius;
Virtus ubique rarior.
Cur ergo vulgò dicitur;
Hoc rarius, quod carius?

Melioribus tibi blandiens
Cave tua extenuas mala:
Nec sordidum, parcum voces;
Cautumve, prudentem putes.

Sapien-

Sapientis haud debes viri
Culpare corpus debile;
Nec in levis cerebri viro,
Laudare robur corporis.

Facies pudica, nemini
Turpis videri debeat;
Nec ullus ulli, nec tibi
Meretricius placeat decor.

Fuit tributa sæpiùs
Maturitati tarditas:
Sic languor & dilatio
Adscripta providentiæ.

Se providum timidus putat;
Parcum vocat se fordidus:
Amas videri serius,
Cum maximè nugas agis.

Torporem, & indolis tuæ
Ineruditam ignaviam,
Ne lingua adulatrix tuæ
Patientiæ tribuat, cave.

Quæ multa captando capis,
Satagentiæ tribuis tuæ:
At curiosæ plus satis
Est pompa mentis improba.

Nolim tibi tua omnia
Placere: servabis tamen
Hunc diligentia modum,
Tibi ut semel facias satis.

17. Peribit instar somnii
Superba cogitatio,
Quæ te, tui immemorem & DEI,
Rationis orbat lumine.

Quid cassa, inepta, inania
Animo volutas? Sic placet
Puerilis error, ut leve
Putes malum, te fallere?

Tam dulce sit tuâ tibi
Opinione illudere,
Ut somnii deliria,
Vera esse regna censeas?

Doliture, præter lacrymas
Quid polliceri audes tibi?
Abiture, quid frustra cupis?
Moriture, quem temet facis?

Quid profutura mortuo
Tibi fama? quid vivo? nisi
Te forsan, ut famæ imparem,
Pudeat parati nominis.

Si gloriæ fulgor placet;
Stude perenni: quæ breves
Præfens ad horas promicat,
Ludit sequaces, & fugit.

18. Modestiâ te nobili
Demitte: laudis nil age
Amore; nil laudis metu
Honestè agendum negligè.

Quæ recta vel semel facis,
Optasque nota nemini,
Meliora sunt, quàm quæ egeris
Amans videri millies.

Modestiæ plus unciam,
Quàm pondo laudis, aestima:
Honoris omnis, omnium
Cor mite laudum fit capax.

O

Nil

Nil laudis humanæ metu
Omitte dignum gloriâ:
Cur laudis id vites metu,
Quod laudis ergô non facis?

Comitem boni quid gloriam
Operis fugis? ducem fuge:
Est vana laus, quâ duceris;
Est vera, virtutis comes

Est umbra corpori comes;
Virtutis umbra est gloria:
Sed hujus umbræ lumine
Fit umbra Solis claritas.

19. Ne te, cave, antè jactites,
Quàm sit tua in portu ratis:
Periere sæpè plurimi,
Tuto propinqui littori.

Plures & acti turbine,
Vado appulere. Tu citò
Iniquiorem nemini
Sortem exprobra; dubius tui.

Lauda ante mortem parciùs:
Viventis est incerta laus;
De singulis sententiam
Fert ultimus vitæ dies.

Incertus est rerum exitus.
Paritura quid sequens dies
Sit, nemo novit: ne tibi,
Tuum ante funus, credito.

Diffide, donec ultima
Recludat & tribuat dies,
Sortem cuique debitam:
Mortalibus tutum nihil.

20. Pudeat tumoris: quidquid es,
Habésve, largitur DEUS.
Te, victum, amictum, gratiam,
Et gloriam debes DEO.

Nil audeas quod sit tuum
Probare, quod non Numini
Modestus acceptum feras,
Viriq̄ue laudarint probi.

Quid sis, & unde sis, vide;
Quas res, & à quo, aut cur habes;
A quo tu, & istæ pendeant:
Superbus esse defines.

Vis esse non inutilis?
Solius optimi DEI,
Cui creatus es, stude
Augere ubique gloriam.

Pro vanitate gloriæ
Nil scribe, nil lege, nil age:
Lege, scribe cuncta, age omnia,
Pro veritatis gloriâ.

Te militasse pœnitet
Sub vanitate gloriæ?
Nunc militare te juvet
Sub veritatis gloriâ.

Tibi labor, haud fuit labor
Pro vanitate gloriæ:
Quis nunc erit labor, labor
Pro veritatis gloriâ?

Tot antè par laboribus
Pro vanitate gloriæ,
Te pluribus præbe parem
Pro veritatis gloria.

Con-

Confert alumno gloriam
Meritumque virtus: dat DEUS
Tibi meritum; tu gloriam
Si das DEO, lucrum facis.

In te mihi solo DEUS
Sit una gloriatio:
In te, & tibi, fiam nihil,
Vt tu mihi sis omnia.

Amore CHRISTI, odio tui
Vbi te abnegaris, & tua;
Se rarior tibi offeret
Inanis umbra gloriae.

21. Sapienciae fons & caput
Est spiritalis humilitas:
Hanc ut doceret maximus,
Est parvulus factus, DEUS.

Via recta, certa veritas,
Et vita, FILIUS DEI,
Humili magister in scholâ
Formavit electum genus.

Vitâ, atque morte, moribus,
Opere, atque verbo, nil nisi
Animi modesti, subditi,
Et mitis exemplar fuit.

Te de beatorum aureo
Vt sentias fore numero,
Relicta per vestigia
Humilis Tonantis ambula.

Pes est honoris humilitas:
Tibi surget hoc fundamine
Virtutis omnis sanctitas,
Veræque culmen gloriae.

Intelligentiæ jubar
Superbiæ abscondit tumor;
Fons & parens sapientiæ
Sublimioris, humilitas.

Humili oculo Sapiaentia
Se monstrat; elatum latet:
Sapiaentia elatos latet;
Latet superbos veritas.

Virtutis omnis vinculum,
Fulcrumque habe modestiam:
DEUS superbum destruit,
Inopemque ditat spiritu.

Mites benigno lumine
Mentes videt clemens DEUS:
Sed turgidos mortalium
Calcere factus assolet.

Vt magnus in te sit DEUS,
Opta esse parvus, aut nihil:
Crevere de nihilo omnia,
Quæ monstrat orbis maxima.

Summum futurum quidquid est,
Id omne ab imo nascitur:
Quidquid vides nunc maximum,
Id antea minimum fuit.

Mentes quid exiguas vocas,
Magnasve? solus est DEUS:
Mens magna: sed parvas amat
Habitare, quas nutu regat.

Cumulare virtutes nequit
Elata mens; par est ei,
Qui, quem manu gestat, vagæ
Committit auræ pulverem.

22. Ama esse mitis, & pius:
Telluris & Cæli bona
Mites manent; sunt mitibus
Delata scepra mentibus.

Si cælitum vitam sequi
Tranquillus optas; infimo
Positus loco, nec alterum,
Nec altiore cogita.

Quos VIRGINIS-MATRIS favor
Mites facit, castos facit.
Habitarè vix unam solent
Superbus & castus domum.

Quò totus in tuum nihil
Profundiùs descenderis,
Hòc inde scandes altiùs:
Novissimus, primas. feres.

23. Submissionis infimus
Fit pluris in Cælo gradus,
Quàm quidquid absq; illo, DEO
Te præstiturum cogitas.

Se quisquis infra ceteros
Humiliat, exaltabitur:
Qui se supra vel unicum
Exaltat, humiliabitur.

Haud errat ille, qui volens
Se sede in imâ continet:
At summa qui spe devorat,
Nondum fat aptus infimis.

Dum vivis exul, omnibus
Si te lubens submiseris,
Spera soluto corpore
Præstare posse ceteris.

Res monstruosa, muneris
Summo in gradu mens infima:
In sede quæ magnâ sedet
Pusilla virtus, fit minor.

Te, quando vives ultimâ
Abjectione abjectior,
Et altitudine altior;
Nec spes movebit, nec metus.

Time quod altum est: infimas
Sedes amat modestia:
Positus in alto, proximas
Superbiæ causas habet.

Animi humilis modestiam
Fac tanti, ut omni industriæ
Diffusus, omni Numinis
Te munere indignum putes.

Te nemo ridiculum putet,
Lubens deorsum quòd manes;
Sed altiora quòd petens,
Ad ima pronus laberis.

Mentis profunda simplicis
Demissio oblectat DEUM,
Et lata cordis caritas.
Humi jace: fratres juva.

Non ambitus te vanitas,
Sed vita tollat altior:
Hæc te beabit; sed tuo
Detrudet ista de loco.

Agnosce sic tuum nihil,
Vt non in hoc sistas gradum.
Perdes nihil, cum te tuo
Toti unies nihil DEO.

Pla.

Placuisse displiceat tibi:
Oculis deinceps nec tuis,
Nec corde, nec linguâ utere,
Sponso nisi ut placeas DEO.

Sis, mentis ex sententiâ,
Pufillus intus & foris:
Mundoque mortuus, DEUM
Amore nudo dilige.

Est ille pauper spiritu,
Quem nulla mundi res habet;
Cui nulla res, præter DEUM,
Nisi propter ipsummet, placet.

Est ille pauper spiritu,
Qui nudus affectu, rei
Ceu nil habens, habet omnia;
Hòc ditior, quò nudior.

24. Ex Angelo fecit bono
Nequissimum superbia.
A stirpe quî vocandus est?
Superbus, an superbia?

Est, quidquid error ventilet,
Se quisquis ignorat, miser:
Se nesciens, superbus est;
Superbiam nescit salus.

Animi fugis modestiam?
Fugis salutem: dissipat
Elata Numen pectora,
Humilesque salvat spiritu.

Superbia est indusium,
Quod si vel indueris semel,
DEI absque magno munere,
Magnaque vi, numquam exues.

Superbia est infania,
Quâ funditus mens prædita,
Nisi adjuvetur cælitus,
Nequibit hanc dimittere.

DEUS superbis (dura vox!)
Resistit: at, vox durior,
DEO superbus (ô pudor!)
Resistit, & placet sibi.

Cor à DEO superbia,
Morumque saltus, separat:
A peste tu tali procul
Recede, ut accedas DEO.

Ab arrogantia fuge:
Corrupta nos eò vocat
Natura, per quam turgidi
Vani que mortales sumus.

Quis vidit vnumquam lacrymis
Rifuque monstrum dignius,
Inope superbo? inepta res,
Res major humanâ fide.

Miseria cum superbiâ
Tecto sub uno victitant:
Dignum cachinno, vix fide
Monstru, nisi esset res frequens.

Hòc arrogantis amplius
Superbiæ virus nocet,
Quò publicè patet minus,
Latetque privatim magis.

25. Mirum, quòd humili sub pede
Non spina fiat è rosa,
Ceu pignus atque tessera
Augendæ in ævum gloria.

O 3

Mirum

Mirum, superbo sub pede
 Quod spina non fiat rosa,
 Levamen & solatium
 Augendi in æternum probri.

Pluma est tibi supra caput;
 Vtroque suber sub pede:
 Vtrumque numquid arguit,
 A capite te ad calcem levem?

26. Quisquis placet nimiùm sibi,
 Levitate fit nimiã gravis.
 Tibi nemo; solus, unicus
 Places tibi; tu nemini.

Qui se superbus, & sua
 Amat æstimatque, dignus est,
 Os cuius occupet stupor,
 Opusque castiget pudor.

Insignis est vecordiæ,
 Aut mentis emotæ nota,
 Quod te esse cum dicas nihil,
 Immensa de te sentias.

Oculo DEI si te vides,
 Pro verme, cinere, pulvere,
 Nihilove habes; teque omnibus
 Submittis, atque singulis.

Habitare tecum sic ama,
 Vt te nec extra quærites,
 Nec alta de te sentias,
 Nec arroges quidquam tibi.

Hæc sola quæ tuâ in manu
 Sunt, pertinere ad te putes;
 DEIque munus æstimans,
 Minora transi cetera.

Agnoscis unde veneris;
 Vbi exul erres: patriæ
 (Hæc inter exilii mala)
 Dilata suspiras bona.

Mentis salutem consciæ,
 Dubiumque finem cogitas;
 Vnaque res facis duas,
 Calcas te, & exaltas DEUM.

O te beatum, qui hoc agis
 Vt liber ista pensites,
 Vitæque suspensum tuæ
 Aliunde non habeas modum!

27. Miseria digna lacrymis!
 Pacem modesti pectoris
 Laudas, & ambis: nec tamen
 Superbus esse desinis.

Miseria digna lacrymis!
 Perire cum scientiã
 Te posse credis: nec tamen
 Superbus esse desinis.

Miseria digna lacrymis!
 Scis posse te miraculis
 Clarum, perire: nec tamen
 Superbus esse desinis.

Miseria digna lacrymis!
 Cum verberatis artibus
 Te posse perdi: nec tamen
 Superbus esse desinis.

Miseria digna lacrymis!
 Spirare te scis pendulum
 Sub ungue mortis: nec tamen
 Superbus esse desinis.

Miseria

Miseria digna lacrymis !
Humilis haberi, humilis mori
Amas, & optas : nec tamen
Superbus esse desinis.

Miseria digna lacrymis !
Palàm fateris, te boni
Nil ex te habere : nec tamen
Superbus esse desinis.

Miseria digna lacrymis !
Scis, si quod es, vel habes bonum,
DEI esse donum : nec tamen
Superbus esse desinis.

Miseria digna lacrymis !
Hostem superborum DEUM
Audis, legisque: nec tamen
Superbus esse desinis.

Miseria digna lacrymis !
Omnem superbo inutilem
Credis laborem : nec tamen
Superbus esse desinis.

Miseria digna lacrymis !
Crucem superbiæ parem
Nullam experiris: nec tamen
Superbus esse desinis.

Miseria digna lacrymis !
Scis, quàm superbum spes, metus,
Livorque vexet : nec tamen
Superbus esse desinis.

Miseria digna lacrymis !
Te criminis clamas reum
Dignum gehennâ : nec tamen
Superbus esse desinis.

Miseria digna lacrymis !
Dubitas bonorum de grege
Sis, an malorum : nec tamen
Superbus esse desinis.

28. Fastum superbi dæmonis
Elide mentis subditæ
Modestiâ, & sacra tui
Retecione pectoris.

Cur sæpè moles regias
Rara incolit modestia ?
Quò sæpè surgunt altiùs
Muri, hòc magis mores ruunt.

Ædes superbas dum struis,
Pietatis Aram destruis ;
Fit, ut polo minantibus
Muris, solo mores ruant.

Amor proximi.

1. **A** Cceptus ut vivas DEO,
Hunc mente totâ dilige:
Te, propter ipsum ; proximum,
Vt alterum te, sic ama.

Lex est amoris lex DEI.
Amore dignus est DEUS,
Et propter ipsum proximus;
Sic te in DEO, & fratres ama.

Diligite, filioli mei,
Diligite vosmet invicem:
Diligite, filioli mei,
Diligite vosmet invicem.

Homi-

Homines habe pro fratribus:
Si quemlibet mortalium
Amore non amas DEI,
Es ipse mortuus DEO:

Si proximum odis, & tamen
Amare te jactas DEUM;
Impostor & mendax amor
Te fallit, haud fallit DEUM.

Placere cur nequeat tibi,
Placere qui potest DEO?
Amare te negas DEUM,
Si quem DEUS amat, non amas.

Amore CHRISTI homines ama,
Ceu vera viva Numinis
Simulacra: nullæ imagines
Probius repræsentant DEUM.

Vis scire quænam imagines
Melius repræsentent DEUM?
Vera, atque viva Numinis
Simulacra, sunt viri boni.

Ego, & meus frater, duæ
Spectandæ imagines sumus:
Mihi pulchra imago fratris est,
Dum spectro deformis meam.

Imagines estis duæ;
Tu prima, frater altera:
Primam vides imaginem?
Mox alteram veneraberis.

Non oris, aut facundiæ,
Aut comitatis gratiâ;
Sed uno, & æquo Numinis
Amore, quos amas, ama.

Si verè amas, non illicis
Facundiæ, aut formæ decus
Attende: mentis gratiam
Divina præfert caritas.

Vnius in DEI Patris,
Domusque Matris filios,
Qui monstrat adfectum parem,
Domui sibi que consulit.

Esto omnibus, quoad licet,
Benignus: at primo loco
Habe propinquos sanguine,
Vel instituto, vel domo.

Quis liberalem te fore,
Aut esse credat exteris,
Qui te fuisse pluries
Tuis iniquum viderit?

Iuvare & ignotos stude,
Et exteros, si quâ potes:
Res magna sceptrum; major est,
Meritis amicos quærere.

Amemus ut qui nos amant,
Iuvenus ut qui nos juvant,
Nativa suadet æquitas:
Hostes amare, lex jubet.

Ignara gens DEI, à quibus
Amatur, hos prudens amat:
Tu Christianus, à quibus
Vexaris, hos simplex ama.

2. Fratrum & tori concordia,
Sunt ic̄ta cælo fœdera;
Duo pulchra amoris vincula,
Duo rara in orbe gaudia.

Quoties

Quoties duò, tres, quattuor,
Plurésve IESU in nomine
Sunt congregati ; hos inter est,
Mediusque IESUS ambulat.

O convenire si mihi
Mecum daretur nomine
IESU in tuo ! sic sentiam
Te cordis in medio mei.

Lis rara, fratrum gratia:
Hos inter, aut nullum, aut leve
Certamen est, nisi æmulæ
De caritatis ambitu.

Fratres fit inter mutuus
Amor, honor & fidelitas:
Nequit absque tali glutine
Durare Congregatio.

Tibi vive sic, sic alteri,
Ut ille dicat, velle te
Pacem tibi, pacem sibi,
Vitioque bellum indicere.

Quales amicos expetis,
His talis esto: sit tibi
Benignitatis aculeus,
Inspecta CHRISTI caritas.

Res pulchra fidus est amor,
Corvo sed albo rarior:
Vix fidus est vel unicus
Amicus è tot millibus.

Ama ; sed antè judica
Amore dignos: non amor
Tibi iste iudicium auferet;
Non hoc, amorem deferet.

Ut sis domi, domesticis
Opem fer indigentibus,
Pietate, consilio, manu:
Ni feceris ; domi exulas.

Tibi laboras, cum bono
Fratris laboras: alter est,
Sed alter est tu : te quoque,
Ut alterum se, diligit.

Manus manum, vice mutuâ,
Dextram sinistra confricat;
Digitumque digitus abluit:
Opem fer, accipiens opem.

Cæco fit oculus loripes;
Fit cæcus huic pes: mutuat
Vterque, quo alteruter caret;
Cæcus oculos, claudus pedes.

Sociabile est animal homo:
Hominū indigent homines ope:
Hinc congregata familia,
Hinc pagus, urbs, provincia.

Homo unus est homini lupus:
Homo alter est homini deus:
Adam vetus, lupus homini;
Adam novus, Deus homini.

Vrbs servat urbem, vir virum ;
Fricat & lavat manus manum:
Non terreis, sed ferreis
Sit urbs amicta mœnibus.

Sic, omne quod vult, caritas
Vult, ut nihil fervet sibi:
Amor suum nescit lucrum;
Dat cuncta, prodigus sui.

P

Sic

Sic omne quod voles velis,
Tibi ut tuum ferves nihil:
Privata spernit caritas;
Se donat, abdicat sua.

Vbi caritas est, fortior
Haud spernit imbellem manum:
Numquam minores Angelos
Majora spernunt Seraphim.

3. Est unitas pax cordium:
Hanc multitudo dissipat;
Nisi ingenl diversitas
Morum unitate consonet.

Est rara fratrum gratia;
Affinium rarissima:
Affinitas, cognatio,
Et invidere, sunt simul.

De proximi gaude bono:
Quod amas in altero bonum,
Facis tuum; quod non amas
Bonum, tuum facis malum.

Ambagibus nil est opus:
Et veritatis lumine,
Et caritatis glutine,
Humana vita neçitur.

Nil veritate certius;
Nil caritate fortius:
Est vita, cara veritas;
Est vita, vera caritas.

Ne transferâris ambitu;
Nodos necessitudinum,
Et vota amicorum, magis
Amicâ vincat veritas.

Si veritas fordet tibi,
Placetque amica vanitas,
Fies amicus nemini;
Sed nec tibi, nec Numini.

Sic cede amico, ut fit tibi
Potior amico veritas:
Sit recta amicus linea,
At veritas fit circulus.

Contende amico non malè
Amicus esse: hunc adjuva;
Sed sic, ut ejus gratiâ
Peccare ne quid audeas.

4. Fratres amare desinis?
Non es fidelis fratribus.
Abest amor? fides abest.
Abest fides? abest amor.

Operum malorum, & omnium
In orbe litium sator,
Videre gaudet à tuis
Te dissidentem fratribus.

Cæli est opus, communitas;
Ars Tartari, divisio.
Miraris? Vnus est DEUS;
Est multa turba dæmonum.

Ædes struit concordia,
Discordiâ muri ruunt:
Vbi inquilini dissident,
Turbata labitur domus.

Vbi cordium discordia
Ædes sacras occupat;
Obstat, obstrepitur DEI,
Sanæque mentis vocibus.

Vbi

Vbi turba sensu diffidet,
Christique pacem dissipat;
Ibi arte nullâ, sed fugâ,
Spera esse tutus, & tuus.

Ab æmulatorum te domo
Abjunge: quò minùs malis
Præsens placebas, hòc magis
Placebis absens optimis.

Coactus inter æmulos
Habitare, totis à DEO
Contende votis, fortiter
Injuriam ut possis pati.

Vbi inquilini plurimi,
Ibi plurima est turbatio:
Vbi una mens est omnium,
Ibi inquilinus unus est.

De jure nonnihil tuo
Da litiganti: de fabâ
Cum fratre, vel casâ nuce,
Pigeat virum contendere.

Doloris est proles dolor,
Lis litis, & pacis parens
Pax: agro olivas inferre,
Olivitas oleas dabit.

Nil fronte primâ tam grave,
Quod non dierum plurium
Mollefcatur usu: sed suâ
Vilefcit assuetudine.

Hinc & simulas æmula
Inter sodales nascitur;
Hinc excitata nausea
Sodalitatem diffuit.

Amicus fidelis.

I. **N**Vlla est fideli, candido,
Pioque amico, certior
Possessio: sed ne tibi
Sit fœdus ullum cum nigro.

Nil possidere te putes
Fideli amico ditius:
Pecuniæ, in periculis,
Constans amicus prævalet.

In orbe nil præstantius
Fidis amicis. Hos probat
Res arcta, verbum liberum,
Brevis ira, continuus favor.

Adversa amicum res probat;
Parat secunda, quem probet:
Sic læta amicos aggregant;
Firmant eosdem tristia.

Secunda amicum res parat;
Adversa amicum res probat:
Est rarus aut nullus viris
Amicus infelicibus.

In rebus arctis qui fidem
Colunt, amicos æstima:
Fortasse tales pauculos
Hoc æstimabis tempore.

Nil fido amico dignius:
Talem procella temporum,
Non vana monstrant: quod decet
Te, & quod juvet, talis dabit.

Est dulce amico, res quoque
Videre amici prosperas;
Et triste tristes: sentiunt
Bona, mala, amici mutua.

Quem mensa amicum dixerat,
Cras dicet hostem veritas:
Non mensa mansurum solet
Monstrare amicum, sed fides.

Vt verè amicus audias,
Promptam jacenti da manum:
Vt sis amicus, censeas
Casus amicorum tuos.

2. Vix ullus uspiam est homo,
Qui non amicus sit sibi;
Nec ullus esse, quàm sibi,
Amicior solet alteri.

Haud ille amicus est tibi,
Qui vel sibi esse nesciat;
Vel qui sibi ipse sit nimis:
Sibi benè amicum delige.

Sic esto amicus omnibus,
Vt antè amicus sis tibi:
Sic te bonum præbe bonis
Malisq̄ue, ne tibi sis malus.

Faciliùs & libentiùs
Dic laudem amici, quàm tuam:
Nimis te amanti, non erit
Amicus uspiam tibi.

Qui non sibi sat commodus
Fuerit amicus, utilis
Amicus haud erit tibi:
Bonus sibi, bonus alteri.

3. Amica amicis optimi
Optant amici; quæ placent,
Placent utrisque: hostes novi
Veteres amicos nesciunt.

Et fronte & aure simplici
Dictum sodalis excipe;
Ne vitream credat fidem,
Cujus probat vitream cutem.

Si laude amicus dignus est,
Huic invidere sit pudor:
Si pœna; amico est utile,
Pulchrumq̄ue amico parcere.

Ne rebus antiquum in malis
Amicum ob iram desere;
Probant amicum turbida,
Vt ignis aurum, tempora.

Mores amicum quem vides
Mutasse, noli carpere:
Sed prima gratus æstima
Veteris amoris pignora.

Mores amici noveris,
Non oderis: quem commodum
Tulisti amicum, dignus est
Quem post feras incommodum.

Ne sis amico turpiter
Ingratus antiquo, cave;
Ne jure te fidei datæ
Fregisse dicat tesseram.

Times amicum? vim negas
Te nosse tanti nominis:
Metuens amicum, mutuò
Amicus ut metuat, doces.

Ami.

Amicus instabilis tegit
 Quod mōstrat hostis: huic parum
 Debere te fidei puta,
 Cujus vacillārit fides.

Quod immerenti, innoxio
 Infertur, est vulnus grave:
 Sed est amici quod manu
 Infligitur, gravissimum.

Studio mei medullitus
 Me diligis? dic quod lubet.
 Sed antecedens ni probas,
 Negabo consequentiam.

4. Ut mentis obtineas bonæ
 Constantiam, similem tui
 Tibi quære amicum: uno diu
 Quis stare possit in pede?

Multum igne, multum eges aquâ;
 Plus fido amico: rarior
 Ut est, ita esto carior,
 Erit aqua, & ignis hic tibi.

Se præter unum, cetera
 Oculus videt; tibi in tuis
 Consultor adsit: pes pedem
 Requirit, & manus manum.

Rei gerendæ pervigil,
 Fidusque sit monitor tibi,
 Errata, cujus indice,
 Nescire non possis tua.

Melior probato nullus est
 Medicus amico; faucius,
 Ne posce ab ignotis opem:
 Ignotus ignoto nocet.

Fidei bonæ medico tui
 Committe curam corporis:
 DEI Sacerdoti tui
 Committe ductum spiritûs.

Est mentis ægræ pharmacum,
 Lucunda amici oratio:
 Brevis est labor, mœstum brevi
 Monere amicum verbulo.

Mœrore confecto deest,
 Superatque cogitatio:
 Superat mali serò agniti;
 Deest medelæ, aucto malo.

Non verba, sed præsentia
 Morbos revellunt pharmaca.
 Cura, & file: medicus loquax,
 Secundus ægro morbus est.

Monitori amico da manum,
 Animumque: plus placeat joco
 Pungens amicus, quam tuum
 Vngens adulator caput.

Amoris ictus æstima,
 Amaque: nolunt lædere
 Animos, manusque diffitas:
 Amica jungunt vulnera.

Monitore amico nil habe
 Antiquius, quem res probet
 Adversâ; qui, non quod placet,
 Sed quod juvat, persuadeat.

Minuta amici erratula,
 Illustrium serie operum
 Difflare disce, & agnitæ
 Virtutis abde pallio.

Errata amici clàm argue,
Palamque adorna laudibus:
Mediocribus tamen; suus
Vt constet ornato pudor.

Amicum habe pro te altero;
Hunc, si quid errat, clàm mone,
Toleraque: nescis an tui
Errata amici sint tua.

Vitium sodalis si feras;
Facies tuum: tibi tribuet
Lex, quidquid ille, teste te,
Sinente te, peccaverit.

Amas, amandoque admones;
Sed respicientem? ne prius
Desiste cœpto, quàm tui
Amoris æstum sentiat.

Si te monentem candidè
Sprevisse fratrem pœnitet;
Benè est: amicus is tibi
Nunc, qualis ille tunc erat.

Quem conspuebas candidè
Monentem amicum, non decet
Hunc pœnitere; nam tibi,
Quod esse debebas, fuit.

5. Ambos in unum nos duplex
Necessitudo glutinat,
Et sanguinis propinquitas,
Et Christiana caritas.

Duos, amicitia, impares
Vos junxit, ut faciat pares:
Vt par amicorum pari
Idem trahant passu jugum.

6. Amari, honorari cupis?
Ama atque honora: mutuus
Honos amorque coalitam
Sodalitatem vincunt.

Amas amari? te optima
Involve virtutis togâ:
Nam nemo virtuti agnitæ
Honestè amorem denegat.

Virtute amicitias tibi
Et mentis obsequio para:
Cognitionis maximæ
Benevolus animus est pater.

7. Inimicus esto nemini;
Bis amicus esto nemini:
Qui verè amicus est semel,
Inimicus esse non potest.

Simulata caritas fuit,
Non vera, quæ esse desit:
Sinceri amoris vincula
Nullus resolvit terminus.

Semel quod esse desinit,
Vix, quod fuit, verè fuit.
Quoties amor verus fuit,
Fuit, est, eritque; æternus est.

Te, quantus es, debes DEO.
Debere si vis patriæ,
Sit prima cælum; si placet
Debere amicis, primus es.

Ne fidi amici gratia
Cum vitâ amici cõncidat;
Donis, & officiis bonis,
Illius orna posteros.

Te

Te lentè amicis alliga;
At solve amicos lentius:
Res turpis est, puerilibus
Amor ligatus legibus.

Facilis quidem sis omnibus;
Paucis sed admodum utere.
Homo omnis, unus est homo,
Non una mens est omnium.

Ne fide vento mobili:
Paucis amicis utere.
Vbi pudor est, ibi est fides.
Spe messis agros excole.

Hominem sereno quemlibet
Vultu excipe: est humanitas
Nexus necessitudinis,
Sodalitatis vinculum.

Iniquè agis, quisquis studes
Penetrare fratris abdita;
Quem mente subducta velis
Celare, quidquid est tuum.

Eleëmosyna.

TE proximũ propter DEUM
Amare, factis indica.
Nisi indigenti subvenis
Ope, verba vix faciunt fidem.

Te rebus orna splendidis,
Insignibusque dotibus:
Tantum caveto, ne insolens
Orbos egentes spreveris.

Esto benignus omnibus;
Vultu bono omnes excipe;
Delecta amicos; spes fove;
Ama esse pauperum pater.

Ne pauperis vultum fuge:
Generis tui formam gerit.
Quam pauper es, qui sub DEO
Auram trahis precariam?

Ne pauperum vultus fuge:
Hi præferunt speciem tui;
Hi, dum petunt, cælestia
Tibi pollicentur præmia.

Vbique adora Numinis
Arcana sensa: quem foris
Inopem vides, intus vide,
Quam te sit ille ditior.

Hospes, viator, indigus,
Vidua, pupillus, turba sunt;
Sed turba cunctis divitum
Tibi præferenda cœtibus.

Quando DEUS te copiã
Opum beavit ubere;
In indigos largã manu
Depende, quod superat satis.

Iacentis ecce Lazari
Ad membra se sternunt canes,
Ut fœda lingant ulcera:
Exemplar haud pudeat sequi.

O qui pupilli lacrymas,
Famem, sitim risu excipis,
Qua fronte judicis DEI
Ridebis ultrices manus?

An-

Te

Antiqua qui vidit mala,
Dixit; Refrixit Caritas.
Qui viderit præsentia,
Dicet; Sepulta est Caritas.

Tu, lecta proles cælitus,
Amore cæli, sæculi
Sordes triumphæ: quod dabis
Egenti, id unum erit tuum.

Quæcumque de CHRISTI sacrâ
Hereditate possides,
Insime, non prout lubet,
Sed ut DEI œconomum decet.

Abundat idem, qui caret,
Hinc plenus, hinc vacuus boni;
Vt quo quis unus indiget,
Hoc dives alter suppleat.

In orbe nil pretiosius,
Nil carius Meo & Tuo.
Nil pluris orbis æstimat
Quàm posse jactare, hoc Meum.

Nil carius tibi est Tuo,
Nil carius mihi est Meo:
Vt de Meo faciam Tuum,
Tu de Tuo facias Meum.

Fac orbe toto ut pessima
Duo exulent pronomina;
Hic orbis, Oratorii
Erit una Congregatio.

2. Nimis cor humanum omnibus,
Quæ tractat, hæret: tu gravem
Superfluorum sarcinam
Depone, sat gravis tibi.

Vt alas egenum, vel tegas,
Superflua aufer vermibus:
Rex debitor factus tibi,
Regnum rependet frustulo.

Nimio laboras: hoc stude
Supplere pauperum parum.
Tibi plena vini dolia;
Vix pauperi est aquæ fatis.

Opum sit instar omnium
CHRISTO potiri: ut sit tuus,
In indigentium sinus,
Quidquid redundat, eroga.

3. Extrema, pauper, quem premit
Fame & siti necessitas,
Desiderati pabuli
Potusque justus est herus.

Non fur vocandus, qui capit;
Sed tu, petenti qui negas:
Vt pane vescatur suo,
Dat & facit necessitas.

Si pane eges, & accipis;
Non accipis, donas magis:
Si non eges, & accipis;
Id omne quod capis, rapis.

4. Da; fratris est nudi toga,
Quam claudit arca; calceus,
Discalceati, qui ultimo
Putret domus in angulo.

De veste, de victu tuo
Hoc deme quod superfluit,
Et lætus adde pauperi:
Excrescet, ut pergas dare.

Qui

Qui panis unus suppetit,
In pauperes hunc divide:
Vnum, duos, tres, quattuor,
Plurésve submittet DEUS.

Qui pane abundas, & domo,
Vtrumque egenti commoda;
Menſæque pauperes tuæ
Adhibere convivas ama.

Peregrè vagantes advenas
Benignus hospitio excipe:
Affunde plantis herbidas,
Viâ fatigatis, aquas.

Versus plateam pauperi
Pateat domus: qui dives es,
Esto hospitalis; ut tui
Sint pauperes domestici.

5. Vis esse Martinus DEO?
Martinus esto pauperi:
Da liberalis indigo,
Quæ prodigus dedit DEUS.

Sis alter Ivo: commodam
Divende linguam nemini;
Da pauperi. Beneficiis,
Egentium causas eme.

6. Quod, quem vides, ægro facis;
CHRISTO facis, quem non vides:
Quod non levabit tædium
Tam grata Cælo Caritas?

Quod munus ægris erogas,
Hoc muneratori DEO
Das, sive reddis, ut novo
Capias remensum fœnore.

Vis ut famentem te DEUS
Cibet? famentem tu ciba.
Vis, ut seipſo te DEUS
Nudum induat? nudum indue.

Quàm plena, non spectat DEUS;
Sed quàm sit innocens manus,
Quæ munus offert. Munus est,
Quæ Numini placet manus.

Cùm pauperem abs te rejicis,
CHRISTUM rogantem submoves.
Petes vicissim: sed DEUS
Te submovebit supplicem.

Felix egenti commoda;
Habebis auxilium miser:
Adjutor in loco potest
Mendicus esse diviti.

Mifero homini qui condolet,
Meminit sui: cras aut brevî
Posse evenire intelligit,
Simili ut ope sit opus sibi.

Vt magna de cælo metas,
Da parva terræ munera:
Minora, quæ das pauperi,
Majora reddet Caritas.

Nil paupere est securius,
Cui solus una spes DEUS.
Tu dives indigum, suos
Vt aquila pullos, sic fove.

Benefacta, quàm vastas opes
Numerare præstat: effluunt
Opes, opumque gloria;
Operum perennat gratia.

Q

Misc.

Miseris egenis munera
 Quot miseris, numerat DEUS,
 Et munerat; nisi impedis
 Numerando, ne illa muneret.

Ne crede, quod donaveris
 Amore CHRISTI, perditum:
 VNUM DEUS denarium
 Centum repensat aureis.

Quæ liberali das manu
 Minuta egeno munera,
 Hæc ipsa mensurâ DEUS
 Remetietur centuplâ.

Largire non unâ manu;
 Vtraque sparge munera:
 Quod indigenti porrigis,
 Haud munus est, sed mutuum.

Ærarium tutissimum
 Crede esse pauperis sinum:
 Scitoque plus abs te capi,
 Cùm das egeno, quàm dari.

Quodcumque habes, hoc à DEO
 Datore habes; ut centuplum
 Post reddituro des DEO.
 Quod das, tuum non est; erit.

Nec das egenti: quid dares?
 Nihil est tibi, & minus nihil.
 Non das: sed in te dat DEUS,
 Tibi daturò, qui dedit.

Beatus es, quisquis bonis
 Mansura fluxis comparas;
 Vitæque momento brevis
 Æternitatem parturis.

DEI est dare; accipere hominis:
 Sed illud hoc beatius.
 Quot nostra dicent tempora
 Beatiores, aut Deos?

6. Hilarem datorem ardentius
 DEUS amat: hunc cumulatius
 Solatur; hunc læto sui
 Favoris ornat munere.

Ne crede, quod dederis, datum,
 Nisi des libenter: destruit
 Illiberalior manus,
 Tristisque vultus, gratiam.

Fac promptus, & da quod potes:
 Satis dat, & facit satis,
 Qui quod dat & lubens facit,
 Nil esse credit, aut parum.

Nisi des libenter, ne putes
 Datum esse, quod das: libera
 Frons dona ditat; sed manus
 Invita jugulat gratiam.

Tua largiendi egentibus
 Occasiones quærita:
 Dives benignus pauperis
 Petitionem prævenit.

Bis ille dat, qui dat citò:
 Si quid negas, citius nega.
 Cui negatur illicò,
 Minore damno fallitur.

Tibi misero gratis DEUS
 Dedit benignus omnia.
 Da quod potes gratis: bonum
 Venale, pessimum est malum.

Da

Da non potenti reddere ;
Da nec petenti: non parum
De dignitate muneris
Decerpit & pretium & preces.

7. Facilem roganti cui libet
Præbere te haud semper decet:
Amor satur, citò despicit;
Despectio, rixas parit.

Si rerum abundè sit tibi,
Largire quod superest: tamen
Vide cui des ; si bono,
Das optimam partem tibi.

Dona merenti: ubi hoc agis,
Beneficium dando accipis.
Si pluribus mavis dare ;
Da digno, ut omnes obliges.

8. Desunt opes? Hilara hospitem.
E fronte jucundâ tibi
Opes scatebunt: divitem
Saturabis, hospes hospitis.

Quæ pauca donas pauperi,
Hæc multa censet: æs leve
Aurum putat; dat muneri
Et pondus, & numerum tuo.

9. Memorem benigno diviti
Repende pauper gratiam:
Fieri malignum divitem,
Egenus ingratus facit.

Rerum indigus, ne diviti
Rerum tenaci supplica:
Frustrâ rogatur, qui prece
Nullâ potest mollescere.

Audis ubique, Da, date ;
Vix in rate auditur, Cape.
Stipem negandi pauperi,
Vix causa avaro deficit.

Est dulce plenum obsoniis
Videre diviti forum:
At dives istud pauperi
Durum videri non videt.

Avaritia. Prodigalitas.

Paupertas spiritus.

1. **E**st Dives in sacris libris ;
Sed dives absque nomine:
Est pauper in sacris libris ;
Sed nominatus Lazarus.

Te, quos amet, quos oderit,
Quos damnet aut beet DEUS,
Damnatus æternum docet
Epulo, & beatus Lazarus.

Quid est avarus? homuncio
Radius ab auri pendulus ;
Idemque ab aurâ pendulus,
Minor auro, & aurâ inanior.

Vt à pecude pecunia
Dicatur, æquitas jubet ;
Vt quod vocare vult suum,
Habere gaudeat pecus.

Sus, fordidum pecus, suo
Sepulta dum vivit luto,
Prodesse nemini solet:
Quid avare distas à sue?

Q 2

Ava-

Avarus in nullum bonus,
Est in seipsum pessimus:
At qui sit in se pessimus,
Cui possit esse non malus?

Labore partis improbo
Parcis bonis, ut interim
Siti labores & fame?
Ridenda avari vanitas!

Crux est avari, mortuo
Egere in auro, & artibus
Ter mille stipatas opes
Punire parsimoniâ.

Sudore quod paras tuo,
Cur non idem pares tibi?
Qui servat alteri sua,
Sibi que parcat, desipit.

Aliqua inopi, sed omnia
Desunt avaro: nomine
Lucrum atque damnû differunt:
Quod adest, abesse deputat.

Inops eget, quisquis cupit:
Multum licet crescant opes,
Multum tamen curtæ rei
Putat deesse, si cupit.

Optimne dives, dives est?
Pauperrimo est egentior.
Gemmis egere, est divitis;
Egere pane, pauperis.

Vbique habet pauper parum:
Mendicus usquam nil habet:
Vbique habet dives nimis.
Quid nemo? nemo habet fatis.

Te clamat arca divitem;
Cupido pauperem facit:
Hanc sterne, ut arcæ sit fides;
In copiâ aut vives inops.

Huic esse nil potest fatis,
Cui, quod fat est, haud sufficit:
Cupidinis semper novæ
Excreset immensum furor.

Te, quando acervo detrahis,
Habere demonstras fatis,
Et esse verè divitem;
Quando addis, esse pauperem.

Si, quisquis est, fatis sibi
Est dives; unus pluribus,
Quod possident, cur auferat?
An esse pauper eligit?

Nil est avaro iniquius:
Fulvo ille venalem luto
Habet animam. virum, luti
Pudeat nitore decipi.

Es plenus, & quereris nimis
Tenues acervos: quod fatis
Nimis que habes, censes parum.
Sic fulgor auri fascinat.

Avare, quid famem times?
Quid commeatum plurimos
Portas in annos? ne fame
Moriare, victurus diem?

Qui tot quadrantes aggeris,
Avare, patrimonio;
Timésne non plenum fore
Sat posterorum gaudium?

Crux

CruX est nepoti amarior
Frugi esse, avaro quàm dare:
Sistas ruentes ægrius,
Quàm pigritantes concites.

Quicumque ditari studes,
Animæ tuæ addis crimina;
Opes nepoti: at hunc opes,
Tua te sequentur crimina.

Et aurum, & argentum semel,
Bis,ter, quaterque computas
Auare, & arcæ creditum
Veneraris, ut pignus sacrum.

Tibi arca mille millies
Talenta claudat Tantali;
Haud mortis è laqueis tuum
Opes tot expedient caput.

Quousque te pecuniæ
Feret fames,vel hanc feres?
Hæc quando te ingluvies habet,
Haberis ipse, nil habes.

Senex avare,vascula,
Quibus feras viaticum,
In fine præparas viæ?
Quàm fabricas, feres crucem.

Secanda, avare, marmora
Sub funeris tempus locas,
Et jam sepulchro proximus
Moliris heredi domum.

Sub excavato rem suam
Avarus abdit angulo,
Omnesque sub terrâ suos,
Ceu talpa, thesauros habet.

Avarus audit; Quod bonum
Habes,habere desine;
Quod non habes, habe malum.
Mala verba! donando cave.

2. Numquam simul sunt res duę;
Serena mens, & fordida
Nummi cupido: non potes
Avarus esse, si sapiis.

Dives rapax,turpis senex,
Magnus minores opprimens,
Pauper superbus; quattuor
Invisa terris & DEO.

Elata, avara, & invida
Mens monstra parturit tria;
Quæ sancta ni pietas domet,
Valete pax, fama&fides.

Auri fames magnos viros,
Parvosve sæpè perdidit.
Natura, rerum prodiga,
Vitare avaritiam docet.

3. Magnæ esse divitiæ solent
Injuriarum pignora:
Quas quæris,effugient opes;
Opes sequentur,quas fugis.

Est improbè partis bonis
Melior egestas: pejor est
Morbo scelesta sanitas:
Mors est iniquo, iniquitas.

Audire mälis vir bonus
Pauperque, quàm dives malus.
Citò properas ditescere?
Vix dives, evades inops.

Q 3

Vis

Vis esse dives, & citò ?
Spera, time: quod sic cupis
Eris citò, & quod non cupis ;
Citò dives, & pauper citò.

4. Qui magnâ opum vi niteris
Emergere ad summas opes,
Mergèris ipse. Desine
Captare id, unde captus es.

Dum lubrici speciem boni
Stulto labore quæritas,
Te mille certa conjicis
Incertus in discrimina.

Negotium, & curatio
Operosa, magna navis est:
Et magnus affuevit metus
Opum esse magnarum comes.

Rei parandæ, longior
Verè virum spes enecat:
Est parta perdendi metus,
Serenitatis carnifex.

Cumulare qui speras opes,
Cumulare debes & metum:
Nam jure quod quæri potest,
Perdi potest injuriâ.

Labore parta maximo,
Majore servantur metu:
Magnæque semper victitat
Pecuniæ custos miser.

Censum minorem dum times,
Peris labore ; nec fore
Magni putas dispendii,
Quòd morte vitam comparas.

5. Qui dives audis, pauper es;
Peregrinus orbis incola;
Miser inquilinus : quas opes
Adeptus es, non sunt tuæ.

Labore quod tenes tuo,
Est Numinis dono tuum:
Sors otioso quod dedit,
Non est tuum ; eripi potest.

Quas possides opes, dedit
Has Numen in pignus tibi:
Auferre, qui dedit, potest.
Dominus dat ; aufert cum lubet.

6. Pecuniis fidem nega:
Has hora habenti subripit,
Et in novum transfert herum,
Diu tenendas nemini.

Pelago paratis ne tume
Mercator opibus: ast herum
Harum esse ventum cogita.
Hoc si fugis nomen, sapis.

7. Magnum licet sit quærere ;
Servare, majus est bonum:
Dat sæpè fraus istud prius ;
Hoc sola virtus alterum.

Servare si famam voles,
Iniqua lucra despice:
Nam damna semper maxima
Fert cum malâ famâ lucrum.

Quæ fraude lucra feceris,
Dispendia esse senties:
Quæstus iniquos assolet
Domûs ruina subsequi.

Rapto-

Raptoris injusti solet
Fieri rapina justior.
Vim prædo, quam fecit, ferat:
Exempla in auctores cadunt.

Lucri frequenter sordidi
Mens pinguefacta polline,
Fit plena tandem spongia,
Duris premenda legibus.

Avare, primus es tuæ
Felicitationis carnifex;
Origo prima miseræ,
Et pessimus faber tuæ.

8. Quicumque ab exili loco
Dives repente factus es;
Memento quis fueris puer,
Vt, quod tenes, teneas senex.

Fumum dat ignis; dant opes
Superbiam: pauxillum aquæ
Extinguit ignem; subruit
Iactura parva gloriam.

Aliquid remitte, imò lubens
Amitte: fert lucrum levis
Iactura: vitis annuè
Putata fit fecundior.

Cùm tempus & res postulat,
Est quæstus ingens, perdere.
Lucris iniquis, ignibus
Fers ligna, morbos corpori.

Res nostra tunc feliciùs
Opinione vertitur,
Non magna quando maximum
Iactura cedit in lucrum.

Parvis pusilla magna sunt;
Sunt parva magnis parvula:
Honestæ damna, lucra sunt;
Sunt damna, lucra ingloria.

9. Ne vive avarus, mortuus
Inopi daturus omnia:
Post funus esse pauperi
Qui vult pius, serò est pius.

Ne damna fabrices tibi,
Sic vive, vt inimicos ope
Facias amicos; & tuis
Fias ut hospes hostibus.

Ad largiendum pauperi
Restrictus, hoc lucraberis
Tibi, ut DEUS superfluum
Damno monetam demetat.

Quis, & quibus sis moribus,
Opes probabunt: has habe
Vice cotis; ut, quàm sis bonus
Malùsve, tempus arguat.

10. Sui venenum est prodigus,
Rerumque pestis: hanc fuge.
Egèrem quem rerum vides,
Egebat initio sui.

Aliena nec sitias bona;
Nec devores quæ sunt tuæ:
Orbis Charybdes sunt duæ,
Avarus, atque prodigus.

Ne parce prompto sumptui,
Vbi est opus: scopus est opum.
Et finis, usus: te manus
Egèrem parca non finet.

Sar

Sat rebus esto, res tibi :
 Vtrimque nil desit, vide.
 Fert parcus optatas opes ;
 Feret laborem prodigus.

Tanti esurire prodiga
 Emit manus; mavult manus
 Avara gratis vendere:
 Vtrique quod superest, deest.

Aude quidem uti re tuâ:
 At noli abuti ; ne malè
 Consumpta cum fuerint tua,
 Aliena mendices bona.

Res magna, parvo vivere.
 Beatus ille, cui DEUS
 Modicas opes dat: rarus est,
 Qui nôrit uti grandibus.

Indigna res, pecuniâ
 Vir liberalis indigens:
 Res numquid est indignior,
 Pecunia indigens viro?

Opibus benè uti nescius,
 Opulentus ut sis, quas habes,
 Da non habenti: uti optimè
 Opulentiâ, est inopi dare.

11. Innumera dives possides,
 At pauper es, si te cares:
 Cares teipso ; si tibi
 Fîsus, cares modestiâ.

Est grata semper omnibus
 Rerum omnium mediocritas:
 Sanis placere sensibus,
 Ne mel quidem nimium potest.

Vitam propinqua splendidam
 Sequitur ruina: tu modum,
 Modiciq̄ue censûs, ultimos
 Cave transilire limites.

Rerum modestis usibus
 Res compara: rerum facit
 Non otiosa copia,
 Sed rectus usus, divitem.

Modicè paratis utere:
 Si sumptus excedat modum,
 Longo quod antè tempore
 Paraveris, perdes brevî.

Quibus carere commodè
 Rebus queas, fuge quærere:
 Hòc plus egere te facit
 Cupido, quantò plus habes.

Opibus paratis utere:
 Opes, quibus crescentibus
 Tibi nova crescit inopia,
 Aliis opes sunt, non tibi.

Avarus omnis pauper est ;
 Neque, quos habet nûmos habet:
 Qui sorte contentus suâ
 Lætatur, ille dives est.

Qui tot vides molestiis
 Vitam scatere pauperum;
 Etiam vide molestiâ
 Majore divites premi.

Mâlis deesse plurima,
 Quàm multa cupere: qui citò
 Vult, & nimis ditescere,
 Ad inopiam facit gradum.

Qui

Qui dives est, nullas opes
Avidè cupit : fitiens opum
Tam pauper est, quantum fitit.
Tu, dives ut sis, dic, Sat est.

Hunc esse cense pauperem,
Qui rerum abundans, plus cupit:
Hunc esse crede divitem,
Qui rerum inanis, nil cupit.

Mediocritate si tuâ
Contentus optas vivere;
Queis plura defunt, hos vide:
Quibus supersunt, præteri.

Contentus esto : si tibi
Quod est satis, non est fatis,
Erit tibi fatis nihil :
In copiâ vives inops.

Rerum superfluitatibus
Cum dixeris longum vale,
Spem præter, optata obviâ
Tibi veniet felicitas.

Quod habes tuum, sat hoc habe:
Hoc plus habere negligè:
Ultrâ quod ultrò-provenit,
Id absque curâ posside.

Rerum quidem recto usui,
Sed & decoro prospice.
Egena quantum postulat
Natura, tantum dat DEUS.

Natura quod satis sibi,
Tibi esse cur censes parum?
Quid jungis ædes ædibus?
Nescis in unâ vivere?

Habens quod usus postulat,
Habes abundè ; nil tibi
Deesse, quo vivas DEO,
Hac forte contento potest.

Secura res, rei modus:
Vitæ quod usus exigit
Habere, iusto sufficit:
Fuge nimium ; placeat fatis.

Cum sint dolorum fons opes;
Minues dolores, si tuas
Minuas opes : sat dives es,
Si forte contentus tuâ.

Gaudere paucis, maximæ
Certissimæque sunt opes:
Nisi pauca pluris æstimes,
Tibi peribunt plurima.

Si læta paupertas placet ;
Abs te quod æstus, frigora,
Fames sitisque postulant,
Mensura censûs sint tui.

Nec frigus arcebit tibi
Ter tincta byssus ; nec teget
Melius pudorem purpura,
Quàm lana, vel pannus rudis.

Si, quod satis sit, possides,
Nec possidere plus cupis;
Res ut tibi quadrat tua,
Sic & tuæ quadras rei.

Quod cui reserves nescias,
Stultum sit auro parcere.
Si velle, quod satis est, potes,
Es dives, & quod vis habes.

R

Non

Non ampla tecta, non agros
Porrectiores appete:
Magnum puta, quod sufficit:
Placeat satis; nihil nimis.

Laudato rura ingentia,
Parvum cole; ubertim metes:
Pufillus ingentes opes
Vincit, vel æquat unio.

Securiora sunt bona,
Quæ parva: sit potior tibi
Secura parva portio,
Quàm magna cum discrimine.

Quæ falce tempus demetit,
Nec multa, nec multum expete:
Tua quò cupido sit minor,
Hòc major est res quam tenes.

Optare multa nil juvat;
Assuesce parvo vivere:
Hòc plura sunt quæ possides,
Quò pauciora quæ cupis.

Sat, pauca, naturæ & tibi.
Quò multa? non eris brevî.
Sat, pauca, fat nihil, mihi.
Quò multa? non utar brevî.

Moderata mens modicum cupit;
Et quod cupit, modicè cupit.
Abundè rerum possidet,
Qui nil habens, cupit nihil.

12. Hunc turpis arcæ, illú occupet
Indigna cura cuticulæ:
Te gloriosum Numinis
Studium colendi exerceat.

Si fluxa sæculi bona
Venaris; expers luminis,
Et liberalis spiritûs,
Iacebis affixus solo.

Si te cupido labilis
Honoris, aut fulvi tenent
Amor metalli, perperam
Vir spiritus alis audies.

Attende cælo; res suas
Habere tellurem jube:
Cum largiore opulentiâ
Malè sanctitati convenit.

Tecto sub uno non amant
Sedere dives, & bonus:
Tui nitorem pectoris
Ne Plutus inquinet, cave.

Si vana sæcularium
Cupido te rerum tenet;
Opinionis es miser,
Læuæque mentis servulus.

13. Cùm nemo sit, qui non amet
Altæ quietis otia;
Cùm nemo, qui non ambiat
Mentis serenæ gaudia;

Cùm nemo nolit turbidæ
Vitare vitæ tædia;
Quod omnis ambit, aut amat,
Cur rarus, aut nemo obtinet?

Humana corda fascinant
Famæ sitis, pecuniæ
Fames; metus penuriæ,
Et vana vota sæculi.

Quid

Quid corde, voce, quid manu
Desideras, jaëtas, facis,
CHRISTO relicto, Numinis
Ignarus, ignarus tui?

Tibi esse si vis utilis,
Ne quære quod tibi utile.
Quod gloriosum sit DEO
Si quæris, es tibi utilis.

Tibi sordeant præsentia;
Futura te trahant bona:
Lucrum perosus sordidum,
Avarus esto gratia.

Habet hoc boni verum Bonum,
Cunctis quod unum sufficit:
Avarus æterni Boni,
Se ditat, aufert nemini.

Vbi congerendæ fregeris
Cupidinem pecuniæ,
Tuum relinques usibus
Communibus peculium.

O qui DEUM sequi cupis,
Et assequi, vestem exue:
Acus foramen arctius
Subire vix nudo licet.

Vt spiritum CHRISTI induas,
Mores superbos exue,
Opumque amorem; plus nocet
Cupido, quam substantia.

Beatus esse si cupis,
Opes caducas despice:
Has quando mente suspicis,
Et mente, & illis indiges.

Priscis, malisque moribus,
Suos opes fugiunt heros:
Tu Christianis moribus,
Opes herus tuas fuge.

Non arca, sed fiducia
Te protegentis Numinis
Facies beatum: tinnulo
Si fidis æri, eris miser.

Haud ille dives, qui bonas
Opes habet; sed qui est bonus:
Non arca, sed cor liberum
Rectumque divitem facit.

Aliena qui captat bona,
Captatur ipse: liber es;
Vt liberè vivas, ama
Parvo, tuoque vivere.

14. Est dives, agilis & sciens,
Mundi beatus calculo:
Verace sed beatus est
Censore, pauper spiritu.

Tum dives es, tum pulcher es,
Cum pulchrior, cum ditior
Virtus adest: quid sunt opes,
Quas aura difflat crastina?

Cum fluxa credes terrea,
Aberit voluptas, & dolor:
Vtrimque mens eventuum
Secura neutrum sentiet.

Peritura sperne: res quibus
Addictus hæres, projice:
Ejus, perire quod potest,
Spes vana, stultus est metus.

R 2 Hoc

Hoc esse dic, & antea
Fuisse, quod semper manet:
Abire, abesse quod potest,
Dic non fuisse quod fuit.

Opes fugaces divide,
Et finis expertes para:
Sunt, quas recondis, labiles,
Et ante finem diffluunt.

Vilis, levisque reculae
Spontanea abdicatio,
Est grata Caelo: te argue
Rerum tenacem talium.

Sat ille dives, pauperi
Hereditate qui sua
Sic cessit ultrò, ut à DEO
Sperare possit centuplum.

Prudentiae summum genus
Divina censet veritas,
Aeterna ut acquiras bona,
Donare momentanea.

Vt te induas perennibus,
Praesentibus spolia bonis.
Quam dulce momentaneis
Caruisse, & aeternis frui!

Vis esse pauper spiritu,
Simulque dives spiritu?
Cor absque thesauris habe;
Sine corde thesauros tene.

Possunt boni sine cordibus
Habere thesauros viri:
Est absque thesauris pia
Servare corda facilius.

Tunc pauper esse non potes,
Es quando dives in DEO:
Sat dives est, cui vivere
Est CHRISTUS, & mori lucrum.

Es nobilis, patrem tibi
Si credis illum, qui sua
Felicитatis ad gradum
Suos adoptat filios.

Verace si voto cupis
Re pauper esse, & spiritu;
Amore CHRISTI pauperis
Famem sitimque sustine.

Prædonis irridet minas
Vacuus viator: est comes
Scelestus, aurum: pondere
Se prodit, & perdit ducem.

Nudus latrones non timet.
Cur? numquid occidi potest?
Potest: sed occidi, & mori,
Morti paratus, haud timet.

Aliena fortè res tibi
Reperta, te penes cave
Moretur: at sui stude
Redeat ut in manus heri.

Oratio. Contemplatio.

I. **E**Cclesia, est fidelium,
Orationis in domo,
Fraterna Congregatio;
Domus DEI, Oratorium.

Oratio,

Oratio, est mentis piæ
Liber volatus ad DEUM ;
Rei que postulatio,
Rogare quam suadet salus.

Vt grata sint DEO, & rata,
Quæ vota fundis ; id roga,
Non ut tibi quidquid lubet
Contingat, at quod expedit.

Ne postules à Numine
Quam ferre non potes crucem:
At quidquid incumbet grave,
Vt ferre possis supplica.

Opes, honores, corporis
Hac lege vires flagita ;
Si Numini lubet dare,
Tibi que dona proderunt.

Modesta vota implet DEUS ;
Superba reddit irrita.
Nolit DEUS, tu plurimum
Vt unus occupes bona.

Sunt vota stulti putida,
Qui verba, rerum incurius,
DEO susurrat. Tu pete,
Necesse quod sciat tibi.

Si, quod petis, non expedit,
Nil te repulsa lancinet:
Non est repulsa, cum iuvat
Non impetrare quod rogas.

2. Divina res Oratio
Impinguat animum ; terreis
Avellit, ad cælum rapit ;
Benè quod petit bonum, accipit.

Vt mente supplices DEO,
Precum libellus sit tibi
Mens recta ; lector, spiritus ;
Mundum cor, oratorium.

Doctrina sit cibus tibi,
Potus preces ; hæ temperant
Animi cibus, atque digerunt.
Cor mente, corde mens eget.

Negotiosum est otium,
Pia ad DEUM precatio:
Ama otium, quod in pio
Consumitur negotio.

Æterna si vis cernere,
Te pervigil precum calor,
Cultus que perpes Numinis,
Iungat coronæ cælitum.

Nihil graveris, ut DEUM
In vota flectas, centies
Noctu, die que millies
Caput, genu que flectere.

Miseria abyssus infima,
Suprema, Misericordia.
Abyssum abyssus invocat,
Miseria Misericordiam.

3. Frequens Olympo missiles
Precum sagittas dirige:
Fructum laboris uberem
Labore vix ullo metes.

Est Christiani militis,
Oratio, viaticum:
Hoc destitutus pabulo,
Hærebis in vitæ viâ.

R 3

Orare

Orare cessas? progredi
 In optimâ cessas viâ.
 Orare pertendis? boni
 Sectare præscriptum Ducis.

Orationi non vacas?
 Rationis es vacuus: DEUM
 Orabis; ut, quod diceris,
 Oratione sis homo.

Oras, vel erras: negligens
 Orationis, indiget
 Rationis: ergo, ut sis homo,
 Ora, DEOQUE supplica.

Precum calore, sensuum
 Vigor remittit impetum:
 Mens aucta viribus novis
 Admittit infusum DEUM.

4. Vt mentis est duplex opus,
 Sic functio vitæ duplex.
 Externa spectat Actio,
 Interna, Contemplatio.

Expressit hanc olim Rachel;
 Signavit alteram Lia;
 Quæ lippa quantumvis fuit,
 Fuit tamen fecundior.

Quæ quando functionibus,
 Studiisque, vel negotiis
 Miscetur humanis, videt
 Rachele multò obscurius.

At verbo, & exemplo bono,
 Quando hos & illos ad DEI
 Cultum trahit, fit plurium
 Fecunda mater prolium.

Divina Contemplatio,
 Est Veritatis visio:
 Est cuius actus unicus,
 A quo fit ipsa quidquid est.

Te mutuâ & variâ vice
 Nox & dies exerceant:
 Diurna pascat actio,
 Nocturna contemplatio.

Divina contemplatio
 Est summa mentis actio.
 Cur ergò contemplatio
 Videtur esse passio?

An fortè contemplatio,
 Quàm clara mentis actio,
 Tam nuda cordis passio,
 Est actio atque passio?

Externa sed quia actio
 Non est adulti pectoris:
 Hinc, occupata plurimis,
 Assuevit esse plurium.

Vt ergò contemplatio,
 Est una paucorum actio;
 Sic actio, quæ est plurium,
 Turbatur erga plurima.

Ambæ tamen sunt commodæ;
 At laude dignæ dispari.
 Quàm dispari? magna Actio;
 Sed summa Contemplatio.

Est rarus ille, qui potest
 Vtroque fungi munere:
 Cui vidêris aptior,
 Huic plenius cor applica.

Cum

Cùm Magdalenzæ fessio,
Marthæ occupationibus
Melior, DEO sit iudice;
Vnum antepone plurimis.

Si fratris urget caritas,
Omitte vel cœptas preces;
Multum ille, qui DEUM, DEI
Amore deserit, sapit.

5. Non artis, aut scientiæ
Subest modis Oratio.
Hanc ille solus, omnium
Qui corda possidet, docet.

Hominem quidem potest homo
Docere difficili in viâ;
Modò tamen alterius ducem
Sequatur ipse spiritum.

Amore divino duce,
Veni ad precandum; quolibet
Modo preceris, dux amor
Trahet cor, & mentem reget.

Si quæris, ut citò impetres,
Quam rem roges, & quo modo?
Te trade docilem Numini;
Modum docebit, rem dabit.

Vin' scire, quæ sit optima
DEUM precandi formula?
Pete lumen, ut cæcus: benè
Orabis absque formulâ.

Amoris æstus algidas
Methodi catenas respuit,
Artisque leges transfilit.
Amor est amati, non suus.

6. Quas audiat Numen preces,
Te Publicani & Prodigii
Humilis docet confessio:
Sic supplicem attollet DEUS.

Si discis in terrâ DEO
Hominiq̄ue mentem subdere;
Cælo imperabis: abnuis?
Tibi terra cælumq̄ue abnuet.

Spe plenus ora: sed time,
Ne lingua præceps, Numinis
Præsentis obscuret fidem,
Fulgente quâ, fulgent preces.

Cuncta antè gnarus navita
Ad navigandum comparat;
Tum præstoletur denique
Auras faventes à DEO.

Piæ actioni sic stude,
Ceu viribus sudans tuis:
Sudoris omnem sed tui
Fructum fer acceptum DEO.

Laboribus si non tuis
Cælestis accedat favor,
Frustrâ labores; utilis
Est semper orantis labor.

Amore, nudus cetera,
Splende DEI; cælum tuæ
Flectent preces, omnis tibi
Ut cedat in lucrum labor.

Labore, & assiduâ prece,
Nil est inexpugnabile:
Cuncta obtinebis, quæ DEUM
Rogabis, oblitus tui.

Bonus

Bonus est DEUS: sed cum DEUS
Non esse non possit DEUS,
Qui possit esse non pius,
Aut ad pias surdus preces?

Precare, CHRISTUS ut suâ
Tua vota firmet gratiâ:
Tum, si quid à DEO boni
Optaris, optatum feres.

Potieris optatis statim,
Optare quando desines:
Nescis, quod ardentè petis,
An velle te velit DEUS.

Cœpisse, rem gratam sibi,
Donavit adjutor DEUS;
Contende votis, & prece,
Ut addat & constantiam.

Amore si veri cales
Bonique, desidiam fuge.
Ora, & labora: odit DEUS,
Non audit ignavas preces.

Quæ vota neglectim facis,
Perire ne mirum putes.
Oras, nec oras? has DEUS
Audit, nec exaudit preces.

7. Mentem rotatam inanium
Opinionum turbine,
Curisve cinctam sæculi,
Ne spera ad astra tollere.

Negotiorum longior
Catena sæcularium
Rumpatur, atque inanium
Distractionum vincula.

Divina ab humanis amat
Confabulationibus
Abesse consolatio;
A vanitate veritas.

Subesse disce; & sensuum
Vagas domare imagines:
Cor ad precandum senties
Omni paratum tempore.

Patiens, modestus, subditus,
Reverens DEI, spector sui,
Ad supplicandum Numini
Se liberè supervolat.

8. Tuum DEUS differt bonum,
Ut augeat: mentes suo
Impensè amoris deditas
Felice successu beat.

Precare constans; obvias
Animo repelle imagines:
Animo, quod instabili negat,
Constantiæ dabit DEUS.

Si quidpiam longâ prece
DEUM rogâris; nec tamen
Id impetrâris; hunc dare
Plus velle crede, quàm petis.

Devotionis ut tuæ
Aurum probet constantia,
Tua vota quamvis audiat,
Audire dissimulat DEUS.

Constante numquam pectore
Funduntur incassum preces:
Cujus nec herbam fert hiems,
Æstate messem colliges.

Oratio-

Orationis nucleum
Si durior cortex tegit,
Perfringe: pungat initium,
Modò cor perungat exitus.

Optata donec impetres,
Ora, & perora: supplicis
Castigat inconstantiam
Dilata liberalitas.

Vt surgat æger lectulo,
Prece impetrasti? iterum preces,
Iterumque funde, plenior
Vt detur illi sanitas.

9. Si roris expers gratiæ
Mens âret, aras Cælitum
Votis frequenta; ab his opem
Stipemque egenus collige.

Devotionis pristinæ
Subitum rigorem fer lubens:
Gelu resolvet pectoris
Præsentis aura gratiæ.

Obducta menti nubila
Lux dissipabit spiritus,
Et, aridas licet, DEUM
Audisse, spes dicet preces.

Amore si ferves DEI,
Erumpet inter lacrymas,
Ignesque votorum, abditæ
Vox indicina gaudii.

Vbi illa sacri Flaminis
Vis rasit aures altius,
Et pertigit penetrabilia;
Te lustrat, & totum novat.

Cor inter assiduas preces
Flammis inardescet novis;
Haud intepescet, talibus
Quæ mens calebit ignibus.

Vbi gratiæ vis mitior
Sensus pererrabit tuos,
Mens icæta terras deseret,
Cæloque femet inferet.

Divini Amoris spiculum
Tuas salubri vulnere
Vbi fauciverit fibras,
Ciebit ex oculis aquas.

10. Affectui licet pio,
Ne crede nimium; nil boni
Sic hæret animo, quod morâ
Non obsolescat temporis.

Veri figurâ ludimur:
Ne crede fronti, nec genis
Humentibus: quæ mentis est
Devotio, in fundo latet.

Nil, nata flere, femina
Dat promptius, quam lacrymas:
Si sanctitatis indices,
Quot orbis hic sanctas habet!

Multæ in dolum & mendacium
Didicere flere feminæ:
Sed odit, & mendacii
Fallacias plectit DEUS.

Lacrymæ fluant; sed ad DEUM:
Diversione simplici,
Crebras, tenellas supprime,
Sedentur, ut placide fluant.

S

Quæ

Quæ grandia intus & foris
Tibi dona Numen contulit,
Tua illa non sunt, sunt DEI,
Illis abuti, est heu! tuum.

Sectare modica; quæ nimis
Fulgent, verè: inutile est,
Quidquid redundat: tu modum
Tene, vel ex Sapientiâ.

Fuge magna; prudens elige
Gaudere parvo: aquâ brevi
Ibit carina tutior;
Peribit inter vortices.

Quod nemo, vel rarus facit,
Mirantur omnes: vanitas
Adfectat, & jactat nova,
Extrema, singularia.

Nil singulare præferas
Velut negatum ceteris;
Sed plurimum stude tuum
Aptare captum captui.

Abconde munus Numinis.
De rebus internis juvat
Tacere: cum multis loqui,
Sentire cum paucis decet.

Te munere arcano DEUS
Ditavit? arcanum tege,
Interna dona prodere
Qui gaudet, audet perdere.

Vives latendo ditior;
Crescunt opes silentio;
Servabit ovum tutius,
Tacere si possit, parens.

Res est minor, feliciter
Fecisse magna; quàm bonum,
Quod laude dignum feceris,
Patere velle nemini.

Sors læta, visa nemini,
Te nemini invisum facit:
Latere quod potuit bonum,
Elusit invidiæ malum.

Latere, nesciri que ama;
Magni que famam nominis,
Virtutis ut labem, fuge:
Qui non videtur, se videt.

Ignotus arcet invidum.
Ama latere: senties
Huic invidere neminem,
Quem vulgus æstimat nihil.

Celata virtus, in sinu
Servata conscientiæ,
Solum unicum que respicit
Testem, atque judicem DEUM.

Accepta cælo munera,
Raræ que dotes gratiæ
Abconde, donec qui dedit,
Hæc, te tegente, publicet.

Diffide lætis: est levis
Fallax que prosperitas; bona
Accepta prodit; quæ decet
Celare dona, publicat.

Effusa stringe gaudia:
In corde conclusas opes
Aperire lætitia solet,
Et aperiendo perdere.

Accepta

Accepta cælo munera
Datoris abscondat metus:
A plebis imæ plausibus
Dolosa pendet lacryma.

Quæ dona profunt nemini,
Nec vera cense, nec bona:
Placere vanitas amat;
Prodesse mavult veritas.

Periculosum est credere:
Periculosum haud credere.
Cassandra & Hippolytus suis
Te vivere exemplis docent.

Lamenta, raptus, extases,
Fusæque palàm lacrymæ,
Suspecta sunt: gratia,
Nisi alteri ut profit, latet.

Ne fide tinctis optimo
Colore visionibus:
Memor, quot, & quanti suo
Periere lusi spiritu.

Ne terrearis omnibus
Insomniorum ludicris.
Quæ vanitas, inanibus
Inaniter fidem dare!

Ne lætiora te efferant
Seu visa noctu, seu diu:
Hos curiosioribus
Laqueos parat stygius draco.

Ne curiosioribus
Imagines oculis vide:
Vitæ sed exemplo æmuli
Cordis medullas imbue.

12. Precibus vacare te iuvat:
Vult ire qui te perditum,
Orationis vim timet,
Et odit assuetudinem.

Fremat orcus, & tuas suis
Disturbet ignibus preces:
Tu, voce cordis igneâ,
Dic, VIVE IESU, & nil time.

13. Surgente quamprimum malo,
Inaniter ne plurimum
Aures querelis obside;
Soli DEO dic, & file.

Adflictus, ora: protinus
Omnem doloris & crucis!
Acerbitatem suavitas
Orationis leniet.

Medela prima, imò unica
Mœroris est oratio:
Nil experitur mens, piâ
Precatione, lætius.

Cælestis iræ certa sunt
Placamina, ignitæ preces.
Mentis pavore supplicis,
Vult Numen offensum coli.

14. Quæ perdis ignavo otio,
Precibus statuta tempora,
Quanti æstimare debeas,
Vis scire? subripis DEO:

Orans, honores ut DEUM,
Te tutor Ales excitat;
Et CHRISTUS ipse ad ostium
Pulsat: nec expergisceris?

Laudes DEO canit Angelus,
Et erubescit: tun' piger,
Expers pudoris ambulans,
Et vanitate diffusus?

Quâ luce, quâ licet, sacram
Rem negligis, hac te gaudio,
Te pace privas pectoris,
Te luce mentis exuis.

15. Moderata durant: tedium
Operæ parit, quod fit nimis.
Quæ pauca mentem nutriunt,
Cumulata lædunt fercula.

Precationum plurima
Qui lectione debile
Cerebrum gravant, post tedium
Victi inchoata deserunt.

Est ergo alenda pauculis
Exercitationibus,
Paucisque lectionibus,
Quæ mentis est oratio.

Lectio sacra.

1. **C**onsulta quisquis hæc legis,
Ne, ceu vetusta, despice:
Sunt multa, si non omnia,
Novè repexa, vel nova.

Seu cuncta displicent nova,
Nova sola seu placent tibi;
Tu te esse stultus invidum,
Vel invidus stultum probas.

Hæc sensa de veteri situ
Sunt hausta priscorum Patrum,
Et digna condiri novè,
Vt mente condantur nova.

Quod imperitus verterit
Vicio, peritus gloriæ;
Antiquitatis hæc nova
Ditat penus tetrasticha.

2. Præscripta Sanctorum lege;
Antiqua discas, & nova:
Hoc fonte ut omnes hauriant,
Totas opes nemo eruet.

Veterum Patrum sententiis
Plenissimam debes fidem:
Fuere sapientissimi,
Et, quod caput, sanctissimi.

Falli nequit sapientia;
Nec sanctitas vult fallere:
Haurere mente spiritum;
Scripsere quod mens hauserat.

Scripsere docti lumine,
Quod nescit artis vincula:
Dixere, quæ dabat loqui,
Vis inlatentis spiritus.

Æqui revulsis & boni
Repagulis, se regulæ,
Legique priscorum patrum,
Subducit error pertinax.

3. Haud scire cura, sed sequi,
Quæ gesta sanctorum legis.
Hinc, quod sapit, nectar bibe,
Iussâ valere paginâ.

Vt

Vt sancta cum fructu legas,
Abfit sciendi fervida
Cupido ; sit sedata mens ;
Quæ legeris bona , hæc velis.

Vix verba sacra, quæ legis,
Nisi diligas, intelliges :
Imitationis at labor,
An illa diligas, probet.

Audita sanctorum Patrum
Præcepta, fac ut sint tua:
Quod illa commendant opus
Vbi feceris , tua feceris.

Exempla Sanctorum vide;
Et quæ licet, quod assequi
Paucis datur, sequi stude.
Studuisse, fecisse est satis.

Vni DEO hæc felicitas
Tributa, posse quod velit :
Id velle, quod nôris bonum,
Possisque cum DEO, sat est.

Quod nunc habes, habe satis.
Meliora quando se offerent,
Ne sperne dona Numinis;
Sed hæc quietus accipe.

Fieri, satis sit, quod potest;
Benè quod nequit fieri, nega :
Haud æqua quisquis postulat,
Sibi vota denegat sua.

4. Tam densa sensu carmina
Quis absque clave intelligat ?
Non pauca multis qui sapit,
Sed multa paucis exprimit.

Fac, ut potes, quæ intelligis;
Intelliges, quæ non facis.
Hæc una clavis est, opus;
Intelligentiæ scopus.

Amœnitatis mater est
Molestia ; & pretiosior
Hic sensus est qui quaritur,
Inventus ut placeat magis.

Vt, quod bonum nescis, scias,
Opem DEUS dignam feret ;
Vbi quod bonum scis, feceris.
Fac nota, disces abdita.

5. Divinior Theologia
Salutis est scientia,
Doctrina, CHRISTI gratiæ
Vitaque verba continens.

Vis esse dives ? nil tibi
Sacris prius sit Litteris.
Has qui tenent, verè suas,
Et unicas habent opes.

Quo sacra sunt volumina
Dictata spiritu, hoc lege.
Quis ille ? caritatis est,
Et humilitatis spiritus.

Quisquis suorum sensum
Obtemperabit legibus;
Volvat, legat, quantum lubet,
Divina ; non intelliget.

Quicumque mundi legibus,
Et moribus morem gerit;
Volvat, legat quantum volet
Divina ; non intelliget.

E merce quisquis rem volet
Terrâ marique quærere ;
Volvat, legat quantum volet
Sacra scripta ; non intelliget.

Scientiæ famam sibi
Parare quisquis ambiat ;
Volvat, legat quantum volet
Sacra scripta ; non intelliget.

Oceanus est codex facer:
Agnellus hoc tranat mare,
Elephantas involvit salum,
Patent profunda parvulis.

Sacris arata paginis
Oracula, & voces DEI
Meditare, versa, amplectere,
Exosculare, suspice.

6. Vbi cor legentis cælitus
Mœrore sancto tangitur,
Claufo iuvabit codice
Hunc mentis ardorem sequi.

Vbi excitati spiritus
Deferbuit devotio;
Lectum volumen in manus
Resume, donec ardeas.

Perpende crebrò, quæ fuit
Prioris ævi sanctitas;
Aut quanta CHRISTUS, ut tuam
Noxam piaret, pertulit.

Meditare, cum menti placent,
Quæ CHRISTUS egit, aut tulit:
Nisi lecta cor plus afficit,
Vita antea cælitum.

Quid veritatem in Ethnicis
Vitamque libris quæritas?
Alit, docetque certius
Via, vita, CHRISTUS, veritas.

Tibi verba CHRISTI sint cibus,
Potus, quies, jucunditas,
Vnguenta, fontes, hortuli,
Amœnitas, vita, & salus.

Tibi vita CHRISTI sit quies;
Sint verba potus & cibus:
Exempla virtutum, hortuli,
Fontes, amœnitas, salus.

Sunt dulce solitudinis
Libelluli solatium:
Hos inter elige, & lege
Libellulorum Principem.

Pervolve scriptorum libros,
Et æstima, quorum libro
Inscripta vitæ nomina
S inchoantur litterâ.

Quis hoc, vel illud dixerit,
Referre ne magni putes:
Hoc diligenter inspice,
Quid hic vel ille dixerit.

Laudanda lauda: Numini
Quæ non probantur, despice:
Sectare prudens, quæ sacris
Exempla laudantur libris.

7. Vt lectionis optimæ
Provexit ardor plurimos;
Sic lectionis omissio
Putrescere ingenium facit.

Lege

Lege pauca plenis sensibus,
Iterumque lecta rumina:
Libri secundi lectio
Prioris est oblivio.

Varia, tumultuaria,
Vaga, curiosa lectio
Vires fatigat sensuum,
Acieque mentis dividit.

Pectus beabit æmulum
Parata librorum seges,
Vbi mentis impiger labor
Numerum legendo vicerit.

Dum dicta prudentum legis,
Versuque lecta dum ligas,
Lecta, & ligata dum facis,
Facis legenda posteris.

Qui mille versas carmina,
Versosque versus carminas;
Quando id potes, rogo ut velis
Hæc carminare carmina.

8. Cognata cælo pectora
Sine labe constanter gere:
Vt hoc agas, cordis cape
Oculis & auribus DEUM.

Voluit vetus sibi erui
Philosophus oculos, liberâ
Vt mente plura cerneret,
Vitiisque clauderet viam.

Optes carere, si sapis,
Oculis vtrisque & auribus;
Vt mente conspicias DEUM,
Et aure cordis audias.

Vtrisque lucis orbibus
Homerus orbis, Palladis
Facem, & lucernam vatibus,
Pictoribusque prætulit.

Si de te, Homere, fabula
Quæ fertur, haud est fabula;
Vidisse te qualem negat,
Tua Ilias lucem videt.

9. Vt mente concepias DEUM,
Vt cæcus esto, nil videns:
Vt surdus, & nil audiens:
Vt mutus, eloquens nihil.

Silentio ut discas loqui,
Vide, videns nihil, omnia;
Audi, audiens nihil, omnia;
Scias, sciens nihil, omnia.

Sit qualis, aut quantus DEUS,
Se scire quisquis jactitat,
Sapiens apud se desipit,
Nec mentis est compos bonæ.

Hoc scire, quòd per te es nihil,
Quòd à DEO, & propter DEUM
Es quidquid es; primum puta
Veræ caput scientiæ.

Non qualis es tu, sed quod est,
Id esse cogita DEUM,
Immobilem, immutabilem,
Semper parem, & similem sibi.

Hoc inveniri amat DEUS,
Quòd te minùs quæris loco:
DEUM invenire cùm voles,
Hunc quære, quo non es loco.

Animi

Animi in supremo vertice
Sedet, agit occultus DEUS:
Hic regnat; hic referat tuis
Arcana sensa sensibus.

In te, quod ipse non capis,
Cessante te, facit DEUS:
Et sæpe quò sentis minùs,
Hòc ille plus, meliusque agit.

Contende te virtutibus
Ornare, sacrum adytum DEO;
Ut ipse sedem pectoris
In arce collocet tui.

Amantibus, sitientibus,
Petentibus, sui DEUS
Facit benignus copiam:
Se donat omni supplici.

Beatus ille ter, quater,
Quem veritas per se docet,
Non per figuras exteras,
Aut verba transeuntia.

DEUS, modo obscuro licet,
Tibi que nondum cognito,
Cordi tuo se strictius
Communicat, quam tu DEO.

Est unus, & simplex DEUS;
Corde invenitur simplici,
Est lumen, est amor DEUS;
Amoris oculo cernitur.

IESUS cor, & Rex cordium,
Amoris oculo, cor tuum
Ubique semper inspicit;
Cor tale, corde non vides.

Si Numinis purum jubar,
Ipsumque fontem luminis
Vis intueri; pulverem
Tenebrasque mentis ex cute.

Absente Sole, obscurior
Est aura: sic mens, gratiæ
Absente luce, vix foris
Videnda, vix intus, videt.

Quid mente volvas, quid velis,
Nolisse, discernas licet;
At pectoris fundum tui,
Apicemque mentis haud vides.

Culpam parentum cæcus es,
Capitalis heres criminis:
Fac lucis, ut videas, opus;
Oculis abibit cæcitas.

Dic, me mei ignorantia,
Deique cæcat; me gelu
Socordiae; mea me arguit,
Iugi igne digna, ignavia.

Rebus frequenter exteris
Renuntians, in te redi:
Mox pacis in centro sacrae
Externa cernes omnia.

In mentis arce quò magis
Vnitus & simplex eris:
Hòc plura, dono spiritus,
Et altiora intelliges.

10. Res magna Mens est; res loco
Ingens in angusto sita:
Hæc pura præsentis DEI
Imaginem in speculo videt.

Quid

Quid animus est? paucis habe:
Res clausa parvo maxima,
Quæ nuda lucem Numinis
Caliginosam in se videt.

Externa cur spectas homo,
Formasque laudas corporum?
An non, quod interioribus
Caret animus spectaculis?

Nisi mens careret intimo
Sui & DEI spectaculo,
Abire nesciret foras
Ad corporum spectacula.

Mens occupata mentium
Cælestium spectaculo,
Nullis movetur corporum
Terrestrium spectaculis.

Mens pura lucem Numinis
In se velut speculo videt:
Quæ noctuis lux officit,
Oculum capacem recreat.

Memoria plena Numine,
Mens veritate fulgida,
Cor caritate fervidum,
Faciem repræsentant DEI.

Vis intimi memor boni,
Mentis quietæ claritas,
Et cordis ardor ignei,
Speculantur & sapiunt DEUM.

Veri bonique cum decus,
Speciemque cernes auream,
Læto micabit in sinu
Speculum futuræ gloriæ.

Quam cæcus ille est, ô DEUS,
Qui non tuis in operibus
Pulchram tui speciem videt,
Super opus omne amabilem!

Turba. Solitudo.

I. **V**T mentis in silentio
Æterna contemples, tibi
Te vindica, & tumultibus
Negotiorum subtrahe.

Adfuesce solitudini;
Silentio Numen cole;
Turbâ procul, domi sedes
Sedata mens, sedes DEI.

Quæ pulchra vulgus æstimat,
Oculis & auribus nega.
Tecum mane: serva domi;
Sat ampla, quæ grata est domus.

Te quando dura non rapit
Negotiorum vis foras,
Mane domi: excursus frequens
Est mentis indicium vagæ.

Silentii tranquillitas
Ad alta mentem provocat:
Sed hanc tumultus præpedit,
Ne se sibi ipsa vindicet.

Vis mentis est divinior,
Cum per fenestras sensuum
Haud evagatur: hanc alit
Nox, solitudo, silentium.

T

Fuere

Fuere tellus, sidera
 Antonii magni liber:
 Hac mole, & illo pondere,
 Non edo, non edes libros.

Silentium, & latebras ama:
 Nemorum inter unus avia,
 Mapale molire; ut DEO,
 Secretus à turbis, vaces.

Et puritatis, & DEI
 Amore desertum pete;
 Solisq̄ue clausus in locis,
 Fuge vana mundi gaudia.

Sunt densa saltibus loca,
 Ambagibusq̄ue devia,
 Mundi remota motibus,
 Iucunda sitienti DEUM.

2. Te mente vulgo, non pede,
 Sed mente forti subtrahe.
 Homo solus, Angelus, aut pecus:
 Beatus, aut prorsus miser.

Tibi quidem ampla civitas
 Est solitudo: sed locis
 Si solus in solis lates,
 Oportet ut sis lex tibi.

Cibo refectis viribus
 Cellæ latebras defuge:
 Meridiani dæmonis
 Hic occuluntur machinæ.

Arcana solitudinis
 Sumptis recens dapibus, fuge:
 Hæc nondum adulto tempore
 Parum pudori congruunt.

3. Hominis latentis (qui prece
 Placare continuâ studet,
 Remotus à turbis, DEUM)
 Non est opella inutilis.

Non est inertis otium,
 DEO vacare: est arduo
 Dignum labore negotium,
 Negotiorum maximum.

Mens plena cordis & DEI,
 Solertiæ nec indiga,
 Plus una sæpè profuit,
 Quàm mille militum phalanx.

Vt cor ad omne liberum
 Serves opus, gratum licet;
 Pii recessus otium
 Abrampe, cùm pietas jubet.

Si turba te solum facit,
 Minorq̄ue de turbâ redis;
 Vbi solus es, non solus es:
 Vbi solus haud es, solus es.

Te si docet modestia
 Latère, prudenter lates:
 At si latère te patet,
 Stultè, vel incassum lates.

Vrbs ferreum dat sæculum;
 Fert sæculum rus aureum:
 In urbe factus ferreus,
 Iam rure fias aureus.

4. Arcana vis silentii
 In abditum vulgo locum
 Mentem mihi rapuit meam,
 Vbi verba defunt, & modus.

Hic

Illic potestas abdita
Divinioris Numinis
Repentè me circumdedit,
Quam nescit admiratio.

Errando nimirum meus
Eò volarat spiritus,
Quò nulla cogitatio,
Quò nulla mens pertingeret.

Nam fulgor ille mysticus
Vim sensuum prætervolat:
Hinc ergò mentis arceo,
Et ingenii fatigentiam.

Te, quæso, sic in liberi
Immerge fundum spiritûs;
Negotiosoque otio
Da temporis vel horulam.

Hic incretam certiùs,
Caliginosi luminis
Obscura per vestigia,
Cernes beatitudinem.

Quin à nihil cor abstrahe;
Et illud offendes nihil,
Quod, lingua quamvis nesciat,
Sui relinquit symbola.

Hoc illa sola mens capit,
Quæ cum voluptatum dolis
Privata lucra negligit,
Et singulare commodum.

5. Æternus æternum Pater
Gignit quietus Filium:
Vterque producit pari
Parem quiete Spiritum.

Agit quiescendo DEUS;
Agens quiescit: hic idem
Loquitur silens; filet loquens,
Suique te vult æmulum.

Tu verba non solùm DEI
Opusque; sed silentium
Quoque & quietem, quâ potes
Veneratione, suspice.

Quiescit, & filet DEUS:
Tui quies silentii
DEI quietem æqualiter
Honoret & silentium.

In luce pax, in pace lux,
Et caritatis veritas:
In pace lux, in luce pax,
Et veritatis caritas.

In luce mentis est quies,
Lux in quiete mentis est:
In veritate caritas,
In caritate veritas.

Sequere DEUM.

1. **T**E subde legi Numinis,
Teq; unus uni mancipa.
Ni feceris; mens inquires
Te prodet, & querulus dolor.

Vis cogitare, dicere,
Etiam patrare grandia?
Pare DEO: grande est opus
Parère; nullum grandius.

T 2

Mun-

Mundana, providentiæ
 Currum sequuntur. Rex DEUS
 In hoc triumphat: te juvet
 Regem triumphantem sequi.

Hæc fume, quæ dederit DEUS,
 His quæ negarit, abstine.
 Tun' de DEO audeas queri?
 Iram time, quam provocas.

Tranquillus ut sapias, DEI
 Notæ voluntati tuam
 Adjunge: cæli calculo
 Laudata, ne damnes tuo.

Hoc cogita; abs te quid DEUS,
 Quid tu requiras à DEO:
 Qualem velis DEUM tibi,
 Qualemque te velit DEUS.

Fieri quod abs te vult DEUS,
 Fieri que quo abs te vult modo,
 Et illud ipsum, & sic, age:
 DEI que gaude gaudium.

Id esse rectum judica,
 Quod judicat rectum DEUS:
 Id esse credas optimum,
 Quod optimo placet DEO.

Non est satis, quod vult DEUS,
 Id velle: restat, ut DEI
 Amore nil propriè velis,
 Quod non DEUS per te velit.

Est, Christiane, opus tuum,
 Vnumque munus; quæ DEI
 Deposcit abs te jussio,
 Hæc cogitare, agere, & loqui.

Hanc unus unam rem gere,
 Ut gratiæ morem geras;
 Totâque mente rumines
 Quæ fecit, & docuit DEUS.

In omnibus specta DEUM,
 DEI que honorem, non tuum;
 DEI que velle, non tuum;
 Te semper, ut nihilum, vide.

Vt quod DEUS vult, id velis,
 Dedisce velle quod soles:
 Amoris expers proprii,
 Divinioris est capax.

Est recta justî semita:
 Sapientis, & viri boni
 Hæc meta, finis, & scopus;
 Fiat voluntas ut DEI.

Nisi ad voluntatis bonæ
 Quadret voluntas regulam,
 Bona esse nequaquam potest.
 Hæc regula est: *Quod vult DEUS.*

Acceptius cælo nihil,
 Nil gloriosius DEO,
 Homini nihil salubrius,
 Quàm velle quidquid vult DEUS.

Te quidquid à DEO abstrahit,
 DEO repugnat: quidquid est
 Quod ad bonum propius trahit,
 DEI voluntatem puta.

DEI voluntatem ut tuam
 Ama, libensque perface.
 Tuam voluntatem ut suam
 Amabit, & faciet DEUS.

Est

Est dives ille, qui sui
Animi magister, qui spei
Metusque liber, nil, DEO
Quod non sit acceptum, cupit.

Est magna res, pro Numinis
Pugnare cultu: at illius
Notæ voluntati arctius
Hærerere, majus est opus.

Ostendit ad se tot DEUS,
Aperitque pulsanti vias;
Tamquam nihil, præter tuæ
Animæ salutem, cogitet.

Te dede vel cæcum DEO;
Remitte quod captum fugit:
Rationis hæc remissio,
Amoris est intensio.

Placide velis, quod vult DEUS:
Quò ducit, ito: ni facis,
Te vel reluctantem trahet,
Suoque submittet iugo.

Quod velle noveris DEUM;
Si non voles, fac quod voles;
Facies volendo quod voles,
Nihil minus, quam quod voles.

Pugnare cessa Numini;
Tentasse profuit nihil;
Traxit volentem te DEUS,
Aliò trahentem distrahet.

Vbi ad DEUM, propter DEUM,
Tua dicta facta flexeris,
Constans tibi custos erit,
Dux & comes Sapientia.

Mens & manus quondam mea,
Nunc te vocanti Numini
Pare, & vocanti da manum;
Hunc lauda, adora, suspice.

Oculique vos olim mei
Subeste nunc tandem DEO,
Lacrymæ fluentum fundite,
Sordes quod antiquas lavet.

Vt mentis observes statum,
Quæ cogitas, dicis, facis,
DEO vidente, & hæc velut
Iubente, fac, dic, cogita.

In omnibus quæ cogitas,
Loqueris, facis, rectâ viâ
Te ducat aurea Veritas,
Auriga Caritas vehat.

Opus bonum, quod Numinis
Succensus igne perficis,
In cordis arcano sinu
Suo opifici regnum parat.

Vt adjuveris cælitus,
Tibi crede præsentem DEUM;
Te siste præsentem DEO:
Quærit DEUS, quos impleat.

Cùm magna se res pro DEI
Offert agenda gloria,
Hanc mentis altæ masculâ
Devotione suscipe.

DEI scientis omnia
Amore quod puro facis
Id gaudio faceres pari,
Nescire, quod scires DEUM.

Est Christiani muneris
Pars prima, si non unica,
Studium animæ, & curatio,
Ut grata vivat Numini.

Quando fatêris à DEO
Habere te, tuos, tua ;
Quo jure te, tuos, tua
DEUS reposcat, cogita.

Da, quod putas gratum, DEO ;
Tibi grata donabit DEUS:
Fac sedulus, quæ sunt DEI,
Facies DEUS, quæ sunt tua.

Fac, quod DEO placet, bonum ;
Tibi quod placet, faciet DEUS:
Hostem doma intus noxium ;
Sternet DEUS, qui sunt foris.

Quidquid tuum dederis DEO,
DEI est, priusquam sumpserit:
Fur es tuorum (debitum
Mirum) DEO ni des tua.

2. Tria sunt columbæ symbola:
Totum columbo, nil mihi:
Hoc plus do, quod plus tollitur:
Quâ voce lætor, ejulo.

Genium columbæ ut induas,
Nihil tibi, totum DEO:
Quod subtrahet plus, plus dabis;
Sit luctus instar gaudii.

3. Totum tibi se dat DEUS:
Huic liberè te, & integrè,
Permitte, ut ipse in pectore
Quiescat, & regnet tuo.

Sic te DEO da, consecra,
Ut ille se dedit prior:
Nihil reserves, quo tui
Spes augeatur commodi.

DEI verenda puritas,
Impura dona respuit:
Tu tale da munus DEO,
Quod possit & pauper dare.

Præbe DEO cor: nil DEO
Est corde gratius tuo:
Dat largiter, qui dat DEO
Donare quod pauper queat.

Nihil beato Numini
Est mente purâ acceptius:
Hanc præter, offer quodlibet,
Nihil DEO dignum dabis.

4. Si cum potes DEO frui,
Id negligis; palam facis,
Quanto sit in pretio tibi
Doni & datoris dignitas.

Animo vide, quàm sit tua
Ingrata pravaque indoles,
Divina qui tot munera
Oblivione transvolas.

Cum stultus aurum respuit,
Te corripit, cui unio
Offertur: & largam manum,
Ceu mente captus, abjicis?

Amot

Amot

Amor sui. Amor DEI.

I. **D**EO ut propinques, te fuge.
Eatenus poteris DEUM
Sequi vocantem, quatenus
A te prius recesseris.

Placere quâ volest tibi,
Placere non speres DEO.
Hoc esse crede, & amplius
Discrimen inter te, & DEUM.

Cum dulci amarum respuit
Habitarè: amor vanus tui
Haud speret unâ cum DEI
Amore vero degere.

Vicina cum mendacio
Fugit morari veritas.
Quò majus est pretium tui,
Hòc fit DEI pretium minus.

Amor tui præter modum
Amore te exiit DEI.
Amore te DEI induet
Modi tenax odium tui.

Tibi mórere, ut vivas DEO:
Tibi antè toti mortuus,
Pòst veriùs vives DEO,
Quâm vixeras priùs tibi.

Cor rebus omnibus exue,
Nudumque transfer in DEUM:
Ejusque te sic nutui
Submitte, nil propriè ut velis.

In mente nudâ, proprii
Oblitâ amoris, vult DEUS
Regnare: te tecto eripe,
Ut hospitem excipias DEUM.

Nec mens quiescat, nec manus,
Amore donec in DEUM
Mutatus, à mente, & manu,
Totoque te defeceris.

2. Quem das amorem sanguini,
Parentibus, studiis, tibi,
Furaris, & rapis DEO,
Qui solus illo dignus est.

Agris, amicis, nummulis,
Sic vive nudus, ut duos
Mendicus asses flagitans,
Pati repulsam gaudeas.

Abs te impetra, quidquid foris
Tibi impetrare non licet:
Quâ re carere debeas,
Eâ carere etiam velis.

3. Fons omnis est boni DEUS;
Hoc fonte numquam sis satur:
Sitiit sitiri, amari amat;
Care libenter ceteris.

Est purus & simplex DEUS:
Ut talis evadas, tuum
Cor à caducis abstrahe,
Et junge proximè DEO.

Fluxis quod in rebus sapit,
Amore IESU despice:
Hæc una cui res unice
Placuit, Patris placitum sequi.
Orbem

Orbem DEI reputa nihil;
Totum esse crede orbis DEUM:
Cui solus est totum DEUS,
Huic totus orbis est nihil.

Toto te, & omnibus cares,
Carens DEO: te verò habes,
Omniaq; , quando habes DEUM,
Et quando haberis à DEO.

Momenta honesti & utilis,
Docet DEI: tuique amor:
Te quando amabis in DEO,
Minora nosces cetera.

Tibi quando dulcescit DEUS,
Amara fiunt cetera:
Huic sensus orbi clauditur,
Soli patet pectus DEO.

Diviniori munere
Iniecta menti lumina,
Missasque cordi flammulas,
Plus mille mundis æstima.

Qui corde, linguâ, vel manu,
CHRISTO relicto, aliquid cupis,
Petis, aut facis; das evidens
Inscitiæ specimen tuæ.

Nil vota cordis ignei
Placare sub cælo potest;
Huic nil placere, nil sitim
Satiare præter te, DEUS.

Non hoc vel illud elige,
Meritum quod augeat tuum,
Sed esse quod scis gratius,
Et gloriosius DEO.

Solam DEI opta gratiam,
Et gloriam: nil cetera
Morare: det, neget DEUS;
Tu nil recusa, nec pete.

Quando unicè solùm DEUM
Quæremus, hunc habebimus:
Et quando habebimus, unicè
Vbique quæremus DEUM.

Afflata mens DEO, DEI
Cor ventilatum flamine,
Vinclis solutum terreis,
Ad astra de terris vola.

4. Hic est beatæ terminus,
Est unicus vitæ scopus:
Cole Numen, & fratres ama,
DEUM timendo dilige.

Vt luce mentis fulgeas,
CHRISTUM vide, audi, cogita;
Quæ verba dixit; quæ tibi
Exempla virtutum dedit.

Si Christiani gloriam
Et nomen ambis nominis;
Et corde miti, & moribus,
CHRISTI cor & mores refer.

Si meta CHRISTUS est tua;
Scopus, placere: sit tibi
Fides sagitta, Spes tibi
Sit nervus, arcus Caritas.

5. Amor patebit; si est amor,
Obscurus esse non potest:
Est ignis; illum si premas,
Erumpet hoc vehementius.

Amore

Amore cor captum DEI
Fugit oriri : agitur, agit:
Augetur, auget : tam nequit
Cessare, quàm non esse, amor.

Tuos triumphanti in cruce
Amori amores immola:
Cor dulci Iesu pectori,
Pectusque cordi consecra.

Hic magnus, & ter maximus,
Æqualitatem qui facit
Ima inter & summa, est amor:
Divinus est, si non DEUS.

Non cogitari plurimum,
Sed plus amari amat DEUS.
Male cogitas, quem non amas:
Benè cogitare amas? ama.

Carnis cupido quem ciet,
Non est amor; vesania est:
Sed Christiana caritas,
Pietasque, verus est amor.

Cave plus Amoris conditis,
Quàm Conditori impendere;
Plus aurum, & auram gloriae
Amare, quàm verum bonum.

Cæleste donum caritas,
Amoris est perfectio:
Sine caritate nil amor
Habere perfectum potest.

Amare te dicis DEUM
Propter DEUM, super omnia:
At cogita quid plus ames,
Cælum DEI, an cæli DEUM.

In caritate qui manet,
Manet in DEO: at numquàm DEUS
Potest perire: ergò nec potes
Homo perire, amans DEUM.

Cæli DEUM, & cælum DEI,
Amare prudenter licet:
Tantum cave, ne præferas
Cælum DEI, cæli DEO.

Amore, quo te amat DEUS,
Amari amat; tali DEUM
Amore ama, ut nil in te ames,
Nisi in DEO, & propter DEUM.

Mundum triumphas, & modos:
Ut plena sit victoria,
Temet triumphas, amans DEI
Amore, qui nescit modum.

Cælestis in terris Amor
Cur ore glabro pingitur?
Vult cum pusillis crescere
Imago pusionibus.

Ama unicum verum bonum,
Bonum quod omne continet:
Nequit carere partibus,
Quicumque totum possidet.

Cùm te DEUS dilexerit,
Habebis hospitem DEUM,
Ut diligaris, hunc prius
Te diligentem dilige.

Si sempiternæ flammulis
Calesceremus patriæ,
Hæc membra pulchrè ab aëris
Defenderemus frigore.

V Amore

ore

Amore tanto ama DEUM,
Amore quanto ut nescias:
Nam si scias quanto hunc ames
Amore, non amas satis.

Amabitur plus à DEO,
Qui plus amaverit DEUM.
Quem plus amaverit DEUS,
Evadet ille sanctior.

Qui plus amat, plus gratiæ
Meretur, & plus gloriæ:
Merces amori redditur;
Minora sordent munera.

Se diligi jubet DEUS;
Et rem jubet sanctissimam:
Sancta omnis est virtus; DEI
Amore nil est sanctius.

Quod abs te amari vult DEUS,
Rem postulat justissimam:
Quid æquius, quàm cor Deo,
Cordis datori, reddere?

Quod abs te amari vult DEUS,
Opus exigit suavissimum:
Cor in DEUM transfert amor,
Est omnis vnde suavitas.

Humilem DEI servum decet
Amare sanctitudinem,
Opta esse sanctus: quod magis
Agis istud, hoc es sanctior.

Sanctum quod in te nil vides,
Hinc esse sanctus incipe;
Sanctus futurus, unice
Cum sanctus esse optaveris.

Quid agere debeas minùs,
Quàm sanctitatem in tempore
Optare, quæ secum ferat
Felicis ævi gloriam?

Amare quod probat DEUS,
Quod amat probare, est sanctitas.
Vis sanctus esse? ama, proba
Probata, amata Numini.

Nil indicat superbiæ
Cupido sanctitudinis:
Opta esse sanctus admodum,
Omniq; sancto sanctior.

Modestiæ nil officit
Cupido sanctitudinis:
Hæc summus est amor DEI;
At dignus immenso DEUS.

Qui sanctus est, summo DEUM
Amore honorat, & colit.
Tu sic amabis: nec DEI
Æquabis amplitudinem.

Amore & obsequio Angelos
Quod æmuleris, ne time
Speciem superbi; te Patrem
Iubet imitari Filius.

6. Sancti PHILIPPI NERII
Familia, voti legibus
Nullis ligatur; sed bonis
Stat erudita moribus.

Divini amoris nexibus
Devincta Congregatio,
Hoc ipso amoris fomite
Accensa, durabit diu.

Ne

Ne nomen Oratorio
Pudeat dedisse, fervidis
Precibus frequenter, & sacri
Verbi ministerio vaca.

7. Rex unus est cordis DEUS;
Hanc solus aulam possidet;
Hic solus unus imperat,
Nulli secundus æmulo.

Hoc quisquis optas in tuo
Firmare regnum pectore,
Abjunge quæ possunt suâ
De sede Regem pellere.

Abjunge nata liberum
Cor alligare sæculo;
Mundi soluta nexibus
Mens unæ adhæreat DEO.

At inter illa, sæculo
Quibus cor arcè jungitur,
Supernatat loquentiæ
Effusa prodigalitas.

Effutiendi quidlibet,
Quovis loco, licentia,
Frequenter occultis vagam
Mentem venenis inficit.

Hærerè nescit mens DEO
Perosa solitudinem,
Per fabularum ineptias
Sui DEIQVE prodiga.

In cor vagum non labitur
Cælestis humor gratiæ:
Ad vana pectus devium,
Est roris hujus nescium.

At cùm, remotis arbitris,
Clausâ latebis cellulâ,
Animi que liber, unice
Vni vacabis Numini.

Mentis quietæ verticem
Lux occupabit spiritûs,
Quæ cordis in sinu sacri
Amoris incendet rogam.

Fovere qui voles sinu
Ardoris huius flammulas;
Adsuesce solitudini,
Audi DEUM silentio:

Nam frivolis si sueveris
Confabulationibus;
Securioris ne utiquam
Frenabis oris impetum.

Fit lingua præceps, ni statim,
Et ante cursum, sistitur:
Nescit ruinæ proximum
Finem suæ, qui labitur;

Donec parum felicibus
Circumvolutionibus
Alliditur solo, prius
Quàm lapsi ponat modum.

At si quieti gaudia
Gustaveris silentii,
Silentium lubens coles.
Vtrimque tantum mos valet.

